

Tisdagen den 13 april
Kl. 10.00–10.02
13.00–15.57
18.00–20.45

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 23 mars justerades.

§ 2 Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade
att *Mattias Karlsson* i Luleå (M) av sagt sig uppdragen som ledamot i finansutskottet och som suppleant i socialförsäkringsutskottet,
att *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M) av sagt sig uppdraget som ledamot i socialförsäkringsutskottet samt
att *Magdalena Schröder* (M) av sagt sig uppdragen som suppleant i finansutskottet, i utrikesutskottet och i försvarsutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade att Moderaternas partigrupp anmält Magdalena Schröder som ledamot i finansutskottet, Mattias Karlsson i Luleå som ledamot i socialförsäkringsutskottet och som suppleant i finansutskottet, Helena Antoni som suppleant i utrikesutskottet och i försvarsutskottet samt Elisabeth Björnsdotter Rahm som suppleant i socialförsäkringsutskottet.

Tredje vice talmannen förklarade valda till

ledamot i finansutskottet
Magdalena Schröder (M)

ledamot i socialförsäkringsutskottet
Mattias Karlsson i Luleå (M)

suppleant i finansutskottet
Mattias Karlsson i Luleå (M)

suppleant i utrikesutskottet
Helena Antoni (M)

suppleant i försvarsutskottet
Helena Antoni (M)

suppleant i socialförsäkringsutskottet
Elisabeth Björnsdotter Rahm (M)

§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövningar

Tredje vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in: prot. 2020/21:24 för torsdagen den 25 februari från näringsutskottet och prot. 2020/21:26 för tisdagen den 2 mars från trafikutskottet.

§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2020/21:614

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:614 Den nationella planen för transportinfrastruktur

av Jens Holm (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 27 april 2021.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 12 april 2021

Infrastrukturdepartementet

Tomas Eneroth (S)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2020/21:637

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:637 Beredskapsflygplatser

av Martina Johansson (C)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 27 april 2021.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 12 april 2021

Infrastrukturdepartementet

Tomas Eneroth (S)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

§ 6 Anmälan om återkallelse av proposition

Prot. 2020/21:106

13 april

Tredje vice talmannen meddelade att regeringen genom skrivelse 2020/21:179 återkallat prop. 2020/21:48 *Organdonation*.

Skrivelsen lades till handlingarna.

§ 7 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2020/21:3929, 3936, 3940, 3943, 3952 och 3958 till socialutskottet

2020/21:3897 och 3902 till utrikesutskottet

Följande dokument anmäldes:

Motioner

2020/21:3921 av Jonas Andersson i Skellefteå och Jennie Åfeldt (båda SD)

2020/21:3930 av Christina Høj Larsen m.fl. (V)

2020/21:3948 av Hans Eklind m.fl. (KD)

2020/21:3955 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M)

Kammaren biföll talmannens förslag att ovanstående motioner omedelbart skulle hänvisas till socialförsäkringsutskottet.

Motion

2020/21:3978 av Jakob Forssmed m.fl. (KD)

Kammaren biföll talmannens förslag att ovanstående motion omedelbart skulle hänvisas till finansutskottet.

§ 8 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Socialförsäkringsutskottets betänkanden

2020/21:SfU18 Arbetskraftsinvandring

2020/21:SfU20 Migration och asylpolitik

Skatteutskottets betänkande

2020/21:SkU36 Anpassning av lagen om omställningsstöd

Arbetsmarknadsutskottets betänkanden

2020/21:AU8 Arbetsrätt

2020/21:AU9 Integration

2020/21:AU10 Jämställdhet och åtgärder mot diskriminering

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 10.02 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 13.00, då interpellationssvar skulle lämnas.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 13.00.

*Svar på
interpellationer*

§ 9 Svar på interpellation 2020/21:595 om laddstolpar för elfordon

Anf. 1 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jens Holm har frågat mig när Sverige får ett enkelt system för att ladda elfordon vid publika laddpunkter och vilka konkreta åtgärder jag vidtar för att så ska bli fallet. Jens Holm har också frågat mig om min bedömning av hur stort antalet publika laddpunkter behöver vara 2030.

Jag har sedan i höstas, när jag och Jens Holm senast debatterade denna fråga här i kammaren, haft kontinuerlig dialog med branschen om enhetliga betallosningar vid elbilsladdning. Senast förra veckan, den 7 april, träffade jag stora delar av branschen för att vidare diskutera deras förslag till lösningar. Laddinfrastrukturbranschen är fortfarande ny, och det är viktigt att ge marknaden tid och förtroende att lösa de problem som upptäcks innan vi konstaterar marknadsmisslyckande och går in med regleringar. Jag är övertygad om att vi tillsammans kommer att komma framåt i frågan inom kort.

Vidare frågar Jens Holm hur stort jag bedömer att antalet publika laddpunkter behöver vara till 2030. Klimatklivet har hittills beviljat stöd till drygt 30 000 laddpunkter, ett viktigt bidrag till att det i dag finns ungefär en publik laddpunkt per 20 laddbara personbilar i Sverige. De laddbara personbilarna, både rena elbilar och laddhybrider, utgör redan 4 procent av personbilsflottan, och huvuddelen av laddningen sker när fordonen står parkerade hemma eller vid arbetsplatserna. Det väsentliga är att tillgången till laddning, både publik och icke-publik, behöver vara tillräcklig för att klara den elektrifiering av transportsektorn som behövs för att vi ska nå våra klimatmål.

Regeringen har initierat ett antal åtgärder för att följa utvecklingen av hur transportsektorn elektrifieras för att kunna vidta ytterligare åtgärder om det skulle behövas. Som exempel kan nämnas den satsning på att bygga ut snabbladdning längs de större vägarna där det inte är marknadsmissigt lönsamt som Trafikverket nu framgångsrikt har sjösatt. Den första utlysningen har bidragit till stöd till 20 publika snabbladdningsstationer

fördelat på sju län, även i Norrlands inland där de största bristerna finns i dag.

Energimyndigheten har även fått i uppdrag att med hjälp av Lantmäteriet och Boverket föreslå åtgärder för bättre tillgång till laddinfrastruktur, oavsett boendeform. Det uppdraget redovisas i slutet av sommaren.

Slutligen vill jag passa på att nämna att arbetet med elektrifieringsstrategin pågår, och där är laddinfrastruktur en av de nyckelfrågor som utreds.

Anf. 2 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag vill tacka energiministern för svaret på min interpellation. Vi vet att vi står inför en väldigt stor utmaning: Vi ska minska våra utsläpp från transportsektorn med minst 70 procent till 2030. Där kommer laddbara fordon att spela en väldigt viktig roll. Men det är inte så mycket värt för människor att införskaffa ett laddbart fordon om det sedan är en massa krångel när man ska ladda fordonet. Det är ungefär där vi står i dag.

I dag fungerar det så att regeringen via Energimyndigheten ger stöd till uppbyggnad av laddinfrastruktur. Ungefär hälften av kostnaden för att sätta upp en laddstolpe står staten för. Men det finns inga motkrav på att laddstolpen ska vara enkel att använda, att det ska finnas ett standardiserat betalningssystem etcetera.

Detta har fått till följd att den som kör ett laddbart fordon och vill ladda det vid en offentlig laddstolpe ofta möts av en myriad av olika betalnings- och igångsättningssystem. Det kan vara brickor som ska blippas eller appar som måste laddas ned. Man kanske ska swisha pengar medan man på andra platser kan betala direkt med ett kreditkort. Vissa, oftast kommuner, är föredömliga i så måtto att det inte finns något betalningssystem alls, utan det är bara att sätta igång och ladda bilen. Tyvärr innebär allt detta att det är mycket krångligare än det skulle behöva vara.

Jag och Vänsterpartiet anser att vi när vi går in med så stora statliga medel till utbyggnaden av den offentliga laddinfrastrukturen också ska ställa motkrav på att den ska vara så användarvänlig som möjligt. Och, fru talman, jag anser att en laddstolpe längs en statlig väg borde betraktas som en del av den statliga infrastrukturen. Optimalt hade alltså varit om vi använt våra pengar direkt till att låta till exempel Trafikverket bygga upp laddinfrastrukturen längs våra statliga vägar och att man då också skulle kunna ha ett standardiserat och enkelt laddsystem för detta. Nu är vi inte där i dag, och det beklagar jag.

Jag skulle vilja återkoppla till den tidigare debatt som jag hade med energiministern den 15 september. Då lyfte jag just dessa frågor: att det måste vara enkelt att ladda elbilen. Då svarade energiministern mig så här: ”Så vi kan nog ha en lösning utrullad och på plats om ungefär ett halvår.”

Det där Statsrådet Ardan Shekarabi (S) alltså i september, och nu skriver vi mitten av april. Och vi har fortfarande inte någon lösning på detta problem. Det är fortfarande väldigt krångligt att ladda ett laddbart fordon vid en offentlig laddstation. Jag vill därför fråga ministern: När kommer detta problem att vara löst? När har vi ett enkelt och enhetligt ladd- och betalningssystem för de publika laddstolparna?

Anf. 3 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! I de diskussioner jag har med branschen menar de att de har kommit långt i detta och att omkring 75 procent av marknaden kommer

att ha möjlighet att omfattas av det de kallar för ett enhetligt betalningssystem under våren. Jag har en lite annan uppfattning eftersom deras system kräver att du har tre olika appar. Jag menar att vi snarare måste ha en ordning där du ska kunna betala med *en* app. Där har vi alltså lite olika uppfattning, men branschen och jag diskuterar vidare. Jag hoppas att ett än mer enhetligt system ska vara på plats under det här året.

Det är värt att påpeka att detta är något som vi gör i diskussion med branschen. Vi överväger inte, som Jens Holm önskar, ett förstatligande av alla dessa punkter, oavsett om de är kommunala, privata eller kooperativa. Jens Holm menar att laddningen ska vara en del av det statliga vägnätet och sortera under Trafikverket. Jag vill fråga Jens Holm: Menar du på samma sätt att de fossila drivmedlen ska gå samma väg? Ska vi förstatliga bensinstationerna? Är det Trafikverkets personal som ska sälja korv längs våra vägar? Det måste vara den enda rimliga analogin till Jens Holms resonemang.

Anf. 4 JENS HOLM (V):

Fru talman! Då har vi fått ett nytt löfte från energiministern, nämligen att frågan ska vara närmare en lösning under det här året. När jag debatterar med energiministern den här gången är han inte lika tydlig. Han kan inte lova att frågan om laddkrånget ska vara löst ens det här året. Det tycker jag är djupt problematiskt utifrån det faktum att det är våra skattepengar som till stor del finansierar de publika laddstationer som monteras upp.

Varför, fru talman, har energiministern inte satt upp någon form av villkor för att ta emot pengar för att bygga upp offentlig laddinfrastruktur, nämligen att man också ska leverera elen på det enklast tänkbara sättet? Precis som ministern är inne på ska det vara *en* app och inte 15 olika och *ett* kort som man kan betala med – inte en mängd olika betalningssystem.

Jag tycker att det här är ett stort underbetyg till regeringen. Under den långa tid som har gått har man inte lyckats ställa dessa motkrav. Jag tror att det finns välmenande aktörer där ute som vill lösa detta, men det är ändå regeringen som sitter på pengarna och kan ställa villkoren för den laddinfrastruktur som vi nu bygger upp och som kanske ska finnas i decennier framöver.

Fru talman! Sedan tycker jag att ministern är lite ohederlig när han debatterar. Han säger att jag och Vänsterpartiet vill förstatliga laddinfrastruktursystemet. Det jag pratar om är att våra myndigheter, förslagsvis Trafikverket, själva ska kunna förfoga över de statliga medel som anslås och bygga upp laddinfrastruktur längs det statliga vägnätet.

Jag skulle också vilja fråga ministern hur han ser på framtiden. Som det är nu har vi ungefär 10 000 publika laddpunkter i Sverige, till stor del finansierade med offentliga medel. Jag läste en rapport från organisationen Power Circle, en organisation som jag vet att ministern har haft mycket att göra med under dessa samtal. Där talar man om att vi fram till år 2030 kommer att behöva ungefär 90 000 publika laddplatser, alltså nästan tio gånger så många som det finns i dag. Ska vi bygga upp laddinfrastrukturen till en sådan omfattning tror jag att det behövs ett mycket högre tempo än i dag.

Jag vill fråga ministern om han delar den bilden: Är det skala 10 som gäller, alltså att det behövs ungefär tio gånger så många publika laddplatser som i dag?

Fru talman! Jag skulle också vilja kommentera den framgångsrika satsning som ministern talar om, där man har lyckats finansiera 20 publika snabbladdningsstationer fördelat på sju olika län i norra Sverige. Jag tror inte att vi med den hastigheten kommer att nå de mål vi behöver nå för att uppnå klimatmålet om att minska utsläppen från transportsektorn med 70 procent. Tycker man alltså att detta är en framgångsrik och snabb utbyggnad? Och när dessa 20 publika snabbladdningsstationer har byggts upp, finns det då ett enhetligt och enkelt betalningssystem för dem?

Anf. 5 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Antingen gör sig Jens Holm dummare än han är, eller så låtsas han att verkligheten ser ut på ett annat sätt än den gör. Vi har ju redan ett landsomfattande nät av publika laddplatser. Det finns 12 000 platser.

Vi har två områden med vita fläckar: Norrlands inland och Smålands inland, och så finns det enskilda punkter utöver det. Annars är det ingenstans på det grundläggande nationella vägnätet som man har mer än tio mil till en publik laddplats. Jämför gärna det med något annat land i Europa eller EU! Det är klart att dessa sista punkter gör väldigt stor nytta.

Sedan frågar Jens Holm om jag håller med om slutsatserna i Power Circles rapport. Nja, jag gör inte det, för det kommer inte att vara en linjär uppbyggnad. 90–95 procent av laddningen kommer att ske i hemmet och på arbetsplatser, alltså inte på publika laddstationer.

Över tid kommer de publika laddstationerna snarare att ersätta reservdunken än bensinmackarna. Jag tror att det är den analogin man ska ha framför sig. Räckvidden i våra elfordon kommer ju att fortsätta att öka.

Sedan säger Jens Holm att han inte vill se statliga laddstationer och att det inte ska vara grunden. Du får väl gå tillbaka och läsa vad du själv sa i debatten! Det var detta jag lyssnade på och ifrågasatte.

Men det spelar inte så stor roll. Skellefteå Kraft bygger nu tillsammans med OKQ8 350 publika laddstolpar. Hur vill Jens Holm att de ska ha en enhetlig betalningslösning? Min modell är att vi samlar branschen och kommer överens om hur vi ska klara detta framöver. Jag tror att den kommer att vara framgångsrik.

Men nota bene: Om branschen inte klarar av att lösa detta har jag inget problem med att ställa krav i samband med stödet, även om det kanske inte löser så mycket eftersom stödet till största delen, vilket Jens Holm vet, redan är utbetalt och använt för utbyggnaden. Det förändrar inte läget för de 12 000 laddplatser vi redan har i Sverige. Det förändrar dock för de tillkommande, men det är en liten andel som kommer att byggas med stöd.

Jag är inte främmande för reglering. Jag tror att vi kommer att få se en EU-reglering framöver. Jag tror dessutom att det som vi i dag ser som betalningslösning är ett övergående fenomen. Vi har redan en ISO-standard för bilstyrd laddning, och jag tror att det är det som kommer att vara framtiden. Jag tror alltså inte att man kommer att behöva visa upp vare sig kort eller bricka, utan bilen kommer själv att förhandla det hela med laddstolpen eller laddstationen. Så ser jag på utvecklingen framåt.

Både betalningssystemen och laddningssystemen är i snabb teknisk utveckling. Detta gör det synnerligen olämpligt med lagstiftning. Vi riskerar att lagstifta om något som var gårdagens lösning. Det tror jag vore dumt.

I stället ska vi se till att få enhetliga betalningsstandarder på plats. Det gör vi i samarbete med branschen, och vi hoppas att branschen är lyhörd för detta.

Jens Holm säger att jag lovar det ena eller andra. Jag ger uttryck för vad branschen har sagt till mig. Ibland har branschen för höga ambitioner och ibland för låga. Men jag måste ta de besked man ger till mig på allvar. Jag är som sagt beredd att använda lagstiftningsinstrumentet om det krävs, men jag har också värderat det instrumentet och sett att det är ett mycket sämre instrument än att frivilligt och tillsammans gå framåt.

Anf. 6 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag tror att vi just fick förklaringen till varför det går så långsamt med utbyggnaden av publika laddstationer och med att få ett enhetligt och enkelt system att använda, nämligen att energiministern är nöjd med situationen som den är. Han talar om att vi redan har en utbyggd laddinfrastruktur och att det nu på i princip alla platser i Sverige finns en laddplats mindre än tio mil bort.

Men problemet är ju att många av de publika laddplatserna inte fungerar för den som vill använda dem. Betalningssystemen är för krångliga. Laddplatserna är inte igångsatta. Det finns inget nationellt system för att enkelt se var den närmaste stationen finns, om den fungerar eller om den är upptagen och så vidare. Detta oroar mig, i synnerhet med tanke på att vi bara är i början av elbilsrevolutionen. Vi kommer att få otroligt många fler elfordon. Då behövs det fler laddplatser och ett mycket enklare system.

Återigen, fru talman, tycker jag att ministern glider på formuleringarna. Vi har inte talat om att förstatliga befintlig laddinfrastruktur. Jag säger att vi ska ställa krav på hur pengarna används, våra gemensamma medel, och att det kanske är enklare och rimligare att Trafikverket självt får bygga ut för de pengar som vi anslår.

Jag skulle vilja avsluta med att fråga ministern vad vägen framåt är. När har ministern nästa möte med branschen, och när får vi se nästa steg mot att ta fram ett enkelt och enhetligt system för detta? Som det fungerar nu är det inte tillräckligt bra – den saken är helt klar.

Anf. 7 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Här ser vi Jens Holms magiska reptrick: Genom att ställa krav på 20 stationer ska 12 000 stationer förändras. Tänk om det vore så enkelt!

Vi måste ha med oss huvudmännen för de 12 000 stationer som har byggts för att vi ska kunna lösa problemet. Vi är överens om grundproblemställningen. Det är därför jag har kallat till möte med branschen långt innan Jens Holm började skriva interpellationer om frågan. Det är därför vi har tagit fram enhetliga lösningar, och det är därför vi har ett speciellt stöd för att täcka vita fläckar. Det är därför det säljs fler elbilar i Sverige än i något annat land i EU. Det beror inte på avsaknaden av statliga bensinmackar eller statliga laddstolpar.

Det finns en marknadskraft som driver detta framåt. Marknaden driver utvecklingen. Vi får fler och fler som väljer att köra elbil. Vi får fler och fler laddplatser. Det om något borde glädja Jens Holm, som är engagerad i klimatfrågan, vet jag, sedan många år tillbaka.

Vi kan stå här och älta vad som är exakt rätt antal eller inte rätt antal och exakt var de ska ligga, men i grunden har vi en positiv utveckling. Vi säljer flest elbilar i EU. Vi har fler laddplatser i glesbygden än vad man har i något annat land i EU, i princip. Vi har lägre elkostnader än de flesta andra länder i EU, och vi har ett större överskott på el än alla länder i EU.

Detta kommer att leda fram till ett snabbt tekniskifte när det gäller elbilar. Med den elektrifieringsstrategi som jag satte igång med i oktober kommer vi också att ha ett stort nät av både laddnings- och snabbbladdningsstationer i Sverige – och det utan att behöva förstatliga en enda bensinmack.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2020/21:616 om sommarens revision av kärnkraften

Anf. 8 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Lars Hjalmered har frågat mig vilka åtgärder jag planerar att vidta i närtid för att utöka marginalerna i kraftsystemet.

Vidare har Lars Hjalmered frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att garantera att Svenska kraftnät uppfyller kraven i elmarknadsförordningen.

Slutligen har Lars Hjalmered frågat mig om vilka åtgärder jag avser att vidta för att garantera tillräckligt med kraftproduktion i södra Sverige på sikt.

Jag skulle först vilja lyfta fram våra goda förutsättningar när det gäller elförsörjningen i Sverige. Vi har exempelvis en elproduktion med låga utsläpp av koldioxid. Vi har konkurrenskraftiga elpriser som hushåll och industri kan dra nytta av. Vi har gott om el, och Sveriges rekordstora export på årsbasis är en tydlig indikation på att elen kostar mer i andra länder. Dessa fördelar innebär också att vi har ett gynnsamt läge inför kommande elektrifiering av industri och transportsektor.

Men det finns också utmaningar som behöver lösas, och Lars Hjalmered berör några av dessa. Det är viktigt att komma ihåg att Svenska kraftnät har ett tydligt ansvar åtminstone när det gäller de två första frågorna, men regeringen arbetar naturligtvis aktivt med flera delar i dessa frågor. I sammanhanget vill jag också beklaga att Lars Hjalmereds parti, Moderaterna, valde att lämna samarbetet inom energiöverenskommelsen där den typ av frågor som Lars Hjalmered tar upp diskuterades i en bred politisk krets för att möjliggöra så stabila och långsiktiga spelregler som möjligt.

När det gäller den första frågan har regeringen bland annat beslutat om ett uppdrag till Affärsverket svenska kraftnät att vid behov lämna förslag till ersättningsmodeller och regeländringar när det gäller stödtjänster och avhjälpande åtgärder. Vidare kommer den nya elförbindelsen Sydvästlänken att förbättra förhållandena i södra Sverige.

När det gäller den andra frågan är det något oklart vad Lars Hjalmered syftar på, men jag kan konstatera att Affärsverket svenska kraftnät ansökt hos Energimarknadsinspektionen om att för vissa utlandsförbindelser få undantag från kravet att tillgängliggöra 70 procents sammanlänkningskapacitet per timme. Energimarknadsinspektionen beslutade om ett sådant

undantag i december 2020. Affärsverket har tagit fram en metod med åtgärder som ska vidtas för att lösa problemen som ligger till grund för undantaget.

Slutligen vill jag som svar på den tredje frågan om tillräckligt med kraftproduktion i södra Sverige understryka att jag ser flera lösningar framför mig, framför allt en utbyggnad av förnybar elproduktion och förstärkningar i transmissionsnäten för bättre elöverföring genom landet. Jag kan också konstatera att de långsiktiga scenarierna från Statens energimyndighet indikerar att även kärnkraften förväntas utgöra en del av energimixen under överskådlig framtid. Som en del av lösningen bör vi heller inte underskatta möjligheterna framöver för elförbrukare att kunna vara mer flexibla i sin elanvändning, delta på elmarknaden och därmed också kunna spara på sina egna elkostnader. Ett arbete pågår även med en nationell elektrifieringsstrategi som ska ta ett helhetsgrepp om förutsättningarna i energisektorn för att bidra till klimatmålen 2030, 2040 och 2045. Strategin ska bidra till en snabb, smart och samhällsekonomiskt effektiv elektrifiering. Det ingår också i arbetet att ta fram en plan för att hantera eventuella hinder för en ökad elektrifiering.

Anf. 9 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svar och möjlighet att diskutera! Förra sommaren blev läget akut på den svenska elmarknaden. Staten tvingades då att akut sluta avtal med Ringhals men också med oljekraftverket i Karlshamn och med gaskraftverket i Göteborg för att elsystemet i södra Sverige helt enkelt skulle fungera.

Sedan dess har det om möjligt blivit kämpigare med det svenska elsystemet, bland annat efter att Ringhals 1 har stängts, med minskade marginaler.

Framför oss har vi en önskad stor elektrifiering, där vi kan ställa om industrin och transporter. Det kan betyda väldigt mycket för nya arbetstillfällen i landet och mycket för den gröna omställningen. Experter pratar inte bara om 50 utan även om 75 och kanske till och med om 100 procent, alltså en dubbling av den svenska elanvändningen framåt.

För mig är detta inte bara ett scenario utan faktiskt en önskad samhällsutveckling. Men vi ser också, fru talman, ett antal problem eller utmaningar för oss kring att få det svenska elsystemet att fungera. Vi pratar alltså inte om den klassiska konflikten, om det ska vara kärnkraft eller om det ska vara vindkraft. Vi pratar helt enkelt om att hushåll, familjer och företag ska kunna räkna med en trygg tillgång till el och annan energi och om att man måste få det svenska elsystemet att fungera.

Med anledning av detta och den kris som var förra året har jag därför ställt ett antal frågor till energiministern inför den stundande sommaren.

Den första handlar om vilka åtgärder som statsrådet planerar att vidta i närtid för att utöka marginalerna. De har ju minskat nu när Ringhals 1 har stängts. Förra året slöts de här panikavtalen med bland annat Ringhals, Karlshamn och Ryaverket i Göteborg.

Enligt det som kallas för emergency and restoration regulation, från 2017, som är en EU-förordning, bör man jobba långsiktigt med den typen av åtgärder. Där har Svenska kraftnät gett beskedet att det inte är aktuellt med liknande avtal nu i sommar. Då är frågan till statsrådet: Hur ser alternativen ut för att man ska kunna säkra funktionen och för att Sverige och

Svenska kraftnät ska kunna leva upp till EU-förordningen och göra det på ett kostnadseffektivt och bra sätt?

Det andra frågan handlar om hur regeringen och statsrådet agerar för att Sverige ska leva upp till elmarknadsförordningen. När det gäller den här typen av elledningar måste man nämligen i normalfallet tillgängliggöra minst 70 procent av kapaciteten på el- och energimarknaden. Bara i undantagsfall kan man ansöka om undantag från detta, och man måste ha en plan för hur man går vidare. Vi kan se att vi nu börjar komma i ett läge där vi har en bristande förmåga att överföra elektricitet i Sverige, från norra till södra Sverige. Även om man gör nödvändiga utbyggnader av stamnätet kommer inte hela kapaciteten att kunna nyttjas. Likadant är det med Sydvästlänken. Där säger experter nu att bara två tredjedelar av kapaciteten kommer att nyttjas.

Då är frågan: Vad gör statsrådet för att vi ska kunna nyttja den fulla potentialen av stamnätet och för att vi ska kunna få en lite mer jämn prisbild och bättre stabilitet?

Den tredje frågan handlar om vad vi gör långsiktigt i Sverige för att garantera produktion i södra Sverige. Jag tror att vi är många, och inte bara i Moderaterna, som ser att dagens elmarknadsmodell inte i alla delar räcker till för att alltid få nödvändig elproduktion på plats. Det behöver ske reformer efter hand. Då är frågan: Vad är regeringens svar för att kunna säkra produktion?

Fru talman! Vi har historiskt haft överskott i norra Sverige. Många tänker: Löser vi bara överföringen till syd så löser sig södra Sveriges problem. Men vi kan se en fantastisk utveckling i norra Sverige, inte minst med industrins omställning och utveckling. Inte minst det sätter ljuset på att mer måste göras politiskt för att säkra produktionen i södra Sverige.

Anf. 10 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Tack, Lars Hjalmered, för frågorna, som jag i allt väsentligt svarade på i det tidigare anförandet.

Låt mig bara klara ut vad som hände i somras! Det var tre saker som egentligen samvarierade.

Vi hade en pandemi som gjorde att efterfrågan på el sjönk och därmed priserna. Samtidigt förlängdes revisionstiderna för kärnkraften med väldigt kort varsel. Vi fick alltså lägre tillgång till kärnkraftsel än vad ägaren hade anmält.

Det gjorde att det blev olönsamt att driva kärnkraften vidare i Sverige under sommaren, och därför valde man att stänga av den. Därför upphandlades stödtjänster av i det här fallet kärnkraftsindustrin så att kärnkraften kunde köras vidare, trots att det inte var ekonomiskt lönsamt på marknaden. Jag gör ingen annan bedömning av läget inför sommaren än vad Svenska kraftnät och övriga aktörer gör.

Jag vill ändå passa på att säga att jag i grunden delar Lars Hjalmereds syn på energibehovet framöver. Jag tror att vi måste ta höjd för en fördubbling av elkonsumenterna i Sverige och därmed en fördubbling av elproduktionen i Sverige. Även om vi ska ha en hög grad av energieffektivisering tror jag, kanske likt vad Lars Hjalmered hoppas på, att vi kommer att få en kraftigt ökad elektrifiering, något som krävs för att klara klimathotet.

Vi behöver byta ut de fossila drivmedlen i vår bilpark mot biodrivmedel och mot elektricitet. Där sker ju en kraftig energieffektivisering. Vi behöver byta ut det fossila innehållet i vår stålproduktion och bli världens första nation som kan tillverka stål utan kol. Vi behöver, i den mån det går, trycka ut de fossila ämnena ur cementproduktionen och i övrigt lagra koldioxiden och därmed få en koldioxidfri cementproduktion. Allt detta kräver el.

Vi behöver alltså ta höjd för en fördubbling av elproduktionen. Vi behöver tredubbla investeringarna i transmissionsnät i överföringskapacitet, och vi behöver halvera tillståndstiderna för att bygga nya elnät.

Det är också bakgrunden till att jag förra hösten tillsatte en elektrifieringsstrategi som nu har jobbat brett tillsammans med näringslivets alla olika aktörer och där jag upplever att man i grunden är överens om tagen och målformuleringarna framåt, och jag kan bara beklaga att vi på den politiska sidan inte kan visa upp samma enighet som näringslivet, facket och andra organisationer i Sverige kan visa upp på sin sida. Elinvesteringar rör ju de kommande 30–50 åren, och ju mer osäkerhet vi kan förhindra i det politiska systemet, desto större chans är det att vi får dessa investeringar på plats och att investeringarna kan vara trygga.

Därför beklagar jag att Moderaterna tillsammans med Kristdemokraterna valde att lämna energiöverenskommelsen, där vi kunde föra de här samtalen och bli överens om viktiga punkter för vägen framåt. Nu hoppas jag naturligtvis att Lars Hjälmereds parti Moderaterna ändå ska kunna sluta upp kring det vi kommer överens om med svenskt näringsliv. Men visst hade det varit mycket bättre för Sverige om Lars Hjälmered och Moderaterna hade kunnat vara med, både när det gäller att ta ansvar och att utforma politiken framåt.

Anf. 11 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! Möjligheterna, om vi börjar med dem, är ju enormt stora för Sverige framåt. Vi kan till exempel titta på vilken boom det verkligen är för hybrider och elfordon. Om vi tittar på investeringsviljan i näringslivet brett och inte minst i industrin är det alldeles fantastiskt. Tidigare avfolkningsbygder är inflyttningsbygder. Miljardbelopp investeras, och varje bolag av rang har på sin agenda hur man så snabbt som möjligt ska byta från någonting fossilt till någonting fossilfritt.

En gemensam nämnare i allt detta är att man sätter sin tillit till att vi ska ha det fungerande el- och energisystem där Sverige historiskt sett har haft det väldigt bra. Inte minst kan vi se att vi än i dag har stora miljöfördelar. En vanlig dag kan ju utsläppen i grannländer som Danmark, Tyskland och Polen vara både fem, tio och femton gånger så stora som i Sverige.

Jag tycker dock att man ska vara ärlig gällande ett antal problem och utmaningar. Förra sommarens aktiviteter, när Svenska kraftnät fick handla upp och säkra funktionen i södra Sverige, inte för elenergin utan för stabiliteten eller på ren svenska för att systemet över huvud taget skulle funka, väcker allvarliga frågor. Det är också naturligtvis ytterst ett politiskt ansvar att detta ska fungera.

Det är inte bara Moderaterna som väcker sådana här frågor, utan jag skulle säga att även några av de främsta experterna vi har i Sverige pekar på att det nu finns helt andra utmaningar och krav kring att faktiskt få

elsystemet i synnerhet i södra Sverige att fungera. Frågar man Svenska kraftnät, som egentligen driver och kör elsystemet, säger de ju själva att det krävs mycket mer handpåläggning både manuellt och med automatiska funktioner för att stabilisera systemet och att allt blir alltmer komplext.

Det är i ljuset av detta, fru talman, som man ska se ett antal av de frågor som jag har ställt om vad regeringen kan göra för att öka marginalerna. Vi kan se att det inte har tagits några initiativ för att öka marginalerna i södra Sverige efter stängningen av Ringhals 1. Det andra handlar egentligen om hur man ska tillgängliggöra och nyttja hela kapaciteten på stamnätledningarna i Sverige.

Jag önskar, efter 22 eller 23 förseningar, att Sydvästlänken ska komma på plats. Men vi kan också konstatera att om den, när den väl kommer på plats, bara kan nyttjas till två tredjedelar är det inte särskilt önskvärt ur energipolitisk synvinkel, utan det måste man hantera längre fram. Vi kan också se att man inte kommer att kunna överföra all elektricitet från norr till söder, helt enkelt därför att det finns tekniska begränsningar i systemen.

Det här måste hanteras på något sätt, bortom den publika diskussionen om kraftvärme, kärnkraft, vindkraft och vad det kan vara. Jag tycker att regeringen har pekat ut ett antal viktiga frågor och ambitioner när det gäller handläggningstider för elnät, och jag välkomnar verkligen att statsrådet nu pratar om en ökad elanvändning.

Det jag däremot har kritik mot är tre saker gällande de initiativ som energiministern tar just nu. Det ena är att det saknas en bredare politisk förankring i det hela. Det handlar egentligen inte om den tidigare energiuppbyggnaden, utan vi pratar om att en 30-procentsregering för stunden för den här energipolitiska diskussionen utan att ha förankrat någonting i riksdagen.

Det andra är att man ännu inte har gjort några avdömningar eller viktat mellan samhällsintressen som förnybart mot fossilfritt eller vattenkraftens lokala påverkan mot det globala.

Det tredje och kanske allra främsta är att visioner och strategier måste omvandlas i politiska förslag som kan landa i riksdagen för beslut. Där ser vi alldeles för lite aktivitet från regeringens sida, i synnerhet när det gäller en större reform av elmarknad och elnätreglering.

Anf. 12 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Det görs ett antal saker även i södra Sverige. Vi ska bygga 40 mil elledningar mellan 2021 och 2028, förutom Sydvästlänken som jag delar Lars Hjalmereds förhoppning om. Hoppet är det sista som överger människan.

Vi har gett uppdrag till Svenska kraftnät om stödtjänster. Det är en kraftigt ökande marknad; vi är väl uppe i ett antal miljarder kronor där. Jag tror också att det behövs en ökad lokal elproduktion, oavsett om det är havsbaserad vindkraft, kraftvärme eller något annat kraftslag. Jag tror också att kärnkraften kommer att ha en viktig roll inom överskådlig tid i det svenska kraftsystemet. Hur det kommer att se ut avgörs dock ytterst av kärnkraftens konkurrenskraft och därmed också av elpriset.

Jag delar också Lars Hjalmereds sorgsenhet över att det inte finns en energiöverenskommelse att göra den politiska förankringen i. Därför har vi, i och med att Moderaterna och Kristdemokraterna valde att hoppa av

dessa samtal, i stället valt att samla det breda samhällsintresset och där försöka bli överens om vägen framåt.

Jag hoppas och tror att det finns ett brett stöd i riksdagen för det som vi, svenskt näringsliv, svensk industri, kemiindustri och energiproducenter har kommit överens om. Vi har fört politiska samtal även i det här arbetet tillsammans med Moderaterna och riksdagens övriga partier. Vi hade ju önskat att vi kunde göra det inom ramen för en bred energiöverenskommelse. Det tror jag hade varit bra för Sverige och för den gröna omställningen.

Dörren är dock inte igenspikad på Regeringskansliet. Skulle det finnas en förnyad vilja från Moderaterna, Kristdemokraterna eller något annat av riksdagens partier har vi inget emot att föra de samtalen vidare. Jag tror som sagt att det vore en styrka för Sverige. Jag tror inte att man ska låta den tidigare kärnkraftsdebatten stå i vägen för Sveriges gröna omställning framåt.

Det stämmer nog, som Lars Hjalmered säger, att det egentligen kan finnas politiska konflikter när det gäller varje energislag. Och det finns fördelar och nackdelar med varje energislag.

Vi från den politiska sidan ska försöka undanröja så många hinder och svårigheter som möjligt för de olika energislagen att expandera. Sedan tror jag att det är teknikutvecklingen och marknadsutvecklingen som måste avgöra vilka energislag som det blir och hur energimixen ser ut. Sedan är det mitt och Lars Hjalmereds politiska uppdrag, och kanske framför allt Svenska kraftnäts uppdrag, att se till att vi har ett energisystem som klarar en marknadsdriven utveckling. Jag vill så att säga i den meningen inte sätta den politiska styråran framför marknadsutvecklingen och snarare göra det ena beroende av det andra.

Däremot, och där kanske Lars Hjalmered håller med mig i än högre grad, måste vi hålla koll på utvecklingen så att inte den marknadsmässiga logiken ställer sig i vägen för den samhällsekonomiska logiken. Det gröna elsystem som vi ser framåt för att klara klimatomställningen ska också vara det kostnadseffektivaste i samhällsekonomisk och systemmässig mening, för vi ska slå vakt om den starka konkurrensfördel som låga energipriser innebär för svensk industri.

Anf. 13 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! Ska man ta tag i en del av problemen och utmaningarna på kort sikt, men också en del av frågorna på lite längre sikt, måste vi ha ett tydligt reformtempo. Vi kan gärna föra dialog med partier. Det har vi gjort i riksdagen och landat i flera viktiga energipolitiska reformer. Man kan bara titta på det senaste året.

För ungefär två år sedan var det en kjäpig situation i Stockholm och Skåne. Då såg vi till att samla en majoritet här i riksdagen för att detta skulle utvärderas, så att vi verkligen kunde lära oss vad som gick bra och vad som gick mindre bra för att undvika sådana situationer. Och vi såg till att regeringen utvärderade detta. Vi är beredda att fortsätta att ta den typen av initiativ.

Det som jag ser framför mig på sikt är att vi måste göra en reformering av elnätregleringen. Då är det nästa reglerperiod som börjar den 1 januari 2024. Det är verkligen bråttom och synd att regeringen inte har tillsatt

någon form av utredning. Risken är att man försitter chansen att få en bättre nätreglering med rimligare priser på plats till nästa period.

Det behövs också en annan reformering av elmarknaden, där vi tydliggör ett planeringsmål för en dubblerad elanvändning, där vi tydliggör leveranssäkerheten som man kan förvänta sig som kund – som företagare eller hushåll – där vi pekar ut ett ansvar för detta och där vi tar in stöd-tjänster och flera andra saker. Även sådant behöver utredas och fattas beslut om i riksdagen framöver.

Men jag tror också att vi måste ha blicken på det som kommer framåt denna sommar och tiden därefter. De som kan detta med elsystem pekar på att det blir alltmer utmanande att få det att fungera tekniskt sett och att det även i dessa delar krävs reformer för att säkerställa att Sverige lever upp till EU-regler och att det tas initiativ så att man som hushåll och företagare också fortsatt kan räkna med en trygg tillgång till elenergi som så länge har varit den stora konkurrensfördelen för Sverige.

Anf. 14 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Det må vara så att vi inte är överens om något kommatecken och kanske om någon mening. Men vi verkar vara väldigt överens om den långsiktiga utvecklingen. Det tror jag gäller mitt och Lars Hjalmereds parti, och det tror jag gäller för en stor del av svensk politik och Sveriges riksdag.

Efter de samtal som regeringen för verkar det som att det finns en stor enighet och en stor vilja till framåtdrift i det svenska näringslivet. Det ger inte minst investeringstakten och den gröna omställningen bevis på.

Då kvarstår frågan varför vi inte tar dessa för näringslivet helt centrala frågor vidare när det gäller långsiktigheten och gör politiska överenskommelser om dem framåt på det sätt som vi tidigare har gjort och som Moderaterna tidigare har förmått. Jag är den förste att beklaga det.

Den dagordning som Lars Hjalmered läste upp om saker att ta tag i låter som högläsning ur regeringens propositionsförteckning eller regeringsförklaring. Lars Hjalmered nämnde stöd-tjänster. Det har vi redan gett uppdrag om. Kortare tillståndstider kommer det i dagarna, efter lagrådsremiss, en proposition om. Så kan man fortsätta.

Jag hade önskat att vi hade kunnat ta ett steg till för Sverige. Precis som med Sydvästlänken är hoppet det sista som överger människan. Och jag fortsätter därmed att hoppas, även om jag planerar för att det kanske inte blir så.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2020/21:552 om en hållbar återstart av kollektivtrafiken

Anf. 15 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jens Holm har frågat mig om jag avser att höja elbusspremien samt vilka ytterligare åtgärder jag avser att vidta för att underlätta en hållbar återstart av svensk kollektivtrafik.

Den pågående pandemin ställer stora krav på att kollektivtrafiken bedrivs på ett säkert sätt för att undvika smittspridning. Turtäthet och kapacitet måste upprätthållas för att minska risken för trängsel. Därför har regeringen riktat ett särskilt stöd på totalt 6 miljarder kronor till kollektivtrafiken.

Regeringen är också noga med att de skattemedel som avsätts för kollektivtrafik under coronapandemin kommer ut i verksamheterna. Därför innehåller förslaget till fördelning av stödet en justering av ersättningen utifrån hur trafikutbudet av buss- och tågtrafik har upprätthållits under första halvåret 2021. Det riktade stödet till kollektivtrafiken tillsammans med de stora generella statsbidrag som lämnas under pandemin innebär att även dessa kan fördelas av regionerna för en hållbar återstart av kollektivtrafiken.

Jens Holm lyfter fram även elbusspremien som en möjlighet för att stärka svensk kollektivtrafik. Jag vill först konstatera att elbusspremien har främjat elbussar på marknaden och på så sätt minskat kollektivtrafikens klimatpåverkan. Premien har utgjort ett marknadsintroduktionsstöd och börjar nu att fasas ut efter att den uppnått sitt syfte.

Avslutningsvis vill jag understryka att klimatet är en av de viktigaste frågor vi har att hantera i samhället. Om vi ska klara Parisavtalet och våra högt ställda nationella klimatmål måste transportsektorn ställa om, och kollektivtrafiken har en viktig roll i det arbetet.

Anf. 16 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag tackar infrastrukturministern för svaret på min interpellation. Vi är nog båda överens om att svensk kollektivtrafik nu i och med pandemin befinner sig i en väldigt ansträngd situation. Ungefär hälften av resandeunderlaget har försvunnit. Därför är det helt avgörande för en hållbar återstart av svensk kollektivtrafik att vi kan gå in med fortsatta stöd från staten till svensk kollektivtrafik.

Jag välkomnar de 6 miljarder kronor som regeringen hittills har aviserat. Det är bra, men det är tyvärr inte tillräckligt för att kompensera den kollektivtrafik som körs i Sverige för de stora fall i biljettintäkter som man har upplevt och fortsätter att uppleva under pandemin.

Fru talman! I Sverige rullar det ungefär 14 000 bussar i linjetrafik, till största delen – 10 000 bussar – i den regionala kollektivtrafiken. Det är helt avgörande vilket drivmedel de här bussarna går på.

I dag går många bussar på förnybara drivmedel – på biogas eller någon form av förnybar diesel. Men det går inte att komma ifrån att ifall vi skulle kunna få en stor andel av de här bussarna att i stället gå på el finns det enormt stora fördelar. Då blir utsläppen helt och hållet noll, både växthusgasutsläpp och lokala utsläpp. Vi minskar bullret. Vi minskar skakningar i bussarna, vilket ger mycket bättre komfort för bussförarna och för resenärerna.

Därför tycker jag att den elbusspremie som vi hittills haft i Sverige har varit väldigt bra. Den har tyvärr varit för låg, men tanken med den har varit väldigt god.

Dessvärre har regeringen sänkt elbusspremien från och med augusti 2020. Det tycker jag var en dålig åtgärd. Det innebär att man nu bara kan få 10 procent utbetalt av det belopp som en elbuss kostar. Tidigare var det 20 procent. Det innebär också ett maxbelopp på 25 miljoner kronor per

sökande. Totalt är nu 80 miljoner kronor avsatta i regeringens budget för direkt stöd till elbussar – mindre pengar än tidigare.

När jag senast kollade hos Energimyndigheten fanns det 48 ansökningar på rad om stöd från den här elbusspremien. Totalt ansöker man om 2,5 miljarder kronor. Det är väldigt mycket pengar, men tyvärr finns inte motsvarande summa i regeringens budget.

Jag tycker att det är viktigt att höja elbusspremien, inte fasa ut den. Därför, fru talman, blir jag väldigt oroad över Tomas Eneroths svar till mig. Eneroth säger att ”premien har utgjort ett marknadsintroduktionsstöd och började fasa ut efter att den uppnått sitt syfte”.

Men, fru talman, det är ju nu det börjar. Under de kommande tio åren kommer en stor del av de 14 000 bussar som finns i Sverige att förnyas. Man kommer att köpa nya bussar. Då borde vi väl ha ett riktat stöd som verkligen främjar att det köps in så många elbussar som möjligt.

Jag vill verkligen veta av ministern om jag kanske har förstått honom fel. Menar regeringen att man ska fasa ut elbusspremien i en tid då vi i stället borde höja den?

Anf. 17 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag tror att Jens Holm och jag är ganska överens om ambitionen att Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland. Här har både regeringen och Vänsterpartiet en progressiv och bra politik för att vi ska ställa om.

Dessutom brinner vi båda av engagemang för kollektivtrafiken, både för att den ska finnas där för alla som inte har egen bil och måste kunna ta sig till jobb eller andra aktiviteter och för att den gemensamma investering som kollektivtrafik innebär ska skapa möjligheter för mobilitet, för rörlighet.

Självklart ska den vara hållbar. Det är därför de som ansvarar för kollektivtrafiken nu ser till att i ökad takt ställa om med biogasbussar och elbussar. Det är deras ansvar. Staten hjälper till. På samma sätt som att vi under pandemin skjutit till 6 miljarder kronor i generella statsbidrag till kollektivtrafiken – det är för övrigt lika mycket som överskottet i Stockholms län – är det en tydlig signal om att staten hjälper till men att huvudansvaret ligger hos kommuner och regioner. Överskottet för 2020 är 51 miljarder kronor, tror jag, eftersom vi tillskjutit så mycket medel. Och nog är det så att de kan användas för att upprätthålla volymen inom kollektivtrafiken, vilket är viktigt, och inte för att skapa utrymme för skattesänkningar eller på annat sätt inte bidra till att göra kollektivtrafiken säker.

Det är skälet till att vi nu ändrat förordningen och är tydliga med att om vi ska ge stöd från statens sida till regionernas ansvar för kollektivtrafiken, ja, då vill vi veta att pengarna går till att upprätthålla volymen och se till att man kan åka säkert i kollektivtrafiken.

Sedan är det naturligtvis viktigt att vi också hjälper till i omställningsarbetet, och det gör vi generellt. Elbusspremien är bara ett exempel. Jag leder ju Elektrifieringskommissionens arbete, och det är en ganska omfattande satsning vi gör från statens sida i att bygga ut laddinfrastrukturen där vi inte minst med hjälp av stadsmiljöavtalen har gjort omfattande insatser just för att hjälpa kommuner och regioner.

Jag tror att det som håller på att ske nu är att vi hjälpt till att bygga ut förutsättningarna för elektrifiering av till exempel kollektivtrafiken. Det är

investering i två nya laddstationer för elbussar på linje 6 i Luleå. Det är byggnation av två laddplatser för elbussar i Östersund, och det är elbusskoncept i Kungälv. Vi har införandet av infrastrukturåtgärder för elbussar i Malmö. Landskrona har en bussgata för elbuss.

Det är så vi arbetar – vi introducerar. Det här är en viktig introduktion, där vi nu ser att elbussproduktionen är på gång och efterfrågan är stor, men vi måste fundera över vad som är statens del i detta.

Vi vidgar ju det här stödet till att också vara en introduktion för lastbilar och för arbetsmaskiner, för det som vi måste få till stånd är en minskning av de totala utsläppen från hela transportsektorn. Där står busstrafiken för en del, men det gör också lastbilstrafiken och arbetsfordon.

Därför är den elektrifiering som nu pågår så otroligt viktig. Kan vi med premier se till att öka och påskynda marknadsintroduktionen ska vi använda det instrumentet, men det ska inte förväxlas med långvarig subventionering under lång tid av inköp som huvudmännen ändå ansvarar för.

Jag hoppas att det inte är det Vänsterpartiet ser framför sig, att man under väldigt lång tid ska subventionera inköpen av bussar eller andra fordon, för då har vi ju faktiskt ändrat ansvarsfördelningen mellan region och stat för kollektivtrafiken. Huvudansvaret ligger hos regionerna, men staten hjälper till och påskyndar utvecklingen inte minst av elektrifiering.

Anf. 18 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag tycker att det var ett belysande svar från ministern. Först säger ministern att både jag och han och våra respektive partier är ganska överens om vikten av att ställa om Sverige och nå våra klimatmål och av att rädda kollektivtrafiken i den pandemi som vi befinner oss i just nu. Det är vi överens om. Men vi är nog inte riktigt överens om lösningarna eller om hur långt vi anser att politikens ansvar går.

Jag tycker till exempel att det är lite märkligt att regeringen har en elbusspremie, ett investeringsstöd, för att köpa in elfordon till kollektivtrafik och övrig linjetrafik, men nu säger att man är nöjd med den och att den har börjat spela ut sin roll.

Men, Tomas Eneroth, det är ju nu det börjar. Vi har 14 000 bussar i det här landet, och nästan alla kommer att behöva ersättas med andra fordon under åren fram till 2030. Då ska vi också nå vårt klimatmål om att minska utsläppen från transportsektorn med 70 procent.

Är infrastrukturministern verkligen nöjd med att vi har några hundra elbussfordon som rullar i kollektivtrafiken i Sverige? Det är jättebra med de satsningar som har gjorts, men han kan väl inte tycka att det är tillräckligt?

Det är ju nu de stora investeringarna ska göras, och ifall man då samtidigt sänker investeringsstödet till att köpa in elfordon till kollektivtrafiken sänder det helt motsatta signaler mot vad vi borde vilja göra.

Fru talman! Låt mig ta ett exempel. Västtrafik har köpt in 145 nya elbussar. Volvo har tillverkat dem i Göteborg, och nu körs var tredje busslinje i Göteborg på el. Det är fantastiskt. Jag tror att det är norra Europas största elbussatsning.

Västtrafik får nu 25 miljoner kronor för den här satsningen, mycket mindre än man väntade sig, för Tomas Eneroth och hans regering har ändrat villkoren för elbusspremien. De har minskat den så att man kan få max 25 miljoner kronor och dragit ned hela premien totalt sett.

Det här tycker jag sänder helt fel signaler, fru talman, så jag vill fråga infrastrukturministern om han anser att de 80 miljoner kronor som nu finns att söka som elbusspremie verkligen är tillräckligt för att vi ska kunna göra den stora omställning av kollektivtrafiken som vi behöver göra och överlag ge kollektivtrafiken det extra stöd som den behöver nu när svensk ekonomi ska återstartas.

Jag vill påminna ministern om att det nu finns 48 ansökningar om stöd till inköp av elbussar hos Energimyndigheten. Totalt handlar det om 2,5 miljarder kronor. Ministern kan väl då inte anse att 80 miljoner räcker, eller är det verkligen så?

Avslutningsvis skulle jag vilja kommentera det överskott som ministern säger finns hos våra regioner. Det är sant att detta finns, men tror verkligen inte ministern att det överskottet kommer att användas till att beta av den stora vårdskuld som har byggts upp under pandemin och till att återuppbygga kollektivtrafiken överlag? Jag är väldigt rädd för att dessa pengar inte kommer att vara tillräckliga för att köpa in de nya klimatsmarta elfordon som i alla fall jag hoppas kan rulla i allt större utsträckning i kollektivtrafiken. Tror ministern att detta räcker?

Anf. 19 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Jens Holm, för engagemanget!

Jag är allvarligt oroad över att inte alla regionledningar kommer att använda de generösa statsbidrag vi har för att utveckla kollektivtrafiken. Det är ju politiken som avgör, och vi har exempel från regioner där man från sverigedemokratiskt eller moderat håll säger att man hellre ser förutsättningar att sänka skatten än använder medel till att förbättra och utveckla sjukvården eller, för den delen, säkerställa att kollektivtrafiken bibehålls med bra volymer och klarar omställningen.

Samtidigt kan vi inte i hur stor utsträckning som helst från regeringens sida kompensera för sämre moderat politik, utan det är väljarna i regionen som har ansvar för detta.

Vi har historiskt höga nivåer när det gäller stödet för kollektivtrafiken: 6 miljarder kronor. Tidigare har det inte funnits något statligt stöd, utan regionerna har förväntats ta detta ansvar. Nu skjuter vi till omfattande stöd från statens sida. Därutöver har vi 10 procent i försäljningsstöd när det gäller elbussar, och vi vidgar nu detta till att också gälla ellastbilar och arbetsmaskiner. Det är så vi introducerar detta.

Här skiljer sig kanske Vänsterpartiets syn på ekonomi och ekonomiska drivkrafter och socialdemokratins och många andra partiers syn på ekonomin. Västtrafik har ju köpt in 140 elbussfordon, och jag föreställer mig att de är fullt engagerade i att vilja ta sitt ansvar för att ställa om och elektrifiera kollektivtrafiken i Västsverige. Det är klart att de är glada över och tycker att det är bra att regeringen är med och subventionerar detta med 25 miljoner kronor.

Jag tror också att väldigt många i regionen skulle vara glada om regeringen hade subventionerat 50 eller 70 procent, men precis som regionerna har att hushålla och prioritera gör vi detta med statens pengar, till skillnad från Vänsterpartiet. Vi väljer att prioritera och att vara tydliga med att göra insatser där de gör mest nytta.

Skulle det visa sig att vi får ett minskat engagemang för smarta elfordon och för elektrifiering av transportsektorn får vi överväga om det finns

skäl att göra ytterligare insatser, men det ser vi ju inte. Vi ser tvärtom ett ökat intresse för att köpa inte bara elbussar utan också ellastbilar och arbetsfordon.

Det fungerar ju så. Låt oss hitta rätt insatser, så att vi ändå hushållar med skattebetalarnas pengar och använder pengarna så smart som möjligt för att sänka trösklarna; i vanliga fall kan det ju vara lite dyrare att köpa ett elfordon än ett fossilt drivet fordon. Med beskattningsmedel, incitament och premier kan vi se till att minska dessa skillnader. Då kommer det vi nu ser sker att hända – nu väljer regionerna och privatpersoner i ökad utsträckning att köpa elfordon.

Jag tror inte att de stora utmaningarna längre handlar om premierna, för att vara tydlig i den frågan. Det kommer i stället att handla om huruvida vi har tillräcklig kapacitet i näten och tillräckligt utbyggd infrastruktur, huruvida det finns laddstationer och huruvida det finns förutsättningar för att driften blir säker och tillförlitlig. Detta jobbar vi med i Elektrifieringskommissionen. Detta jobbar också statsrådskollegan Anders Ygeman med i samband med elektrifieringsstrategin för att säkerställa att vi i Sverige klarar den omvandling vi står inför, där en mycket stor andel av inte minst vägtransporterna kommer att bli elektrifierad.

Det är där vi måste lägga resurserna. Man kan inte, som Vänsterpartiet, ha resurser till allt, utan man måste prioritera. Detta är ett smart sätt att säkerställa att vi får en omställning i transportsektorn. Jag är övertygad om att det kommer att innebära att vi ser en fortsatt utveckling mot hållbara transporter inom all kollektivtrafik.

Anf. 20 JENS HOLM (V):

Fru talman! Det var bra att Tomas Eneroth nämnde Anders Ygeman, energiministern, för jag hade ju precis en debatt med honom på temat elektrifiering av fordonsflottan och om att det går alldeles för sakta med utbyggnaden av publika laddstolpar och är alldeles för krångligt och svårt att ladda bilarna. Även där ser vi att det är många fina ord från regeringen, men i praktiken händer det alldeles för lite.

Ekonomi handlar just om hushållning; det handlar om att hushålla med resurser. Då förslår det inte att sänka skatterna för de rikaste och att inte ha en skatt på till exempel lastbilstransporter, som har stora utsläpp. Det som regeringen gör i dag innebär att vi har mindre pengar i statskassan för att ställa om vårt samhälle, och då blir det 80 miljoner kronor i en elbusspremie när vi ser att behovet är mångfalt större.

Återigen: Ministern verkar nöjd med att vi har ett par hundra elbussar. Jag menar att elbussrevolutionen precis har kommit. Vi har 14 000 bussar i Sverige, och under de här tio åren kommer nästan alla dessa att förnyas. Vill vi att det ska vara dieselbussar som rullar på våra vägar, eller vill vi att det ska vara tysta, bullerfria och klimatsmarta elbussar? Självklart vill vi ha elbussar. Då kan man dock inte dra ned på det riktade stödet, som handlar just om att underlätta för inköp av nya elbussar.

Västtrafik är ett jättebra exempel. De köpte som sagt in 145 bussar på de premisser som rådde tidigare, då stödet var generösare än vad det är i dag. Men Västtrafik har ju nästan 2 000 bussar i sin flotta. Det är klart att vi skulle vilja att den stora delen var elbussar, men då behöver det riktade stödet vara större – inte mindre. Här måste regeringen bättra sig.

Anf. 21 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! För dem som följer debatten är det nog tydligt att Jens Holm och jag har samma mål och vision om att kollektivtrafiken ska ställa om; vi vill se fler elfordon. Men man måste också säkerställa att man använder statens resurser på rätt sätt och att regionerna använder sina resurser på rätt sätt.

Jag känner ju väldigt många regionpolitiker. Jag är ganska övertygad om att man ute i landets regioner tittar på klimatsmarta alternativ när man tittar på förnyelse av kollektivtrafiken. Jag tror att det kommer att bli tufft för de regioner som säger att de härnäst kommer att välja stora dieselbussar utan den modernaste reningen, som inte klarar kraven på hållbarhet. Jag tror att Jens Holm själv hör hur det låter.

Tvärtom – nu har vi minimerat trösklarna samt introducerat förutsättningarna för elbussar och, tidigare, för biogasbussar. Jag tror att det kommer att bli en successiv utveckling av en elektrifiering av hela kollektivtrafiken. Detta ansvar kommer regionerna att kunna ta. Detta ansvar har regionerna.

Från statens sida hjälper vi till och puttar utvecklingen i rätt riktning, både genom premier vid inköp, genom utbyggnad av infrastrukturen, genom öronmärkta statsbidrag till kollektivtrafiken och genom generella statsbidrag till dem som är huvudmän för kollektivtrafiken. Sällan har staten visat ett så starkt engagemang för att hjälpa kommuner och regioner att klara av att ställa om transportsektorn.

Så ska det också vara; detta ska vara ett gemensamt ansvar. Jag är stolt över att tillhöra en regering som hand i hand med kommuner och regioner ser till att vi når de mål som vi har satt upp. Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsnation. Vi gör detta genom elektrifiering, genom biobränsleblandning, genom transporteffektivitet, genom utbyggnad av infrastrukturen och genom att hitta rätt modeller, där marknaden – Scania, Volvo och andra – kan implementera sina senaste modeller i Sverige.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2020/21:538 om bottentrålning

Anf. 22 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Kjell Jansson har frågat mig om jag har några planer och åtgärder för att få stopp på bottentrålningen i Östersjön, och i så fall vilka, samt vad jag avser att göra konkret i närtid för att säkerställa att fiskbeståndet återhämtar sig och inte minskar i Östersjön.

Arbetet med att förbättra miljösituationen och kunskapen om fiskbestånden i Östersjön är en viktig fråga för regeringen. Som jag redan svarat Kjell Jansson i en tidigare fråga (2020/21:1942) bedrivs bottentrålningen på ostkusten framför allt efter torsk. Mot bakgrund av det östra torskbeståndets dåliga beståndsstatus har det sedan sommaren 2019 varit förbjudet att bedriva riktat fiske efter torsk längs hela ostkusten under hela året. Fiske med bottentrål har kraftigt begränsats genom detta förbud. Därutöver arbetar regeringen med ett förbud mot bottentrålning i marina skyddade områden med möjligheter till begränsade undantag i linje med januariöverenskommelsen.

Regeringens övergripande målsättning är ett hållbart fiske, ökad resurseffektivitet och mer hållbara fiskemetoder och redskap. Jag och regeringen har därmed vidtagit en rad olika åtgärder inom nämnda områden som syftar till att förbättra havsmiljön och därmed främja fiskbeståndens återhämtning samt utveckla det svenska fisket på både kort och lång sikt. En förbättrad havsmiljö och livskraftiga fiskbestånd skapar långsiktiga och nödvändiga förutsättningar för fiskets utveckling.

Anf. 23 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet Jennie Nilsson! Statsrådet svarade att regeringen gör mycket, men det är långt ifrån tillräckligt, ska jag vara tydlig med. Det finns mycket mer att göra, och jag tänker ta upp några saker här.

Fiskbeståndet i Stockholms skärgård har minskat under 50 år. Så illa är det, och det är inte bara i år.

När jag var pojke kunde min pappa och jag åka ut och kasta spinnspö och få upp 15 gäddor och 5 abborrar på ett par timmar att ta med oss hem till middagen.

Vad är orsakerna till detta? Naturligtvis många över tid. Det fria handelsfisket infördes 1985. Staten stal vatten- och fiskerätt från vattenägarna, utan någon som helst kompensation. Inte ett öre fick vattenägarna betalt. Det blev fritt. Det är ungefär som att det skulle vara fritt att åka ut i skogen och jaga älg gratis.

Staten tog inte heller ansvar för återplantering av fisk och gör det fortfarande inte. Det är det mest allvarliga. Detta slarv har pågått i decennier.

Fru talman! Regeringen borde ta sitt ansvar och i samråd med vattenägarna ta fram en plan för återplantering av fisk.

Östersjön har varit hårt drabbad av gifter och dåligt vatten under lång tid. Detta beror till stor del på kommunismen och utsläppen från kommunistländerna runt Östersjön. Den gigantiska miljöförstörelsen pågick i minst 50 år. Det var även stora kväveutsläpp från våra reningsverk i Sverige, men där har det blivit väsentligt bättre.

Jag är själv ordförande för Svealands kustvattenvårdsförbund. Där gör vi statuskontroller av vattnet längs Svealandskusten. Vattnet blir allt bättre, men det går inte fort. Vi gör allt i syfte att ge underlag för våra medlemmar att förbättra vattenkvaliteten genom olika åtgärder som kan vidtas.

Fru talman! År 2016 hade 37 fiskare licens i Östersjön. I dag är det 25 fiskare kvar som driver småskaligt fiske, och det tycks inte bli fler.

Det överlägset största problemet i dag är det industriella trålfisket i Östersjön. Bottnarna dammsugs på fisk av alla arter. Detta rovfiske måste stoppas. Statsrådet svarar att syftet med trålningen är torskfiske. Nej, det är fel. Det är dammsugning. All fisk kommer upp när man trålar, inte minst strömmingsyngel. Torsken har i princip varit borta i 10–15 år.

Trålfisket drar vid varje tillfälle upp 1 500–1 600 ton, som går ned till Danmark för att malas ned till fiskmjöl som blir foder i laxodlingar.

Fru talman! 1 500–1 600 ton tas upp och går ned till Danmark och blir fiskmjöl. En stor del av detta är lekströmming som systematiskt trålas bort. Båtarna heter Clipperton och Torön och är dansklicensierade.

Fru talman! Anser statsrådet att detta är hållbart? Om regeringen fortsätter att strunta i frågan kommer det småskaliga fisket att vara borta inom

5–10 år. Torskens bestånd är mycket lågt sedan lång tid tillbaka. Strömningen har minskat dramatiskt med 75 procent det senaste årtiondet.

Prot. 2020/21:106
13 april

Svar på
interpellationer

Anf. 24 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Tack, Kjell Jansson, för en mycket viktig interpellation!

Jag noterade i en undersökning att 1 procent av svenska folket har förtroende för landsbygdsministern, och jag tror inte att förtroendet har stärkts efter det svar som ministern läste upp.

Precis som Kjell Jansson säger skapar bottentrålningen väldigt stora problem både för fritidsfiskare och för yrkesfiskare. Jag kan förstå att en landsbygdsminister som tillhör det socialdemokratiska partiet kanske inte har så stort förtroende för två moderata riksdagsledamöter. Men hon hade ju kunnat läsa debattartikeln som är skriven av Ulrika Falk, oppositionsråd i Norrtälje kommun, Gustaf Lantz, riksdagsledamot från Uppsala, Sanne Lennström, riksdagsledamot från Östhammar, Elin Lundgren, riksdagsledamot från Gävle, Marie Pettersson, kommunalråd i Älvkarleby kommun och Viktoria Söderling, oppositionsråd i Tierps kommun, tillsammans med Dick Tillberg, torskfiskare i Grisslehamn, Tom Sundell, kustfiskare i Östhammar och min vän Dennis Bergman på Bergmans fisk i Norrsundet.

De skriver precis det som Kjell Jansson säger: Trålningen möjliggör att gigantiska båtar på kort tid kan dra upp stora mängder fisk inom ett litet geografiskt område. Det ger negativa konsekvenser på fiskbestånd och havsmiljö, något som inte liknar det småskaliga fisket. Vi förutsätter att det leder till en flytt av trålgränsen för att inte längre utarma fiskbeståndet. När fisket i större grad sköts av svenska småskaliga fiskare i stället för trålare kommer också pengarna att stanna i vårt land, och fisken blir mat på svenska bord i stället för fiskmjöl i Danmark.

Fru talman! Jag kan inte förstå vem som kan vara emot en sådan politik. Jag tycker att det är väldigt märkligt, och jag tycker att svaret som ministern har gett på denna mycket viktiga interpellation är väldigt defensivt.

Men, fru talman, det finns en viktig fråga till som berör bottentrålningen, och det är naturligtvis att den hotar havsbottens integritet. Vi moderater är alltsedan Gösta Bohmans tid fundamentalister när det gäller rent vatten, rent hav och ren luft. Vi värnar kusterna.

Den som är intresserad kan läsa en artikel från den 9 mars på Östersjöcentrums, Baltic Eye, Stockholms universitet, hemsida: Bottentrålning har betydande effekter på livet på havsbotten och kan också leda till att näringsämnen och farliga kemikalier frigörs från sedimenten. Dessa effekter är viktiga att ta hänsyn till när fiskets miljöpåverkan utvärderas, menar forskarna vid Stockholms universitet.

Fru talman! Låt mig påminna om en mycket giftig bomb som ligger och väntar och just nu vittrar sönder vid vår kust mellan Sundsvall och Gotland. Det är 23 000 gifttunnor som innehåller tio ton kvicksilver. Vi moderater har varnat och varnat för denna miljöbomb. Det är klart att man förstår att när de danska trålarna kommer och sveper allting med sig finns det ju risk, fru talman, att tio ton kvicksilver rörs upp. Det är alltså en fruktansvärd miljöbomb.

Jag tycker därför att de frågor som Kjell Jansson har ställt om vilka planer och åtgärder som finns för att få stopp på bottentrålningen och vad ministern konkret tänker göra i närtid förtjänar ett svar. Detta har de

socialdemokratiska riksdagsledamöterna och oppositionsråden utefter kusterna också krävt. Fler förväntar sig alltså svar på de frågor som är ställda.

Anf. 25 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Kollegan Kjell Jansson ställer i denna interpellation två väldigt viktiga frågor:

Har statsrådet några planer och åtgärder för att få stopp på bottenrålningen i Östersjön?

Vad avser statsrådet att göra konkret i närtid för att säkerställa att fiskbeståndet återhämtar sig och inte minskar i Östersjön?

Svaret är dessvärre inte så mycket att hänga julgranen.

Jag bor i Haninge, en av Stockholmsregionens skärgårdskommuner. Faktiskt består över 70 procent av min hemkommun av vatten. Kjell Jansson bor i Norrtälje, en annan av Stockholmsregionens stora skärgårdskommuner. Vi får båda två alarmerande rapporter från bland annat våra fiskare om att situationen för flera fiskbestånd i Östersjön är akut. Rapporterna om Östersjötorsken är oerhört dystra.

Fisket i Stockholms skärgård måste ske på ett mer hållbart sätt. Här är det viktigt med lokalkännedom. Det vi kan se är att det totala fiskbeståndet i skärgården har minskat drastiskt, inte minst de senaste 20 åren.

Orsakerna till detta är givetvis många. Till exempel infördes fritt handredskapsfiske 1985 utan att någon tog ansvar för återplantering. Vidare äter sälen flera kilo per dygn – för att inte tala om skarven, som tar väldigt mycket fisk. Därtill åker ribbåtar och fiskar i fredade vikar.

Under de senaste åren har vi även sett ett nytt storskaligt fiske etablera sig utanför Stockholms skärgård. Det är industrirålare som fiskar väldigt mycket strömming på kort tid. Effektiva industrirålare riktar in sig på strömmingen just när den samlas i stora stim för att gå in i skärgården och föröka sig. Detta får katastrofala följder för hela skärgården. Tillgången till fisk minskar dramatiskt, och hela ekosystemet sätts ur spel.

Flera av de yrkesfiskare som har kontaktat mig, och förmodligen också Kjell Jansson, uppger att de nu bara får upp en tiondel av tidigare normalfångst inne i skärgården. En tiondel!

Förra året tog industrirålarna upp 370 gånger mer strömming än Stockholms yrkesfiskare tillsammans, enligt Havs- och vattenmyndigheten, HaV. Det är de lokala yrkesfiskarna som i vanliga fall håller Stockholms skärgård vid liv, och de är en stor del av Stockholms skärgårds dna. Att det ohållbara industrialiserade fisket tränger undan mindre yrkesfiskare är dåligt för hela skärgården och dessa kommuner.

Det är också dåligt för vår självförsörjningsgrad. Merparten av den fisk som vi svenskar äter är importerad, och i och med detta fiske blir vår självförsörjningsgrad ännu lägre – och det i ett läge när vi behöver ha högre beredskap och bli mer självförsörjande. Säker mat och säkert dricksvatten är grundförutsättningar för att vi ska klara oss, speciellt under en kris.

För att Stockholms skärgård ska blomstra även i framtiden behöver fisket vara hållbart.

Håller inte ministern med om att vi behöver främja det småskaliga och kustnära fisket och prioritera lokalfiskad fisk som mat och inte som fiskmjöl i annat land?

Anf. 26 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Jag tackar Kjell Jansson och övriga talare för att ni tar upp en viktig fråga.

Denna fråga har diskuterats över tid. Det är tyvärr inget nytt att Östersjön och fisken i Östersjön inte mår bra. Det innebär att vi under lång tid har jobbat aktivt och intensivt med att skapa bättre förutsättningar.

Man måste ta ett helhetsgrepp om detta. Det finns inte *en* fråga som löser problemet. Den rådande situationen handlar om dålig havsmiljö, predation av rovdjur, exempelvis säl, och ohållbart fiske.

Fisket regleras ju inom ramen för vårt EU-samarbete eftersom fisk rör sig över gränser. Därför har det varit och är viktigt för Sverige att säkerställa att EU fattar sina beslut om kvotnivåer på vetenskaplig grund, vilket inte var någon självklarhet för bara några år sedan. I dag görs det, och Ices tar fram rekommendationer. Sverige har varit och är pådrivande i att säkerställa att dessa rekommendationer följs så att vi successivt säkerställer att det finns fisk kvar till kommande generationer.

Ices rekommendationer innebär att kvoten för torsk nu är satt till noll och att kvoten för sill, som denna interpellationsdebatt delvis handlar om, i år minskade med 35 procent jämfört med förra året. Det är *en* viktig sak, men det räcker självklart inte.

Utöver det har regeringen skjutit till mer än 200 miljoner årligen till arbetet med att förbättra miljön i Östersjön. Vi har gjort riktade projekt för att samla skräp i Östersjön, och vi har avsatt 210 miljoner kronor för de närmaste fyra åren för att bygga ut forskningsprogram kopplade till detta.

Vi har även gett HaV ett riktat uppdrag att titta på vad det är som händer med strömmingen, vilket jag antar är den underliggande diskussionen här. Det är möjligt att strömmingarna blir färre, men helt uppenbart blir de mindre till storleken, vilket gör dem svårare att fiska eftersom man inte får upp dem.

Så här långt kan man dock inte tydliggöra orsakssambanden och säga exakt vilka orsakerna är. Man kan ju tycka att det vore en baggis att gå på alla orsaker, och jag hade personligen inte haft några problem att göra det. Men som jag sa initialt är det viktigt för fiskbestånden på totalen att vi jobbar tillsammans med EU och att alla beslut där fattas på vetenskaplig grund. Det innebär att Sverige inte självt kan flytta en trålgräns, vilket interpellanten nämnde som ett alternativ, utan det måste förankras inom ramen för EU-samarbetet.

Andra länder, framför allt Danmark och, tror jag, Finland, har tillträde till dessa vatten, och det innebär att om vi med trovärdighet ska få igenom ett förslag om att flytta ut trålgränsen behöver vi kunna visa de vetenskapliga orsakssambanden. Därför har vi givit uppdrag till HaV via SLU och även riktade projekt för att forska på att stärka och säkerställa dessa orsakssamband. Detta arbete pågår och är prioriterat.

Anf. 27 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Jag förstår att det finns sådant som måste förankras med EU, Jennie Nilsson, men minimiåtgärden i detta är att flytta ut trålgränsen tolv mil. Helst skulle det bli stopp för trålfisket helt, för det är ett rovfiske som inte hör hemma i Östersjön. Det dammar rent i skärgården så att det inte finns någon fisk kvar till nästa generation. Det finns knappt fisk kvar under vår generation.

Det är intressant att du tar upp det här med att städa stränder. Det håller vi skärgårdsbor på med på helgerna. På lördag ska jag åka ut och städa stränder i Svartlöga skärgård, och jag lovar att jag ska hålla på hela dagen.

Fru talman! Samtidigt med detta rovfiske pågår ett annat fiske som är näst intill rovfiske, det kommersiella trollingfisket. Auktoriserade guider åker ut med ribbåtar från Stockholms innerstad, lastade med 10–15 personer. Nu på våren går de in och fiskar hänsynslöst i våra fredade vikar där fisken leker. Detta måste det bli stopp på. Det är anmärkningsvärt och helt oacceptabelt att detta får pågå.

Detta fria fiske uppfattas som trevligt, fast de härjar fritt i skärgården på annans vatten. Inte betalar de ett öre heller. De tar dyrt betalt för turerna, men vattenägarna får inte en krona.

Anser statsrådet att detta är hållbart?

Fru talman! Därtill kommer verkligheten att sälen äter flera kilo per dygn, så som nämndes här, och att mellanskarven äter sex hekto per dygn. Man borde ganska fort kunna införa allmän jakt på skarv. Jag lovar att den snart skulle vara borta, för då skulle varenda skärgårdsbo som har jaktlicens vara ute och hjälpa till. Skarven är ett otyg. Vegetationen dör av deras avföring på de öar där de håller till.

Fru talman! Staten måste ta ansvar för återplantering av fisk i samråd med vattenägarna. Det är ett initiativ som regeringen borde ta. Det finns fiskevårdsföreningar och andra där ute att kontakta för återplantering. Det är fullständigt nödvändigt. Och sätt stopp för trollingfisket i fredade vikar! Annars blir skärgården snart utfiskad. Nästa generation kan åka båt, men då finns det inte en fisk kvar.

Fru talman! Varför låter regeringen detta ofog pågå? Har regeringen för avsikt att införa fri jakt på älg och rådjur också, eftersom det är fritt fiske överallt? Eller är det bara i vatten man får härja vilt och fiska utan någon ordning eller ansvar? Jag väckte en motion till riksdagen inför innevarande år om att förbjuda trålfiske, men den avslogs pang bom. Jag tänker inte ge mig. Det måste bli stopp för rovfisket. Det är oansvarigt av regeringen att låta detta pågå. Regeringen måste ta ansvar.

Fri, allmän jakt på skarv och att flytta gränsen tolv mil är minimikravet för vad man kan göra. Jag hoppas att statsrådet är överens med mig om detta. Annars är det riktigt illa och troligen alldeles för sent.

Anf. 28 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Man kan vara imponerad av denna regering – en regering som ägnar sig åt symbolpolitik. Vi vet alla om det: skatt på plastpåsar, förbud mot sugrör, subventionerade elcyklar och allt vad de håller på med. Men det som är miljöpolitik på riktigt och det som verkligen har betydelse prioriterar de inte på samma sätt. Det är uppenbart i denna interpellationsdebatt.

Jag tror att det är ganska ovanligt att åtta tio socialdemokratiska politiker skriver debattartiklar mot sin egen minister. Jag antar att man gör det i frustration. Jag antar att man har haft informella överläggningar med landsbygdsministern. Jag antar att man har försökt påverka sin egen regering. När detta inte går längre är naturligtvis nästa steg att skriva debattartiklar i Norrtelje Tidning, Gefle Dagblad, Arbetarbladet, Hela Hälsingland och så vidare.

Fru talman! Denna fråga är på riktigt. I sak har Kjell Jansson beskrivit varför denna fråga är så viktig och varför man måste flytta ut rovtrålningen, som jag skulle vilja kalla det. Det är också en näringspolitisk fråga. Bergmans Fisk har fiskat i generationer och är ett väldigt fint inslag i Gävle. Man har torgförsäljning av fisk och har hållit på hur många år som helst – jag tror att det är sju generationer. Det är klart att det då är förödande när det kommer danska trålare och sveper hela kusten för att göra mjöl i Danmark.

Kjell Janssons frågor är relevanta, nämligen: När tänker regeringen agera – i närtid? Det som ministern har stått och sagt här hjälper inte. Precis som de socialdemokratiska politikerna skriver i debattartiklarna måste det ske åtgärder här och nu för att lösa denna fråga. Jag skulle vilja veta: Vad konkret tänker ministern göra i år för att det ska få effekt?

Anf. 29 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Jag är uppriktigt sagt orolig för fisket i Stockholms skärgård och för vår livsmedelsberedskap. Vi har alltså gått från 37 till 25 yrkesfiskare, som Kjell Jansson sa initialt. En naturlig följdfråga blir då: Vad gör ministern och regeringen för att skapa incitament för våra lokala yrkesfiskare så att de fortsätter och kan stanna kvar och för att någon ska vilja ta över detta arbete i framtiden?

Varför driver regeringen exempelvis inte att Sverige ska få det undantag från EU som vi har pratat om tidigare när det gäller att få handla med sälprodukter? Sälén äter fisken. Man får numera jaga säl, men man får inte avyttra kött och andra sälprodukter. Då saknas incitament även där, vilket medför att skjutna sälar sänks och skapar övergödning. Eller det gör de inte, men de kan göra det. Så kan vi inte heller ha det. Då blir ingenting bättre i Östersjön, och vi får definitivt inte fler fiskare där.

Jag undrar om ministern har tänkt om i denna fråga. Vilka incitament avser ministern och regeringen att skapa för att vi ska få ha våra lokala yrkesfiskare kvar och för att fler ska vilja vara det?

Anf. 30 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Jag kan konstatera att det är glädjande att så många är engagerade i dessa frågor. Samtidigt tror jag att det är viktigt att man försöker hålla isär begrepp och ha en konkret och seriös diskussion.

Det är alldeles uppenbart så att det behöver göras mycket mer för att säkerställa att vi har livskraftiga fiskbestånd i alla våra vatten, inte bara nu utan för framtida generationer. Det är också alldeles uppenbart att det bygger på att man samtidigt hanterar alla utmaningar som påverkar detta.

Det handlar om att reglera fiskekvoter, och det gör vi. Detta gäller också fritidsfisket, vilket jag vill konstatera i detta sammanhang, även om det är på en begränsad nivå, särskilt under lekstängningsstoppen, egentligen hela sommaren i detta sammanhang, när intresset rimligen borde vara störst. Denna fråga tar jag med mig. Problemet, så som det beskrevs, var lite nytt för mig. Jag har inte hört att det är någon omfattning eller volym på detta som innebär en stor påfrestning. Men om det är så och det inte är legalt ska man givetvis se till att få stopp på det.

Vi har agerat kraftfullt mot andra länder som inte har respekterat de kvoter som vi har satt. Vi gick ut och markerade hårt förra året mot Polen,

exempelvis, som gick för nära våra gränser under lekstängningsstoppen. Det är helt oacceptabelt.

Om man ska hantera situationen på ett bra sätt och hitta lösningar som får effekt här och nu men framför allt över tid, för det kommer att ta tid för stammarna att växa till sig, måste alla intressenter bära sin del av ansvaret, så givetvis också politiken. Därför är variationen på åtgärder viktig. Det är viktigt att man har fiskenivåer och kvoter på hållbara nivåer, och det är viktigt att man jobbar med att förbättra havsmiljöerna.

Merparten av Östersjöns havsbottnar klassas som syrefattiga eller till och med syrefria. Detta skapar givetvis helt orimliga påfrestningar på de bestånd som finns där. Det hänvisades tidigare till att detta skulle bero på kommunismen i öststaterna, vilket är lite långsökt. Jag tror att det finns mycket som är historiskt betingat kring hur miljön i Östersjön ser ut, men jag tycker att vi ska erkänna att en del av detta är svenska försyndelser, både från industrin och från jordbruket.

Det är därför viktigt att man har en politik för haven som inte bara är i havet utan på ett bra sätt reglerar de betingelser och de företag som har verksamhet som påverkar havsmiljöerna. Detta är något som Moderaterna inte alla gånger har varit så intresserade av, men jag är glad att höra att man nu har insett hur viktigt detta är.

När jag pratar om att man avsätter projektmedel för att städa haven pratar jag inte om stränderna utan om haven. Jag pratar om förlorade fiskeredskap och om plast i haven. Jag vet inte om ledamöterna har sett siffror på det. Jag kommer inte ihåg siffran i huvudet just nu, så jag ska inte dra den då det kan bli fel. Men det finns ofantliga mängder förlorade fiskeredskap, alltså nät – det som kallas för spöknät – och plast i havet som också bedöms innebära en enorm påfrestning på de bestånd som finns. Detta är också viktigt på riktigt. Detta innebär att de små yrkesfiskarna, som någon talade om, som behöver incitament och hjälp att hantera det faktum att kvoterna faktiskt är mindre och att de får lov att fiska mindre – de berörs ju också av besluten – kan få en mer differentierad inkomst.

Till detta kan vi konstatera att man kan få skydds jakt på skarv. Det är bra. Det är dock en skyddad fågel, så vi kan inte hantera den hur vi vill. När det gäller sälprodukter har vi infört licensjakt, men jag får återkomma till det.

Anf. 31 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Jag vill vara tydlig med att jag inte har något emot att småkillar eller småbarn är ute med mamma och pappa kastar lite spinnspö och fiskar. Det tycker jag är helt okej. Vad jag är emot är att trollingföretag åker ut med stora ribbåtar kommersiellt och dammsuger våra fredade viker. Det måste ni se till att stävja med förbud, och det finns en myndighet som inte är överhopad med arbete som kan bevaka frågan, nämligen Kustbevakningen.

Sedan var det frågan om den nedsmutsade Östersjön. Det har förhoppningsvis blivit bättre, landsbygdsministern, men förr i tiden under Sovjetunionens fornstora dagar pumpade man ut olja. När trycket gick ned i ledningarna höjde man trycket, och oljan gick rätt ut i Östersjön. Jag har själv varit på vänortsbesök i Paldiski och sett hur det har gått till. Det är fruktansvärt med olja rätt ut i Östersjön. Det här har förstört botten och vatten-

kvalitet under decennier. Det är mycket värre än utsläppen från jordbruk. De är inte heller bra, men oljeutsläpp är väsentligt värre.

Min gode vän, tidigare riksdagsledamoten, Rune Wikström berättade för mig häromdagen att det är otroligt lite fisk som kommer upp nu. Han lever på fisket och har egen restaurang. Det är ett litet familjeföretag. Han säger att han nu börjar bli gammal, men efter honom är det ingen som kan hålla på längre. Det är allvarligt. Rune är tredje generationen i familjen som jobbar med fiske, och han har försörjt sig på det hela livet. Det är något att tänka på.

En annan sak med fisket – inte smågrabbar som kastar spinn – är att till exempel trollingbåtar också innebär ett stort intrång i äganderätten. Det är någon som äger vattnen, och det är någon som får betala för taxeringsvärdet.

Anf. 32 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Frågan berör och är viktig. Vi kommer att fortsätta att behöva hålla stort fokus på att jobba brett med alla de frågor som påverkar situationen för fisket i Östersjön. Vi kommer att fortsätta att driva på för att inom ramen för EU-samarbetet lägga kvoterna på en nivå som är vetenskapligt hållbar. Vi behöver utveckla vår egen strategi för att säkerställa framför allt det småskaliga fisket, som får det tufft i vissa av dessa situationer. Det såg vi inte minst vid lekstängningsstoppet kopplat till torskfiskestoppet förra året. Här behövs det incitament för att bredda och differentiera sina verksamheter så att man faktiskt överlever. Det är också viktigt att alla beslut är ändamålsenliga och proportionerliga. Vi vill att det svenska fisket, inte minst det svenska småskaliga fisket, ska överleva. Då behöver spelreglerna vara så bra som möjligt.

Men vi måste också säkerställa att vi jobbar med det som är det största problemet, nämligen alla delar som rör havsmiljön. Jag har tidigare talat om säl – det kom en konkret fråga om säl. Vi ser att det faktiskt spelar en roll när man inte får lov att jaga eller fiska över tid i form av att populationer växer till sig. De har vuxit till sig så mycket att det har varit möjligt att införa licensjakt eftersom sälarna påverkar fisket och fiskbestånden på ett negativt sätt.

Frågan om att sälja är lite för stor och komplicerad. Men jag kan säga att det undantag Sverige hade i EU fräntogs oss av WTO. Det är en fråga på en helt annan nivå, och jag tar gärna en diskussion om den frågan vid ett annat tillfälle.

Sammantaget blir jag glad över att det finns så många som vill driva dessa frågor på ett positivt sätt. Så har inte alltid varit fallet.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2020/21:547 om fiskeförbud

Anf. 33 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Ann-Charlotte Hammar Johnsson har frågat mig om jag kommer att verka för att beslut beaktar att säkra husbehovsfiske i marina

Prot. 2020/21:106

13 april

Svar på
interpellationer

skyddsområden för att på så sätt bidra till att värna kulturhistoria, landsbygd, miljö och kust.

Det småskaliga och kustnära fiskets konkurrenskraft är en viktig fråga för mig och regeringen. Samtidigt står både yrkesfisket och fritidsfisket inför stora utmaningar. Regeringens övergripande målsättning är ett hållbart fiske, ökad resurseffektivitet och mer hållbara fiskemetoder och redskap.

Bevarandeåtgärder i marina skyddade områden ska vara relevanta och ändamålsenliga. Förslag till bevarandeåtgärder ska tas fram utifrån vetenskapliga underlag, och fiskeregleringar ska utformas så långt möjligt i samråd med intressenter. Då det är länsstyrelserna som ansvarar för förvaltningen av skyddade områden har Havs- och vattenmyndigheten inhämtat underlag från länsstyrelserna vad gäller behov av bevarandeåtgärder i marina skyddade områden. Därefter har en process med granskning, inhämtande av kompletterande vetenskapliga underlag och samråd med intressenter skett innan slutliga förslag på åtgärder har formulerats. Remissbehandlingen av förslagen innebär även att de blir allsidigt belysta.

Förslag till åtgärder i skyddade områden har alltså sitt ursprung i bedömningar av berörda länsstyrelser. Det är en viktig princip då länsstyrelserna har bäst kännedom om bevarandevärdena i de skyddade områden som de förvaltar och om det fiske som sker lokalt. Jag anser att det är mycket positivt att våra ansvariga myndigheter har utvecklat ett helhetsgrepp för att hantera dessa komplexa frågor, som tar hänsyn till det lokala perspektivet och till den mångfald av olika fisken som sker utefter vår långa kust.

Anf. 34 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Jag vill börja där landsbygdsministern slutade sitt inlägg. Jag skulle vilja klä in frågan om husbehovsfiske till att den handlar om mycket mer än själva fisket i sig. Vårt fantastiska land består av olika lokala miljöer och olika landskap. De har alla en kulturhistoria som inbegriper människors liv från förr fram till nu, och det är detta jag tänker att statsrådet menar när hon talar om det lokala perspektivet som länsstyrelser ska ha på sin radar.

I alla fall är det inte vad Havs- och vattenmyndigheten har på sin radar, utan man vill totalförbjuda allt garnfiske utanför Bjäre- och Kullahalvön, runt Ven och i Lundåkrabukten. Även det småskaliga, kustnära husbehovsfisket vill man förbjuda. En sådan lag skulle lägga en död hand över livet i hamnarna runt kusten och dessutom äventyra allt framtida fiske – inte att förglömma även påverka vår viktiga besöksnäring och turismen på dessa platser.

Frågan rör Öresund och det pärlband av fiskehamnar som har funnits där sedan stenåldern. Det finns en tradition som är kopplad till dagens samhälle. Det småskaliga kustfisket har varit en naturlig och viktig del av västra Skåne. Olika yrken och företag har uppkommit med fisket, till exempel båtbyggande. Dessa företag tillsammans med andra företag lade grunden för växande livskraftiga samhällen längs kusten, och det är det vi bär med oss genom historien.

Ingenstans i det myndigheten HaV skriver framkommer det att myndigheten har utrett vilka de negativa effekterna av husbehovsfiske är för

bestånden av tumlare, säl, sjöfågel och fisk. Myndigheten baserar sitt svar på livskraften för tumlarna. Med fokus på tumlarna ställer man sig frågande till hur myndigheten har resonerat. Jag vet att statsrådet inte kan svara på just den frågan, men beståndet av tumlare har gått från att vara hotat 2015 till att 2020 klassas som livskraftigt. Det innebär att samtidigt som fiske har bedrivits har beståndet av tumlare ökat – detta enligt Artdatabankens rödlista.

Tumlarbeståndet minskar alltså inte utan ökar i symbios med fisket som pågår. Låt mig då ta upp länsstyrelsernas roll och uppdrag från regeringen. Uppdraget till myndigheter och länsstyrelser borde kombinera dessa olika intressen på bästa möjliga sätt med varandra, utan att lägga en död hand över det som redan fungerar. Statsrådet tar upp att åtgärder framtagna i samråd med berörda parter ska träffa rätt. I detta fall har representation för husbehovsfiskarna helt uteslutits från sådana samråd, och det är mer än olyckligt enligt min uppfattning om inte alla aspekter vägs in – om regeringens ambition verkligen är att träffa rätt i de åtgärder man vill ta fram.

Om lagförslaget blev verklighet skulle det verkligen innebära att man i ett slag, utan att ha utrett konsekvenserna, klippte banden till historien för de kustnära samhällena längs Öresund. Förslaget bortser helt från möjligheten att stärka tumlarbestånden och samtidigt bibehålla ett livskraftigt och uthålligt husbehovsfiske. Det skulle innebära att nordvästra Skånes kustnära och mycket turisttåta små fiskelägen och hamnar skulle påverkas negativt.

Med den informationen vore det ju högst rimligt att titta på faktorer kring detta och säga: Här pågår fiske, och tumlarna ökar i bestånd. Då kan det ske en god utveckling där dessa två intressen går att kombinera i något som är en komplex fråga, vilket vi har sagt. Med det sagt får statsrådet gärna svara på hur regeringen ser på att värna dessa olika intressen tillsammans, eftersom det är en viktig fråga för regeringen.

Anf. 35 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Tack för frågan, Ann-Charlotte Hammar Johnsson!

Jag kan konstatera att detta är en fråga som jag inte kommenterar i sak, givet att den i nuläget är ute på remiss. Remisstiden är avslutad, och svaren sammanställs. Däremot är det viktigt att vi diskuterar principerna för hur vi arbetar på ett sätt som är transparent och inkluderande och som gör att de beslut vi fattar alltid är så ändamålsenliga och proportionerliga som det bara går. Det bör och ska vara en grundplatta i allt beslutsfattande, utifrån mitt perspektiv.

När det gäller det förslag som Ann-Charlotte Hammar Johnsson hänvisar till är det ett förslag som Havs- och vattenmyndigheten har tagit fram, och det bygger helt på länsstyrelsens bevarandeplaner – i alla fall utifrån den information jag har. Jag tror att det är väldigt viktigt och att det är en grundläggande och viktig princip. Det är länsstyrelserna som sitter på den bästa kunskapen om de förutsättningar som finns inom deras områden, både när det gäller vilka bevarandeperspektiv som behöver finnas i planerna, när det gäller vilka näringar som berörs och när det gäller vilka fritidsvärden eller andra sociala värden som sammantaget berörs i detta. Utifrån mitt perspektiv görs alltså den bästa sammanvägda bedömningen av länsstyrelserna i det här fallet.

Sedan kan jag konstatera att detta är svåra frågor, för det är klart att det hela tiden är storheter som ställs mot varandra. Vi hade alldeles nyss en interpellationsdebatt om tillståndet i Stockholms skärgård, där partikolleger till Ann-Charlotte Hammar Johnsson ville totalförbjuda massvis med fiske som finns där kopplat till att situationen med strömningen behöver hanteras. Jag har stor respekt för att man kan ha den typen av åsikter, och någonstans är det detta som hela tiden ställs och vägs emot varandra i alla de här sammanhangen.

När det gäller de förslag som nu diskuteras ifrågasätter Ann-Charlotte Hammar Johnsson om det finns behov, kopplat till att beståndet av tumlare – som särskilt nämnts – har återhämtat sig eftersom man har haft restriktioner för och skydd av det sedan tidigare. Det är korrekt; det ser bättre ut för den artens beståndssituation i det området än vad det har gjort tidigare. Samtidigt är det så att vi alldeles nyligen, förra året, har fått kritik från kommissionen för att vi inte gör mer för tumlare på totalen. Det man då har identifierat är att detta är ett väldigt viktigt område för tumlarna och deras reproduktion. Det innebär att det inte bara handlar om att titta på hur det ser ut i ett specifikt område utan att det också givetvis handlar om vilket ansvar man tar för en art i helhet.

Frågan handlar inte heller om bara en art, någonsin, utan i de här sammanhangen handlar det i stort sett alltid om att skydda flera värden. I de områden vi nu pratar om har det handlat om koraller, fiskar, sjöfåglar, tumlare, flodbankar med mera. Det är alltså, återigen, helhetsgrepp som ska hanteras.

Samtidigt kan jag konstatera att det givetvis är de som livnär sig på fiske eller som fiskar som berörs av de begränsningar som införs. Ingenting kommer gratis. När det gäller de småskaliga yrkesfiskarna har man infört möjlighet till dispenser. När det gäller fritidsfisket hänvisar man till andra områden eller andra verktyg, och med det gör man en samlad bedömning att de som fiskar är ganska lite berörda.

Anf. 36 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M):

Fru talman! Tack för utvecklingen av svaret, statsrådet, gällande remisstider som avslutats och länsstyrelsens roll!

Jag tänkte använda detta inlägg till att göra ett medskick i frågan kopplat till tumlarna. Även om man ska titta på ett helt artbestånd, vilket statsrådet tog upp, kan man också titta på det lokala om man nu har synen att det är viktigt.

När det gäller Öresund finns det under stora delar av året en väldigt hög koncentration av tumlare norr om Kullen, som sticker ut från Skånes västra hörn. Det gäller det område som enligt sjökortet ligger utanför 20-meterskurvan, som det heter. Man skulle kunna helt freda det området. Om man gjorde det skulle man innanför detta, i det som heter Skälderviken – där är det grundare, inte mer än 20 meter – kunna fortsätta bedriva ett skonsamt och uthålligt husbehovsfiske. Det skulle då självklart ske med undantag av de områden som sedan tidigare är fredade.

Statsrådet har tagit upp redskap. Ett annat sätt att komma åt det här med tumlarna är så kallade akustiska pingers, som alltså skickar signaler till tumlarna att inte gå in på vissa områden. Då kan man skilja husbehovsfisket från tumlarnas områden, så att de inte hamnar i bifångsten. Då blir

problemet att tumlarna går in och blir föremål för husbehovsfiskarnas fångst i stort sett obefintligt.

Detta stora fredade område i Skåne gränsar i väster till det mycket stora naturreservat som benämns Skånska Kattegatt. Sammantaget skulle detta innebära att större delen av nordvästra Skånes hav var helt fredat och ett fiskefritt område – samtidigt som mindre områden innanför 20-meterskurvan, som jag nämnde tidigare, skulle kunna vara öppna för husbehovsfiske. Det är alltså ett förslag på lösning.

Med detta resonemang skulle Havs- och vattenmyndigheten och länsstyrelsen ha kunnat lämna förslag – nu är det för sent, men regeringen har fortfarande möjlighet – som innebär att man löser frågan hur man på ett kraftfullt sätt tillgodoser skyddet av det växande tumlarbeståndet samtidigt som det livskraftiga och skonsamma husbehovsfisket kan finnas kvar. Detta kan då bedrivas utifrån det stora kulturhistoriska värde det har för kustsamhällena. Såväl innan pandemin som under den har hemester varit en del av nordvästra Skånes besöksnäring, vilket fyller dessa samhällen med inkomster och liv. Man kopplar hamnen och fisket till diskussioner och liv i området.

När landsbygdsministern nu säger att det småskaliga och kustnära fiskets konkurrenskraft är en viktig fråga, och att även regeringen ser det så, vill jag vara tydlig med att husbehovsfisket faktiskt handlar om privatpersoners rätt och möjlighet att lägga kortare nät – 180 meter per person – för att få en mindre fångst för familjens egen förbrukning. Det är en kultursedvänja som sedan mycket lång tid tillbaka existerar bland dem som bor längs kusten, och den utgör också grunden för en stor del av de besök som människor gör på de här platserna. De samtalar om fisket och besöker även kaféer, restauranger och annat kring hamnen.

Som jag sa i mitt förra inlägg anser jag att det är olyckligt att det inte har framkommit i svaren från Havs- och vattenmyndigheten och länsstyrelsen att beståndet har ökat.

Anf. 37 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Jag förutsätter att länsstyrelsen har god kännedom också om husbehovsfisket och dess roll inom den egna regionen och att man har tagit hänsyn till det när man har utformat sina bevarandeplaner i förhållande till andra hänsyn som man också har tagit i det här sammanhanget.

Dock förstår jag vad Ann-Charlotte Hammar Johnsson säger. Det är ohyggligt viktigt att vi säkerställer och värnar också de kulturhistoriska värden som fisket innebär för kustkommuner. Det handlar såväl om möjligheten till fritidsfiske och det småskaliga fisket som om kopplingen till besöksnäring, restauranger, identitet och så vidare. Alla dessa saker behöver självklart vägas in.

Dock vill jag återigen understryka att de förslag som ligger inte i något fall handlar om att skydda bara en art. Tumlare är en del i det. Här har vi ett överträdesärende från kommissionen kopplat till tumlare.

Det handlar också om sandbankar, rev, fåglar och så vidare inom ramen för dessa områden. Det finns flera skyddsvärda arter och land- eller vattenmiljöer som ska skyddas i de här sammanhangen. Det är vid varje givet tillfälle en avvägning mellan dessa som görs.

Sedan är det viktigt att man jobbar väldigt nära de intressenter som finns. Jag förutsätter att man har haft transparenta processer i arbetet med

att ta fram planerna, framför allt utifrån länsstyrelsens uppdrag och ansvar i det här sammanhanget. Jag kan konstatera att man tar hänsyn kopplat till det jag säger, framför allt för det småskaliga fisket.

Det drabbas och berörs också av den här typen av förändringar. Det syns tydligt på att man föreslår att man ska kunna ge dispenser för det småskaliga fisket under vissa premisser, i vissa områden och så vidare. Det är för att säkerställa att deras utkomst ändå finns kvar och att de har rimliga förutsättningar att kunna fortsätta att bedriva sina näringar.

När det gäller det husbehovsnära fisket omnämns det i underlagen. Den bedömning som myndigheterna gör är att det kan tillgodoses givet hur förslaget är utformat. Det kan ske genom att man hänvisar till andra områden, eftersom förslaget inte täcker hela kusten. Kartan går lite rundat. Det finns vissa delar av kustremsan där det kommer att vara möjligt att fiska. Alternativt hänvisar man till andra redskap. Då talar man om icke-passiva redskap. Nät blir förbjudet.

I det här sammanhanget är det viktigt att påpeka att man fortsätter arbetet med att utveckla selektiva fiskeredskap på alla nivåer. Det gäller inte bara för det kommersiella fisket utan också för fritidsfisket. Hela poängen är att vi ska säkra att vi har alla bestånd som är värda att bevara, och det är de alla, till kommande generationer.

Det finns ingen som gör den här typen av förslag till förändringar bara för att. Det finns ett väldigt viktigt syfte under, nämligen att säkerställa att vi bevarar alla de många olika arter som vi har inte bara för nu utan också för framtida generationer.

Anf. 38 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för inlägget!

Om ordningen är att göra dispenser efter att man först förbjuder fiske i områden skapar det oro. Det skulle vara förnämligt om man kunde få med sig information om möjligheter här i dag.

Statsrådet talar om samråd och transparens från länsstyrelsen. Det har inte skett någon diskussion med husbehovsfiskarna. Såväl Båstads kommun som Höganäs kommun har skrivit i frågan. Det har även Mölle hamnförening, Kullens Fiskareförening, Sveriges Kust- och insjöfiskares organisation, Höganäs Båtsällskap, Nyhamnsläge hamn, Arilds hamn, Bökebäckens hamn, Svanshalls hamn, Torekovs hamn, Kattviks hamn, Båstads hamn, Norrebro hamn, Burensviks hamnförening, Rammsjöstrands hamn, Gamlebro hamn Öllöv, Magnarps hamn, Nyhamns Såg & Båtbyggeri, Pensionat Strandgården & Byakrogen, Café Mölle, ett antal byalag och ett femtontal husbehovsfiskare gjort som har engagerat sig i den här frågan med den oro de har utifrån vikten av att dessa platser kan fortsätta att ha liv och rörelse.

Husbehovsfiskarnas har talat om den angelägna frågan om att kunna fortsätta att fiska med det utökade beståndet av tumlare. Statsrådet har svarat att man tittar på fler aspekter. Men det känns ändå som att det är viktigt att ta med sig och att man skulle kunna se en möjlighet, som jag tog upp i mitt andra inlägg. Man kan kombinera de två delarna. Det kan hörsammas.

Det är märkligt att samrådet inte har skett på vägen. Det är också någonting jag tycker att statsrådet bör ta med sig. Det finns exempel på hur man skulle kunna lösa frågan, som framkommit av mitt tidigare inlägg.

Det handlar om området för tumlare och synergieffekter för hushållsfisket där privatpersoner fiskar för husbehov.

Med anledning av att åtgärder ska träffa rätt och vikten av lokal kännedom är min fråga om regeringen och ytterst statsrådet avser att ta denna väsentliga information i beaktande för beslut framåt.

Prot. 2020/21:106

13 april

Svar på
interpellationer

Anf. 39 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Tack, Ann-Charlotte Hammar Johnsson, för frågan!

Jag kommer givetvis att ta informationen med mig. En av de största och bästa vinsterna med att ha interpellationsdebatter i kammaren är när det är konstruktiva interpellationer med syfte att ge information eller tips och idéer på hur man utvecklar frågor.

Självklart spelar det alltid roll när man är konstruktiv i debatten. Då är det något man lägger på minnet utöver remissyttrandet, grundförslag och annat som ska utgöra grunden för beslut så småningom. Jag tackar för de inspel som är gjorda under debatten.

Jag kan avslutningsvis säga att givet alla de många olika utmaningar vi har när det kommer till fisket, oavsett vilket fiske vi talar om, finns det ett stort behov av att vi politiskt samlar oss och kan ta helhetsgrepp i dessa frågor.

Min förhoppning är att vi ska kunna ta ytterligare steg när det handlar om att skapa goda förutsättningar för att inte bara se till att de överlever utan också kunna utveckla en del av dessa verksamheter.

Jag tror att det kommer att vara viktigt när vi nu sjösätter en ny programperiod att vi har perspektivet med oss att kunna bredda och utveckla selektiva verktyg, forskning och innovation på området. De är jätteviktiga.

Jag vet att detta är en näring som är viktig inte bara för dem som fiskar. Den är mycket viktigare för människor som bor i dessa orter än vad man kanske inser tills den dagen den är hotad.

Jag är väldigt tacksam för att vi har den här typen av diskussioner. Så fort pandemin är över hoppas jag kunna resa igen. Ett av de mål jag har är att exempelvis kunna besöka den här delen av Sverige.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2020/21:591 om åtgärder för ett sakligt debattklimat

Anf. 40 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Tobias Andersson har frågat mig om det föreligger några konkreta hot mot den svenska demokratin och hur jag avser att agera för att stävja dessa, vilka åtgärder jag vidtar inom mitt ansvarsområde i regeringen för att verka för ett sakligt debattklimat i Sverige i syfte att undvika polarisering och motsättningar inom landet samt om jag anser att det behövs några åtgärder för att stärka demokratin så att valresultat respekteras oavsett utgång, och i så fall vilka.

Regeringen identifierar i sin strategi för demokratipolitiken, *Strategi för en stark demokrati*, tre utmaningar för demokratin i Sverige som behöver mötas. Den första utmaningen är det demokratiska utanförskapet som

innebär att en alldeles för stor del av befolkningen varken deltar eller känner sig delaktig i vår demokrati. Den andra utmaningen är att det demokratiska samtalet är hotat, bland annat genom att vi får ett allt hårdare samtalsklimat där demokratibärande röster tystas. Den tredje utmaningen kommer från antidemokratiska aktörer som systematiskt använder näthat, desinformation, våld och hot om våld i syfte att skrämma, tysta och förvräda debatten.

Under 2020–2021, i samband med att demokratin i Sverige firar 100 år, genomför regeringen en satsning som innehåller flera insatser för att möta utmaningarna och rusta demokratin för framtiden. Flera av dem handlar om att stärka människors förmåga och förutsättningar att delta i demokratiska processer. Bland annat har 14 statliga myndigheter fått i uppdrag att genomföra kunskaphöjande och folkbildande insatser.

Regeringens åtgärder för att värna det demokratiska samtalet mot hot och hat beskrivs i handlingsplanen *Till det fria ordets försvar*. Det handlar om ökad kunskap, stöd till dem som utsätts och ett stärkt rättsväsen. Under 2018–2020 har också kommittén Nationell satsning på medie- och informationskunnighet och det demokratiska samtalet haft i uppdrag att arbeta med utåtriktade insatser som ökar människors motståndskraft mot desinformation, propaganda och näthat.

Regeringen har på senare år även genomfört ett stort antal åtgärder för att motverka och bekämpa våldsbejakande extremism och terrorism som rör bland annat Säkerhetspolisens och Polismyndighetens arbete, insatser av Skolinspektionen och Center mot våldsbejakande extremism samt flera olika lagstiftningsinitiativ.

Fru talman! Det är min uppfattning att vi som framträdande politiker har ett särskilt ansvar att hålla en god och saklig ton i den allmänna debatten. Det är ett ansvar som jag vet att hela regeringen tar på stort allvar. Det är också viktigt att de politiska partierna kontinuerligt för en intern diskussion om dessa frågor och odlar en kultur som utgår från att politiska samtal ska föras med respekt och lyhördhet och i god och saklig ton.

Samtidigt är det viktigt att skilja mellan att använda en otrevlig och respektlös ton i debatten och att framföra skarp kritik som har sin utgångspunkt i ideologiska åsiktsskillnader. Att exempelvis kritiseras för vilken politik man för och vilket parti man samarbetar med är inte detsamma som att inte bli respektfullt bemött.

Avslutningsvis är min bedömning att det inte föreligger en hotbild mot de allmänna valen nästa år på så sätt att något riksdagsparti inte skulle acceptera valresultatet.

Anf. 41 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Tack så mycket för svaret från Amanda Lind!

”Kristersson ska inte tro att Sverigedemokraterna lägger sig och säger gör som du vill. Det kommer de inte att göra och då är det fara å färde för vårt land.” Så uttryckte sig Sveriges statsminister, Amanda Linds regeringskollega, Stefan Löfven i SVT:s program *30 minuter*.

Fru talman! Stefan Löfven har naturligtvis helt rätt i att vi, med var femte svensk i ryggen, inte kommer att lägga oss platt vare sig för Stefan Löfven själv eller för Ulf Kristersson och Ebba Busch. Det vore att svika våra väljare, och jag kan inte tro att något annat parti har funnit det rimligt

eller motiverat att avstå från det parlamentariska inflytande väljarna tilldelat det.

I stället, fru talman, handlar regeringens retorik om opinionsläget. I takt med regeringspartiernas sviktande stöd och de alltmer begränsade utsikterna för ett socialistiskt styre även efter nästa års val har skrämselfretoriken från regeringsföreträdare tilltagit.

Det förefaller förvisso naturligt att man som företrädare för ett regeringsparti önskar söka stöd för ytterligare en mandatperiod vid makten. Givet detta förefaller det även naturligt att bekymras över att oppositionspartierna i allt större utsträckning samråder med varandra och erbjuder ett riktigt regeringsalternativ.

Samtidigt vore det önskvärt om regeringspartierna trots dessa omständigheter verkade för att hålla sig inom anständighetens gränser. Men tyvärr har ett flertal företrädare för regeringen och regeringspartierna återkommande uttryckt sig djupt ovärdigt om oppositionens regeringsalternativ.

I SVT:s *30 minuter* insinuerade och varnade Stefan Löfven för att demokratin står på spel ifall Socialdemokraterna skulle förlora makten. Utöver att skrämselfretoriken består i rena felaktigheter och vanföreställningar ovärdiga vår statsminister riskerar retoriken att orsaka allvarliga motsättningar i landet.

Jag har tidigare i både text och talarstol konstaterat att om någon på allvar tror på statsministerns ord och andras utspel på området rörande att demokratin är hotad finns det en risk att det återfinns människor som är beredda att gå väldigt långt för att rädda den påstått hotade demokratin.

Varje enskild individ är ytterst ansvarig för sina egna handlingar, men det går inte att komma ifrån att det i ett sådant fall vore regeringsföreträdare som förledde individen i det första skedet. Mot denna bakgrund borde alla förstå konsekvenserna av att ropa varg.

Fru talman! Jag tillskriver inte Amanda Lind dessa uttalanden, och jag kan inte heller kräva att hon tar fullt ansvar för dem. Anledningen till att vi debatterar här i dag är att Amanda Lind är ansvarigt statsråd för demokratifrågor, och jag menar att regeringsföreträdarens påståenden om att ett konservativt block skulle hota vår demokrati i sig riskerar att underminera densamma.

Det är en tes som stärks av regeringens *Strategi för en stark demokrati – främja, förankra, försvara*, i vilken två av de tre utpekade utmaningarna för demokratin utgörs av det allt hårdare samtalsklimatet samt systematisk desinformation med mera. Jag menar att när statsministern målar upp oppositionen som illegitim är han farligt nära att själv vara en del av de två av tre utmaningar för demokratin som regeringen själv har fastslagit.

Anf. 42 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Tobias Andersson menar att det är viktigt att lägga sina ord rätt, att inte felcitera och liknande.

Då tycker jag att det också är viktigt att Tobias Andersson inte gör detsamma. Tobias Andersson påstår att statsministern har målat upp oppositionen som illegitim. Det här är någonting som jag hör i debatten, men det stämmer inte. Det var inte det som statsministern sa i den intervju som Tobias Andersson refererar till.

Jag vill ha detta sagt, fru talman, och sedan tänker inte jag ägna den här debatten åt att recensera eller tolka enskilda statsråds eller andra före-

trädarens uttalanden. Det har också Tobias Andersson sagt att han inte heller tror att jag kommer att göra.

Däremot vill jag säga några allmänna ord om demokratin. Det jag har gjort i mitt svar till Tobias Andersson är att försöka beskriva hur svensk demokrati mår och vilket hot och vilka utmaningar som jag och regeringen och regeringar före denna har sett.

Då är det viktigt att först och främst slå fast att demokrati är mer – så mycket mer – än att gå och rösta vart fjärde år. Det handlar om värderingar. Det handlar om att göra människor delaktiga i demokratin, och det handlar om att säkra att vi har fria och oberoende medier. Det handlar om att vi har ett föreningsliv och ett civilsamhälle som ges goda möjligheter att verka. Det handlar om att vi har självständiga myndigheter som agerar fritt från politisk klåfingrighet. Det handlar om att vi har ett fritt konst- och kulturliv som kan kritisera och recensera och som står fria från makten.

Då är det viktigt att säga, precis som det sägs i regeringens demokrati-strategi, att svensk demokrati i grunden står väldigt stark. Det har vi slagit fast. Vi har hög tillit till samhällsinstitutioner, och vi har många som går och röstar. Men det finns utmaningar vi behöver ta på allvar.

Bara för att vi kan konstatera att det finns hot mot svensk demokrati, att det finns utmaningar och att vi inte är vaccinerade i Sverige från en utveckling som vi kan se till exempel i våra grannländer i Europa som Ungern och Polen, där demokratin går i fel riktning, innebär inte det att någon tror att demokratin kommer att omkullkastas efter ett val eller att den skulle stå under ett akut hot.

Men vi ska för den delen inte vara naiva. Jag har stått här i talarstolen och diskuterat till exempel antidemokratiska organisationer med Tobias Andersson, och det är oerhört viktigt att vi värnar och främjar vårt självständiga civilsamhälle från den typen av aktörer.

Det innebär naturligtvis också att vi måste kunna diskutera partiets förslag och partiets ideologier även utifrån ett demokratiperspektiv utan att få tillbakakastat att det handlar om att utmåla oppositionen som illegitim. Det värjer jag mig emot.

Fru talman! Jag har här i talarstolen kritiserat Sverigedemokraternas politik när det kommer till den fria konsten, när det kommer till synen på civilsamhället och när det kommer till budgetförslag som jag menar tar steg som inskränker till exempel civilsamhällets möjligheter att verka. Det är för mig, utifrån mina miljöpartistiska gröna värderingar, steg åt ett håll som jag inte vill se när det gäller vår demokratis robusthet. Och det är sådant som jag förutsätter att vi kan fortsätta att debattera i saklig ton.

Anf. 43 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Tack återigen för svaret från Amanda Lind! Först och främst vill jag konstatera att jag på intet sätt har felciterat Stefan Löfven, utan det citat jag inledde mitt förra anförande med kom direkt från ett återgivande av det berörda programmet i sak.

Hur som helst tvivlar jag inte på Amanda Linds vurm för det svenska civilsamhället eller på att hon i den meningen har väldigt goda intentioner. Det är klart att vi både i denna kammare och i andra sammanhang kommer att ha skäl att diskutera i vilken utsträckning vi ska finansiera civilsamhället, vad som är viktigt för demokratin och vad som är mer av bidragsorganisationer och så vidare.

Men det var inte det faktiska syftet med interpellationen. Här har vi uttalanden från Sveriges statsminister som jag menar är problematiska. Dem skulle jag vilja diskutera i demokratihänseende.

Sverigedemokraternas ingång, ända sedan vi kom in i riksdagen, har varit att samtala och söka samförstånd och, i de fall det är möjligt, samarbete med samtliga partier som är intresserade av detsamma. Vi drivs med andra ord av den i svensk kontext något radikala uppfattningen att ett partis mål borde vara att få gehör för partiets politik. Flera andra partier tycks snarare se spelteori, triangulering och positionering som mål i sig själva på bekostnad av sakpolitiken.

Fru talman! I mitt förra anförande berörde jag riskerna med att ägna sig åt sådan uppskruvad, felaktig och enligt mig demokratiunderminerande retorik som statsministern gjort. Men låt oss för en sekund leka med tanken att den tes han framfört vore sann, att Sveriges demokrati står och faller med huruvida något parti samtalar och eventuellt samarbetar med Sverigedemokraterna. Om så vore fallet torde den svenska demokratin redan i dag ha urvattnats kraftigt som en konsekvens av alla gånger den sittande socialdemokratiska och miljöpartistiska regeringen varit beroende av vårt stöd och de gånger vi ingått i gemensamma parlamentariska kommittéer, fört dialog i utskotten och så vidare.

Det går inte en vecka utan att vi här i riksdagens kammare ställer oss bakom förslag från regeringen och röstar för dem. Om samtal och samarbete med oss skulle utgöra ett hot mot demokratin och resultera i att det vore fara å färde med vårt land borde detta redan ha märkts av. Men det, fru talman, vill regeringen inte kännas vid. I stället fortsätter den att spela ut vad som i medierna beskrivits som dess sista kort, i form av smutsiga lögnkampanjer för att misskreditera en demokratisk opposition.

Statsministern med flera sällar sig därigenom till en föga smickrande grupp av världsledare som mer eller mindre auktoritärt och diktatoriskt underminerar demokratiska och legitima oppositioner. Frågan många ställer sig är därför huruvida regeringen skulle acceptera en valförlust.

Fru talman! Om statsministern menar allvar med att slutet på Socialdemokraternas regeringsmakt skulle vara ett reellt hot mot demokratin kanske man i någon utsträckning kan förstå att de inte skulle acceptera valförlusten. Men om statsministern inte finner demokratin hotad av ett regeringsbyte är det djupt allvarligt att han i medierna påstår det.

Amanda Linds egen bedömning är, enligt hennes svar på interpellationen, att det inte föreligger en hotbild mot de allmänna valen nästa år, sett till att något riksdagsparti inte skulle acceptera valresultatet. Det är positivt. Men då kvarstår frågan ifall Stefan Löfven gör samma bedömning och varför han i så fall uttrycker sig som han gör. Önskar han aktivt bidra till desinformation?

Anf. 44 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Jag kan återigen konstatera att Tobias Andersson lägger ord i munnen på mina regeringskollegor som de inte har uttalat. Det är ingen som har uttalat att oppositionen är illegitim på något sätt. Jag skulle uppskatta om Tobias Andersson slutade påstå dessa saker.

Fru talman! Precis som jag sa i mitt förra inlägg består en demokratisk utveckling i ett land av många saker. Det handlar naturligtvis om ett högt valdeltagande, men det handlar också om olika typer av fundamentala vär-

den som Sverige målmedvetet har strävat efter i decennier – att inkludera fler i vår demokrati, att stärka de demokratiska funktionssätten i vårt samhälle och i våra myndigheter och att stärka armlängds avstånd mellan politik och alltifrån civilsamhälle, konst och kultur till medier.

När det kommer till att titta på hot mot och utmaningar för vår demokrati måste vi, fru talman, kunna diskutera de sakerna utan att få överord kastade på oss. Till exempel måste man kunna prata om olika typer av förslag och värderingar som ett parti har, som för mig skulle innebära att vi tar fel steg i en demokratisk utveckling, utan att för den skull prata om att man ser oppositionen som illegitim eller påstå att man säger att demokratin skulle omkullkastas efter ett val. Det är det ingen som gör.

Precis som regeringens demokratistrategi säger har vi flera utmaningar vi behöver hantera, inte minst att främja den demokratiska delaktigheten. Det är alldeles för många i vår demokrati som står långt ifrån att göra sin röst hörd, och det är ett problem. Vi har allvarliga problem med hat och hot, inte minst på nätet. Det gör att röstbärare tystas. Det gör att människor avstår från att delta i den politiska debatten. Det är klart att jag önskar, fru talman, att detta är något som alla partier tar ansvar för, både i olika Twittertrådar och på sina Youtubekanalers kommentarsfält.

Det är viktigt att säga att demokratin i Sverige står stark. Det är någonting vi har kämpat för och jobbat för länge, och det ska vi värna. Därför värnar jag en bred public service som når många och som har ett brett förtroende. Jag tycker att förslag som handlar om att på olika sätt begränsa public service skulle vara illa för vårt land.

Jag tycker att det är viktigt att vi värnar vår mediemångfald och mediefrihet. Jag tycker därför att förslag som Sverigedemokraterna har om att begränsa mediestödet vore dåliga.

Jag tycker att det är väldigt viktigt att vi har ett fritt konst- och kulturliv som kan kritisera och recensera makten. Därför tycker jag att det är dåligt att Sverigedemokraterna vill dra bort stödet till den fria kulturen, som man gjorde i sitt senaste budgetförslag. Jag tycker också att det är dåligt när sverigedemokratiska företrädare vill begränsa inköp av så kallad samtidskonst.

Det här, fru talman, måste vi kunna diskutera utan att få kastat på oss att vi utmålar oppositionen som illegitim.

Jag vill också påminna om att förra året var det första sedan 2001 då en majoritet av världens länder utgjordes av icke-demokratier. Inget land är immunt mot den här utvecklingen. Vi ser i vårt eget närområde i EU hur länder begränsar och steg för steg monterar ned demokratiska principer. Man begränsar mediefriheten, utrymmet för civilsamhället krymps och domstolarnas oberoende inskränks.

Vi ska också komma ihåg att dagens auktoritära ledare ofta kommer till makten genom fria val för att därefter långsamt montera ned demokratin inifrån. Då måste vi naturligtvis diskutera vilka den liberala demokratin principer är som är så viktiga att värna. Här skiljer sig Sverigedemokraternas och Miljöpartiets grundideologi. Det ska vi naturligtvis fortsätta att diskutera och debattera, och det kommer vi med all säkerhet att göra fram till valrörelsen – i saklig ton.

Anf. 45 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! När Amanda Lind påstår att Sverigedemokraterna vill inskränka kulturen, medielandskapet och så vidare bör man ha i åtanke att den sittande regeringen genom styrdokument, finansiering, den egna retoriken etcetera gång efter annan inte har armlängds avstånd till kulturen, till medierna och till akademien. När man blir upprörd gentemot oss är det för att vi kanske vill dra tillbaka den vänstervridning som har skett inom delar av de offentliga institutionerna. Vi anser det nämligen vara problematiskt att regeringen har lyckats att på ett framgångsrikt sätt få en vänstervridning inom exempelvis public service, som nämndes. Det vill vi hämma, eftersom vi värdesätter objektiva institutioner.

I sitt svar berör Amanda Lind regeringens strategi för en stark demokrati. Hon påtalar hur det allt hårdare samtalsklimatet resulterar i att demokratibärande röster tystas. Visst är det så, fru talman. Jag vet i ärlighetens namn inte hur många ungdomar, framför allt unga tjejer, som avstått från eller lämnat politiskt engagemang i Sverigedemokraternas ungdomsförbund under de snart sex år som jag har lett det, detta som en konsekvens av den smutskastning som företrädare för bland annat regeringspartierna har ägnat sig åt.

Stigmatiseringen kring vårt parti, som regeringspartierna systematiskt bidragit till att skapa, har tystat otaliga unga, och nu vill statsministern sätta bilden av att demokratin vore hotad ifall vi får inflytande eller, som han sa, att det vore fara å färde med vårt land.

Erkänner Amanda Lind att utspel likt dessa och övrig retorik från bland annat regeringsföreträdare riskerar att hota det demokratiska samtalet och bidra till de demokratiutmaningar man själv pekat ut?

Anf. 46 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka Tobias Andersson för en intressant debatt.

I september 1921 fick både män och kvinnor för första gången rösta i val till riksdagen. I år uppmärksammar vi detta 100-årsjubileum runt om i hela landet. Det är något som både riksdagen och regeringen bidrar till. Jag vill i den kontexten slå fast att demokratin inte är statisk utan är under ständig utveckling. Även om vi för 100 år sedan fick ett definitivt genombrott för demokratin i Sverige har vi mycket kvar att jobba med, och vi har mycket kvar att värna och främja.

Vi firar vår demokratis 100-årsjubileum i en tid då vi ser en bekymmersam utveckling för demokratin globalt. Även om jag har slagit fast i tidigare repliker att svensk demokrati står stark har vi fortfarande flera utmaningar som vi behöver möta.

Tobias Andersson lyfte hur tonen kan vara på nätet. Jag vill säga att det naturligtvis är oerhört viktigt att alla känner att man kan göra sin röst hörd. Hot, hat, våld och övergrepp mot förtroendevalda hör naturligtvis inte hemma någonstans – inte mot något parti, inte mot några företrädare – och det vill jag vara oerhört tydlig med.

Sedan har Sverigedemokraterna och Miljöpartiet och regeringen olika syn på hur vi ska jobba för att främja ett gott debattklimat på nätet. Jag har stått här i talarstolen ett flertal gånger och debatterat de stora techjättarnas ansvar. Gång efter annan jag har mött argument från Sverigedemokraterna

med frågor som handlar om att alla i princip ska få sprida det de vill. Aldrig har frågan handlat om ansvaret för hotfullt och kränkande material.

Tobias Andersson krävde så sent som för två år sedan ett avskaffande av lagen om hets mot folkgrupp. Jag ifrågasätter hur det skulle främja ett positivt samtalsklimat på nätet.

Fru talman! Det jag tar med mig från den här debatten är att det är viktigt att vi aldrig glömmet att den demokrati vi har i dag bygger på människors kamp för ytterligare rättigheter. Den bygger på värderingar och på många principer som vi måste värna varje dag.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2020/21:537 om aktivitet hos arbets-sökande

Anf. 47 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Lars Beckman har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att öka sysselsättningen i Sverige och aktiviteten hos de arbets-sökande.

Arbetsförmedlingen har en viktig uppgift i att stödja, motivera och hjälpa den arbetssökande att upprätthålla ett effektivt jobbsökande och en hög sökaktivitet. I detta arbete är det också angeläget att kontrollperspektivet beaktas och förstärks i Arbetsförmedlingens verksamhet eftersom det kan bidra till att upprätthålla en hög sökaktivitet. En hög sökaktivitet ökar chanserna att få ett arbete och är viktig för legitimiteten inom arbetslös-hetsförsäkringen. Därför är det intressant att Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, IFAU, redan nu har studerat hur jobb-sökandet har förändrats under pandemin.

I rapporten *Hur har jobbsökandet förändrats under covid-19?* studerar Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, IFAU, utvecklingen av antalet nyanmälda platser och sökaktiviteten på Arbetsförmedlingens jobbplattform Platsbanken.

IFAU skriver att antalet nyanmälda platser i Platsbanken minskade med cirka 40 procent under perioden mars till juli 2020 jämfört med motsvarande tidsperiod 2019, vilket innebar en minskning av det totala antalet annonser i Platsbanken med 15 procent. Inom yrken där sociala kontakter ingår, exempelvis inom hotell och restaurang, minskade antalet lediga platser mest.

Rapporten från IFAU visar också ett förändrat sökbeteende bland användarna av Platsbanken med ett ökat intresse för yrken som påverkats mindre negativt av krisen och där en större del av arbetsuppgifterna kan utföras hemifrån. Resultatet tyder på en vilja hos de arbetssökande att anpassa sitt sökbeteende efter rådande omständigheter på arbetsmarknaden. IFAU framför i rapporten att det är mindre sannolikt att de tillfälliga förändringarna i arbetslöshetsersättningen driver resultaten, då förändringen i sökaktiviteten ses en månad innan den mer generösa ersättningen genomfördes.

I rapporten har IFAU inte kunnat särskilja arbetslösa och ombytestsökande, det vill säga personer som redan har ett arbete men vill byta till ett annat arbete. IFAU studerar alltså inte specifikt sökaktiviteten för arbets-

lösa med arbetslöshetsersättning. Det är troligt att många som redan har ett jobb avvaktar att söka ett nytt jobb under en kris, vilket kan vara en förklaring till varför aktiviteten i Platsbanken har minskat.

Arbetsförmedlingen genomför varje månad en så kallad sökandeundersökning där myndigheten frågar cirka 1 300 inskrivna arbetssökande hur många timmar de har lagt på jobbsökande den senaste veckan. Sökandeundersökningen redovisas en gång per kvartal. I sökandeundersökningen kan myndigheten skilja på arbetssökande med arbetslöshetsersättning och deltagare i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Sökaktiviteten för arbetslösa med arbetslöshetsersättning var något lägre 2020 än den var 2019 för årets tre första kvartal, men endast för tredje kvartalet är skillnaden statistiskt säkerställd. Det fjärde kvartalet 2020 var sökaktiviteten nästan lika hög som den var året innan.

I enlighet med budgetpropositionen som gäller från årsskiftet har över 100 miljarder kronor tillförts under 2021 för att återstarta ekonomin samtidigt som långsiktiga reformer ska bidra till att lösa samhällsproblemen. Sammantaget bedöms reformerna medföra att arbetslösheten blir drygt 1,3 procentenheter lägre jämfört med om förslagen inte genomförs. Det motsvarar cirka 75 000 fler jobb.

Satsningarna inom arbetsmarknadspolitiken uppgår till över 9 miljarder kronor 2021. Arbetsförmedlingen förstärks med 1 miljard kronor för att möta den ökade arbetslösheten samt för att säkerställa en ändamålsenlig lokal närvaro och likvärdig service i hela landet. Vidare satsas över 2 miljarder kronor för att öka antalet deltagare i arbetsmarknadsutbildning, upphandlade matchningstjänster, extratjänster och introduktionsjobb.

I Arbetsförmedlingens regleringsbrev för innevarande år gav regeringen Arbetsförmedlingen i uppdrag att stärka kontrollarbetet och motverka felaktiga utbetalningar. I uppdraget framgår det att Arbetsförmedlingen på ett kostnadseffektivt sätt ska stärka kontrollarbetet gällande de arbetssökandes sökaktiviteter och underrätta arbetslöshetskassorna gällande arbetsgivare som använder subventionerade anställningar och gällande fristående aktörer. Arbetsförmedlingen ska lämna en samlad bedömning utifrån genomförda insatser över hur myndigheten bedömer måluppfyllelsen vad gäller kontrollarbetet och arbetet mot felaktiga utbetalningar i myndighetens årsredovisning för 2021.

Regeringen kommer att fortsätta att följa utvecklingen på arbetsmarknaden.

Anf. 48 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för det mångordiga svaret!

Man ska naturligtvis aldrig spekulera i varför förtroendet för en arbetsmarknadsminister halveras hos svenska folket på kort tid. Men en förklaring skulle kunna vara att det inte är en arbetsmarknadsminister vi har. Titeln borde snarare vara arbetslöshetsminister. Det finns nog ingen annan regering som på så kort tid som den här regeringen har monterat ned en framgångsrik arbetslinje. Man har höjt a-kassan väldigt kraftigt, man har tagit bort kvalificeringskraven och man har höjt andra bidrag, vilket naturligtvis får konsekvenser.

Vad händer då när man gör det mindre lönsamt att jobba? Vad händer när man tar bort incitamenten att arbeta? Jo, då stiger arbetslösheten.

Jag har låtit riksdagens utredningstjänst på objektiva grunder analysera vad som händer med jämviktsarbetslösheten i Sverige när man höjer bidragen så mycket som den här regeringen har gjort. Svaret från riksdagens utredningstjänst är tydligt. Det handlar om att jämviktsarbetslösheten ökar med ungefär 40 000 personer. Det är lika många som bor i hela Sandvikens kommun.

Den här interpellationen handlar om den nyhet som var i *Ekot* i Sveriges Radio och som handlade om att man inte helt oväntat kunde se att aktiviteten på Arbetsförmedlingens webbsida Platsbanken minskade kraftigt i samband med coronaepidemins utbrott förra året.

Det är precis som ministern säger att IFAU har utvärderat arbetsmarknadspolitiken. Konkurrensen om de lediga jobben borde ha ökat när arbetslösheten steg, men enligt studien blev det tvärtom, och de arbetssökande blev mindre aktiva. Enligt forskarna kan det här ha förvärrat krisen.

Fru talman! Vi måste alltså ha en näringspolitik som fungerar. Vi måste ha en politik som gör att företagen kan, vill och vågar anställa. Vi måste göra allt för att se till att ha en aktiv näringspolitik. Det är den ena sidan av myntet.

Den andra sidan av myntet, fru talman, är naturligtvis att den som är arbetslös faktiskt har en moralisk skyldighet att söka jobb. Det är det som den här rapporten visar. Och det är det som riksdagens utredningstjänst visar. När man höjer bidragen så kraftigt att det inte lönar sig att jobba får det konsekvenser.

Jag representerar valkretsen Gävleborg, som har kanske bland den högsta arbetslösheten i Sverige. Före pandemin, när jag åkte runt och besökte företag, kom man ofta och faktiskt ganska snabbt in på att man hade läst i tidningarna om den höga arbetslösheten, men man förstod inte var de arbetssökande var. Det spelade ingen roll om det var ett högteknologiskt företag i Hudiksvall eller en restaurang i Gävle som behövde folk till serviceyrket. De hade ungefär samma bild.

Det blir då en fara och en fasa att regeringen inte med krafttag tar tag i att till exempel återställa a-kassan och göra det mindre förmånligt att vara ledig på någon annans bekostnad eftersom man inte söker och tar de jobb som finns. Det är också en moralisk fråga. Tvåbarnsmamman i Ljusdal kliver upp klockan 6 varje morgon, sätter sig i bilen, åker till jobbet och arbetar och gör rätt för sig. Hennes skattepengar ska naturligtvis gå till samhällets kärnverksamhet och inte till att betala för andras arbetslöshet.

Jag skulle vilja få svar på den fråga jag har ställt. Vilka åtgärder avser ministern att vidta för att öka sysselsättningen i Sverige och öka aktiviteten hos arbetssökande?

Anf. 49 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Regeringen vidtar historiskt kraftfulla åtgärder utifrån den pandemi och allvarliga situation som vi befinner oss i, kopplat till covid-19. För i år satsas mer än 100 miljarder kronor för att kunna återstarta ekonomin. Det handlar om 175 000 jobb.

Regeringen vidtar kraftfulla åtgärder också inom arbetsmarknadspolitikens område. Så sent som i dag kunde jag tillsammans med Centerns arbetsmarknadspolitiska talesperson presentera ytterligare satsningar på bland annat extratjänster och matchningstjänster och för att se till att de

som står allra längst från arbetsmarknaden ska få rätt stöd för att komma i arbete.

Det är ingen tvekan om att vi har en väldigt allvarlig situation på svensk arbetsmarknad. Det finns en tudelning i svensk ekonomi och på svensk arbetsmarknad. Vi ser att det finns stora brister, och att det finns stora möjligheter att med rätt utbildning kunna få ett nytt jobb. Samtidigt ser vi också att stora grupper står utanför.

En central del är att satsa på just utbildningspolitiken, att se till att människor har rätt kompetens för de lediga jobben. Om man går in på Platsbanken en vanlig dag, som i dag, kan man se att där alltid finns över hundra tusen lediga jobb. Hur vi ska kunna få till just matchningen på ett bättre sätt är intressant. Regeringen arbetar väldigt intensivt med det.

Jag välkomnar givetvis Lars Beckmans engagemang i de här frågorna, fru talman. Men det vore också intressant att höra om Lars Beckman har någon egen idé om hur man kan trycka ned arbetslösheten. Det vi oftast hör är: "Vi ska sänka och försämra a-kassan, och vi ska införa olika typer av bidragstak." Det är ingenting som hjälper, fru talman. Att försämra tryggheten för vanliga löntagare är ingenting som leder till att vi vare sig slipper pandemin eller viruset eller skapar fler jobb.

Det skulle som sagt vara klädsamt om Lars Beckman kunde framföra vilka alternativ han har till regeringens kraftfulla satsningar. Vi har gjort alla dessa insatser för att ge hundratusentals svenskar möjlighet att få del av det korttidspermitteringssystem som vi införde förra året. Det är väldigt framgångsrikt när det gäller att rädda svenska jobb. Vi socialdemokrater och den regering som jag företräder ser självklart inte bara behovet av att rädda jobb och företag utan också behovet av att stärka tryggheten för vanligt folk i form av en bättre arbetslöshetsersättning.

Utöver det vill jag lägga till att en bra arbetslöshetsförsäkring inte bara bidrar till trygghet för den enskilde. Den innebär också att vi kan öka och förbättra omställningsförmågan på svensk arbetsmarknad och upprätthålla köpkraften i ekonomin. I en tid av ekonomisk kris är det särskilt viktigt att människor kan konsumera och att de har en ekonomisk trygghet.

Anf. 50 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Jag ska erkänna en sak. Socialdemokraterna är världsmästare i att höja bidrag. Ni är i en klass för sig, Eva Nordmark. Det finns inget parti i Sverige – möjligtvis Vänsterpartiet – som kan konkurrera med er när det gäller bidragshöjningar. Man kan undra vem i Socialdemokraternas Sverige som ska arbeta och vem som ska betala skatt.

Då kommer jag tillbaka till det som riksdagens utredningstjänst säger om de stora höjningar av arbetslöshetsersättningen som den här regeringen har gjort med stöd av Centerpartiet, precis som ministern säger. Jo, när man utvärderar det ser man att jämviktsarbetslösheten kommer att öka med ungefär 40 000 personer.

Vad gjorde regeringen under förra året? Man tog till exempel bort aktivitetsrapporten, man höjde bidragen och man kortade kvalificeringstiden i a-kassan. Det får konsekvenser. Det är det som den här interpellationen handlar om. Rapporten som *Dagens Eko* refererade till handlar också om det.

När det gäller jobbpolitiken är det intressant att ministern lyfter fram extratjänster, som är en av de mest misslyckade arbetsmarknadspolitiska reformerna i Sveriges historia. Det är 6 procent som går till icke-subsventionerat jobb från extratjänster. 94 procent gör det inte. Och kostnaden är kanske 10 miljarder.

Ministern får gärna utveckla hur det har gått med etableringsersättningen, som lanserades för tre år sedan. Snabbspåret för nyanlända skulle förbättra integrationen. Hur har det gått med det? Hur har det gått med traineejobben, som var Stefan Löfvens vallöfte 2014? Jag tror inte ens att de finns kvar. Jag tror att man har lagt ned dem. Så här kan vi fortsätta med punkt efter punkt.

Ministern har dock helt rätt. Det var därför jag började mitt första inlägg med att säga att det kanske är rättvisare att säga arbetslöshetsminister i stället för arbetsmarknadsminister. Det senare kan nämligen leda tanken fel, till att folk ska få jobb. Det verkar inte vara den här regeringens prioritering. Högst upp på statsrådets lista verkar det inte stå: Hur ska jag få folk i jobb? Om det gjorde det skulle man naturligtvis ta fram någon form av åtgärder som fungerar.

Om ministern åkte till min hemstad Gävle och träffade några restaurangägare eller till Sandviken och träffade ledande restaurangföretagare där skulle ministern kunna fråga hur det har fungerat med stöden. Jag tror att det skulle bli en chock för ministern att höra hur få av stöden som verkligen har nått fram till dem som behöver det.

Det finns inget parti som kan konkurrera med Socialdemokraterna i fråga om att höja bidrag. Ni är helt världsunika när det gäller det, med gott stöd av Centerpartiet. Jag läste artikeln om extratjänsterna. Så är det väl när man kohandlar med varandra. Ni har fått ge någonting till Centern, och Centern stöder plötsligt extratjänster, som de har varit genuint kritiska till tidigare.

Den här interpellationen handlar alltså om hur aktiviteten hos arbetsökande ska öka. Hur ska ministern förmå människor att söka de lediga jobb som finns om det inte lönar sig att arbeta? Jag har inte ens nämnt bensinskattehöjningarna, bonus-malus, försämrade infrastruktur och försämrade reseavdrag, allt som gör det svårare för människor, och att glappet minskar ännu mer mellan att ha ett jobb och att gå på a-kassa.

Allt annat lika, om vi bara tittar på löneinkomsten, vad tänker ministern göra för att öka aktiviteten hos arbetssökande så att man tar de lediga jobb som finns eller gör sig själv anställbar?

Anf. 51 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! En av de mest seglivade myterna som man ofta hör från högerhåll är att a-kassan är ett bidrag. Jag vill informera Lars Beckman om att a-kassan inte är något bidrag. Det är en omställningsförsäkring som har till syfte att trygga din, min och andras inkomst mellan jobb. Man ska kunna känna sig trygg med att man inte blir fattig om man blir av med sitt arbete.

Särskilt i en sådan kris som vi nu är i är det oerhört centralt att människor ska kunna känna sig trygga. När vi nu satsar så mycket på att rädda jobb och företag är det också viktigt att se till att ge löntagarna en trygghet och även att upprätthålla köpkraften i ekonomin.

Att a-kassa ger ekonomisk trygghet mellan jobb är bra för individen och för vårt samhälle. Den socialdemokratiska arbetsmarknadspolitiken går ut på både plikt och rätt.

Plikten handlar om att när man får a-kassa ska man stå till arbetsmarknadens förfogande och man ska aktivt söka jobb. Det råder inget undantag från detta under coronapandemin, fru talman. Det vill jag vara väldigt tydlig med. Alla som kan arbeta ska arbeta. Punkt.

Tillsammans med Centerpartiet och Liberalerna är regeringen också överens om att stärka kontrollsystemet inom a-kassan, apropå Lars Beckmans fråga. Man ska inte kunna fuska sig till ersättning, och man ska heller inte kunna få a-kassa utan att söka jobb. Det är helt avgörande för legitimiteten i hela vårt välfärdsbygge och såklart också för arbetslöshetsersättningen och arbetslöshetsförsäkringen som sådan. Vi skjuter därför till totalt 47 miljoner kronor inom det arbetsmarknadspolitiska området för att motverka fusk, felaktiga utbetalningar och bristande sökaktivitet.

Det jag talade om nu handlade om plikten. Den socialdemokratiska arbetsmarknadspolitiken går ut på både plikt och rätt.

När det gäller rätten ska det för den som uppfyller kraven finnas en ekonomisk trygghet mellan jobb. Man ska kunna känna sig trygg med att a-kassan är en omställningsförsäkring, och den ger ekonomisk trygghet för den enskilde.

Anf. 52 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Nej, när det gäller att höja bidrag och sänka krav är Socialdemokraterna världsmästare. Det kan bero på att arbetslöshetsministern, förlåt, arbetsmarknadsministern, känner sin målgrupp och sin väljargrupp väldigt väl. Det är den beställning man gör till Socialdemokraterna. Förut röstade kanske mannen som jobbade på Sandvik på Socialdemokraterna. Nu röstar han på ett annat parti. Den som har flyttat till Sandviken från ett annat land kanske röstar på Socialdemokraterna.

Hur är det då i verkligheten? På TV4:s nyhetssida stod det i morse: ”Antalet långtidsarbetslösa på ny rekordnivå. Risk att siffran överstiger 200 000 före årets slut.” Det är förskräckligt. Om man kombinerar detta med den rapport som interpellationen handlar om, det vill säga att sökaktiviteten gick ned hos de arbetssökande, för det oss tillbaka till den moraliska frågan, fru talman. Låt oss som exempel ta en tvåbarnsmamma i Ljusdal som kliver upp varje morgon och gör rätt för sig, åker tre mil med bilen, går till jobbet, hämtar barnen eller skjutsar dem till fritidsaktiviteter efteråt. Det moraliska i detta borde vara att hon rimligtvis ska tjäna mer jämfört med den som inte gör samma sak. Det måste kännas bedrövt när det kommer rapporter om att aktiviteten kraftigt sjönk när den borde ha ökat.

Jag noterar vad ministern sa i svaret. Men kan det verkligen inte uteslutas att de höga ersättningsnivåerna och de borttagna kraven förra året på till exempel rapportering ha lett till en onödigt hög arbetslöshet och att rapporten visar vad det gör? Kan arbetsmarknadsministern utesluta det på fullt allvar?

Anf. 53 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Vi har inte infört några slappare krav under pandemin. Precis som jag har redogjort för i mitt svar här i debatten, som går att läsa i efterhand, satsar vi på att stärka kontrollfunktionen

Jag tycker att det är sorgligt att Moderaterna har blivit ett helt fantasilöst parti. När jag ställer frågan om vad Moderaterna i stället vill göra för att fler ska komma i arbete och för att vi ska kunna skapa fler jobb handlar svaret bara om att dra ned på ersättningar och säga otidiga saker till ministrar här i kammaren, men det hjälper inte dem som är arbetslösa. Det kan möjligen vara lite kul för stunden. Det hjälper dock inte dem som har blivit av med sitt arbete eller känner oro inför framtiden.

Den här regeringen satsar i stället på att göra en enorm återstart i välfärden och för att få en grön återstart i ekonomin. Vi lägger över 100 miljarder i år för att skapa 75 000 jobb. Vi har också sett till att hundratusentals svenskar omfattas av systemet med korttidsarbete, för att nämna några saker. Jag upprepar dem igen för Lars Beckman.

Det enda som Moderaterna kommer med är gammal skåpmat. Vi vet vad konsekvenserna blir av moderat arbetsmarknadspolitik. År 2019 slaktades resurserna till Arbetsförmedlingen. Arbetslinjen går för Moderaterna ut på att få människor att söka jobb genom att ersättningarna görs så låga som möjligt.

I stället behöver vi en stark och aktiv arbetsmarknadspolitik som finns tillgänglig i hela landet och som ger utbildningsmöjligheter för framtidens jobb. Det är en sådan arbetsmarknadspolitik som regeringen står för.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2020/21:563 om friår

Anf. 54 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Lars Beckman har frågat mig om jag kommer att gå fram med liggande förslag enligt parternas utkast till överenskommelse, på vilket sätt jag avser att finansiera reformen om den genomförs i sin nuvarande utformning samt hur jag bedömer att förslaget kommer att bidra till att skapa fler jobb för unga om det genomförs i nuvarande form.

Förhandlings- och samverkansrådet PTK, IF Metall, Kommunalarbetarförbundet och Svenskt Näringsliv har tecknat en principöverenskommelse om trygghet, omställning och anställningsskydd. En del av parternas principöverenskommelse är att det ska införas ett nytt och parallellt offentligt studiestöd. Den 4 december 2020 har parterna gemensamt hemställt om att regeringen ska modernisera arbetsrätten i enlighet med principöverenskommelsen.

Parterna har genom sin historiska överenskommelse tagit ett stort ansvar för att utveckla den svenska arbetsmarknadsmodellen. Överenskommelsen tar ett helhetsgrepp för att ge omställningsförmåga och flexibilitet för företagen och trygghet och omställning för de anställda. Det gör att vi står bättre rustade att hantera strukturomvandling och en arbetsmarknad i förändring. Det är även viktigt för svensk konkurrenskraft.

Principöverenskommelsen om trygghet, omställning och anställnings- skydd ska ses som en helhet. För att kunna hantera frågorna på ett bra sätt har tre interna bokstavsutredningar beslutats för att genomföra partsöver- enskommelsen.

En av utredningarna har fått i uppdrag att lämna förslag till hur prin- cipöverenskommelsen ska genomföras i linje med parternas förslag i de delar som rör ett nytt och parallellt offentligt studiestöd. En utgångspunkt för uppdraget är att det nya stödet ska utformas utifrån samhällsekon- omiskt hållbara principer och att stödet i möjligaste mån bör införas utifrån redan befintliga strukturer. Det inbegriper att stödet ska vara utformat på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt och möjliggöra förutsättningar för att säkerställa en övergripande kostnadskontroll.

I uppdraget ingår även att löpande redovisa förslagens offentligfinansiella och samhällsekonomiska konsekvenser. Uppdraget ska redovisas senast den 15 maj 2021.

Jag ser fram emot att ta del av utredningens slutsatser. Regeringen kommer att återkomma i dessa frågor.
(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.57 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

§ 16 (forts.) Svar på interpellation 2020/21:563 om friår

Anf. 55 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Den här interpellationen handlar alltså om det friår som planeras att eventuellt införas i Sverige. Jag har låtit riksdagens utred- ningstjänst analysera de offentlig-finansiella effekterna av att låta med- arbetare som varit anställda under åtta år studera under maximalt 44 veck- or med en ersättning som motsvarar 80 procent av lönen i enlighet med det som sägs vara parternas förslag. Enligt analysen ligger bottenplattan på cirka 9 miljarder, men kostnaden kan komma att fördubblas vid fullt ut- nyttjande. Det är naturligtvis ett bekymmer om man vill använda 16 miljar- der för att ge människor ledigt.

Vad säger då till exempel Transport? Så här säger Linda Svensson från transportfacket i tidningen Arbetet: ”Är det verkligen klokt att lägga skattemedel på utbildning för människor som har en anställning? Jag skulle hellre stärka Arbetsförmedlingen och utbildningsstödet för arbets- lösa.” Det är klart att man i den frågan gärna vill ge Transport rätt.

Konjunkturinstitutet har slagit fast att åtgärden leder till färre arbetade timmar och lägre bnp. Forskare på IFAU i Uppsala säger att reformen leder

till lägre framtida inkomst och tidigare pensionering men inte till någon effekt på sjukskrivning.

Fru talman! Vi pratar alltså om en reform som kan kosta skattebetalarna 17 miljarder – 17 000 miljoner. Och det som ligger är inget tillfälligt friår, som när Miljöpartiet såg till att människor kunde åka på rekreationskurser eller gå meningslösa kurser i flugfiske, utan det är en permanent åtgärd. Under en mandatperiod kan det alltså i värsta fall bli en kostnad på 80 miljarder.

Jag har ställt frågor om huruvida ministern tänker gå fram med det här förslaget och – kanske det viktigaste – hur det ska finansieras. Varifrån får man fram 80 000 miljoner, vilket är lika med 80 miljarder?

Då kan man möjligtvis säga så här: Det är ju parterna som har kommit överens om detta, så vi tycker att det är bra. Ja, det är bara det att parterna har begärt att skattebetalarna ska betala, fru talman. Parterna har begärt att någon annan ska betala uppemot 80 miljarder. På något sätt måste det ju finansieras. Ska det ske genom höjda inkomstskatter, höjda företagsskatter eller sänkta bidrag, eller hur ska man få fram så här många miljarder? Det är jag nyfiken på att få reda på lite mer om.

Jag skulle gärna vilja veta hur statsrådet anser att en sådan här satsning ska finansieras och hur den kommer att skapa fler jobb för unga. Delar ministern Transports kritik? Ligger det någonting i det som Transport säger, nämligen att man hellre borde stärka stödet till arbetslösa, så att de får utbildning och kan komma i jobb?

Vi har sett dagens rubriker, fru talman. Långtidsarbetslösheten i Sverige är rekordhög, enligt TV4. Widar Andersson, en socialdemokratisk ledarskribent, hade i dag en lång ledare om detta, där han konstaterar att det behövs stora utbildningsinsatser för just arbetslösa.

Fru talman! Jag tror att svenska folket vill ha reda på hur detta ska finansieras och varför man inte i stället vidtar starkare åtgärder för arbetslösa.

Anf. 56 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Regeringen vidtar historiskt kraftfulla åtgärder för att pressa tillbaka arbetslösheten, för att rädda svenska jobb och företag och för att stärka löntagarna i den tuffa situation som vi befinner oss i.

När det gäller den historiska överenskommelse som parterna har tecknat pågår det just nu ett utredningsarbete inom Regeringskansliet. Studiestödssystemet utreds just nu. En del av det utredningsarbetet är förstås att göra väldigt noggranna beräkningar av vilka förslagets samhällsekonomiska och statsfinansiella konsekvenser är. Det här är en del av ett mycket seriöst beredningsarbete, och jag tänker inte föregripa vare sig utredningens arbete eller kommande budgetprocess.

Arbetsmarknaden förändras. Digitaliseringen och den gröna omställningen men också globaliseringen gör att gamla jobb försvinner och nya jobb tillkommer i en väldigt hög hastighet. Det gör att det ställs nya kunskapskrav på arbetsmarknaden. Löntagarna måste ges en chans att hänga med i den utvecklingen. Det är viktigt för att ingen ska hamna efter, men det är också viktigt för svensk konkurrenskraft.

Vi ska, fru talman, fortsätta att konkurrera med kunskap. När arbetsmarknaden förändras måste också möjligheterna till omställning förändras och förbättras. Det måste vara möjligt att omskola sig för att stärka sin

ställning på arbetsmarknaden när ens bransch förändras. Inte minst nu under coronapandemin har vi sett vilken snabb förändring det innebär speciellt för vissa branscher på svensk arbetsmarknad.

Arbetsmarknadens parter har presenterat en bred överenskommelse som berör flera områden med flera krav på staten, och parterna ser sin överenskommelse som en helhet. Studiestödet är en del av flera som ingår i denna helhet. Det finns många skäl till att studiemedlet är viktigt. Med ett nytt studiesystem kan ju löntagarna stärka sin ställning på arbetsmarknaden och undvika arbetslöshet. De kan bygga på sina kunskaper, så att Sverige kan ligga i framkant i teknikskiften och så att vi får välutbildad arbetskraft som kan ta de jobb där vi i dag har brist på rätt kompetens. Goda möjligheter till omskolning är också viktigt för att vi ska klara ett längre arbetsliv och kunna arbeta högre upp i åldrarna.

Jag vet att Moderaterna är ett parti som värnar den svenska konkurrenskraften och vet hur viktigt det är att vi har en god omställningsförmåga. Jag hoppas att det kommer att finnas en bred uppslutning i riksdagen bakom parternas överenskommelse.

Anf. 57 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Dagens Nyheter har gjort en granskning av vad friåret kan innebära och av innehållet i reformen. Den publicerades den 28 februari i år, kan jag tala om för det fall att statsrådet inte läser Dagens Nyheter. Svaren om vad ett nytt friår skulle innebära från parterna som ingått överenskommelsen var rätt intressanta. En av frågorna var: Ska man få plugga kurser i *Game of Thrones* och allmänt filosoferande? Ja, svarar en av parterna. Nej, svarar en annan. Så här är det, fru talman.

Jag tror att statsrådet skulle kunna ge lite raka och klara besked i kväll, till exempel om vad statsrådet själv tycker. Sedan handlar det naturligtvis om vad utredningen kommer fram till och om vad andra tycker. Men för att ta några exempel: Ska man få studera imamkurser i Saudiarabien under ett år med 80 procent av lönen? Vi har sett att det har hänt. Ja eller nej? Ska man få studera *Game of Thrones*-vetenskap med 80 procent av lönen? Ska man få gå kurser i flugfiske? Ska man få åka till engelska sydkusten och läsa engelska? Jag är inte säker på att imamkurser i Saudiarabien stärker den svenska konkurrenskraften. Men det vore intressant att få reda på vad ministern tycker. Vad är rimligt?

Ministern svarade inte på den skoningslösa kritiken från Transport, som vill att pengarna ska gå till de 700 000 långtidsarbetslösa. På nyheterna i dag rapporteras det om att vi har rekordhög långtidsarbetslöshet. Jag och ministern har tidigare diskuterat den skenande långtidsarbetslösheten för unga. I min valkrets, Gävleborg, har långtidsarbetslösheten för unga stigit med 35 procent på ett år. Varje enskild krona vi kan få loss i budgeten borde naturligtvis gå till den som är långtidsarbetslös för att stärka konkurrenskraften hos den enskilda individen.

Det är naturligtvis så att individen alltid har ett ansvar att göra sig själv anställbar, oavsett varifrån man kommer, vilken ålder man har och vilket kön man har. Men samhället finns ju där med en trygghet för att kunna hjälpa till.

Om man ska satsa 80 000 miljoner – uppemot 80 miljarder – vore det intressant om statsrådet hade någon idé om hur man ska använda dessa pengar. Är det till *Game of Thrones*-kurser, som en facklig organisation

tyckte att det var självklart att man skulle få gå? Det kanske är bra om man spelutvecklare; det vet jag inte. Men om man inte är spelutvecklare eller någonting annat är detta kanske inte det bästa sättet att använda pengarna.

Jag skulle gärna vilja veta vilket upplägg på det här friåret, till en kostnad av uppemot 80 miljarder, som statsrådet ser framför sig. Ska man till exempel kunna åka till Saudiarabien och studera imamkurser? Ska man kunna studera *Game of Thrones*-kurser med 80 procent av lönen? Vilka kurser är det statsrådet ser framför sig?

Anf. 58 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Jag förstår faktiskt inte varför Lars Beckman försöker att förvirra väljarna genom att tala om ett friår. Det har aldrig någonsin varit aktuellt att den här regeringen skulle införa något friår. Det är rent struntprat.

Jag vill också säga att jag egentligen inte tror att Lars Beckman tror att detta studiestöd skulle gå till någon sorts hobbykurser. Jag tycker att det är olyckligt – och faktiskt också, helt ärligt, oseriöst – av Lars Beckman att försöka sprida en nidbild och komma dragande med dessa exempel. Det som Lars Beckman försöker att uttrycka handlar om en nidbild. I grunden är detta en historisk överenskommelse mellan parterna på svensk arbetsmarknad där bland annat Svenskt Näringsliv har ingått. Jag måste säga, fru talman, att jag tycker att det här är djupt olyckligt.

När arbetsmarknaden förändras måste vi kunna leverera nya reformer gällande våra trygghetssystem för att möta upp. Vi måste kunna förändra lagar och regler, och vi måste kunna se till att vi gör detta på ett sätt som stärker den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Att vi har starka och ansvarstagande parter är en väldigt stor tillgång för Sverige, och det är detta – att vi har en väldigt god omställningsförmåga och att parterna tar ett stort ansvar – som gör oss konkurrenskraftiga.

Under förra året, när reformen med korttidsarbete infördes, tog det fem timmar innan det första kollektivavtalet var tecknat. Det var arbetsgivarna i Visita som tillsammans med Hotell- och Restaurangfacket tecknade det första kollektivavtalet, och sedan rasslade det bara till. Under 2020 – ett extremt svårt år – hade Sverige inte en enda konflikt dag; i alla förhandlingar om kollektivavtal kunde parterna komma överens.

Jag tycker att den historiska överenskommelse som parterna har tagit fram, som omfattar både trygghet, omställning och anställningsskydd, är ett styrkebesked för den svenska modellen.

Nu har vi omhändertagit partsöverenskommelsen. Detta utreds nu, och uppdraget ska redovisas senast den 15 maj 2021. I en ganska snar framtid kommer vi alltså att ha konkreta förslag på bordet.

Anf. 59 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Apropos den våldsamma mediekritik som arbetsmarknadsministern nu gav sken av är det alltså så att jag har citerat Dagens Nyheters artikel från den 28 februari, där parterna intervjuas, med exakt de frågor som jag ställde till ministern.

Rubriken är alltså ”Plugga vad som helst med 80 procent av lönen”. Dagens Nyheter frågar: Ska ett vårdbiträde få läsa filosofi, en bilmekaniker lära sig batik eller en fritidspedagog plugga *Game of Thrones* med

80 procent av lönen? Jag tycker att det är fullt rimliga frågor som Dagens Nyheter har ställt.

Det intressanta är att läsa vad parterna svarar på de konkreta frågor jag ställt om det här friåret. Det framgår av artikeln i Dagens Nyheter den 28 februari att även journalisten – och DN – tycker att detta är väldigt friårsliknande.

På frågan om människor ska få plugga *Game of Thrones* säger Kommunal: Ja, det ska man få plugga. Svenskt Näringsliv svar är att de inte kan svara. Uppenbarligen finns det olika tolkningar.

Det intressanta är att parterna har tecknat någon form av överenskommelse som skattebetalarna ska betala, och det är naturligtvis detta som Transport kritiserar. De anser, vilket är fullt rimligt, att varje skattekrona som regeringen kan skaka fram ska gå till att stärka långtidsarbetslösa. Vi kan inte ha ett utanförskapsamhälle, fru talman, där 700 000 människor är långtidsarbetslösa.

Ministern må kalla det oseriöst, eller vad ministern sa, men jag tycker att Dagens Nyheter hade en väldigt klargörande artikel. Det är också den artikeln jag har ställt denna interpellation om.

Jag kan konstatera att ministern inte vill svara på vad det kan kosta och att hon inte vill svara på de konkreta frågorna om vilka kurser hon kan tänka sig. Det är i och för sig också klargörande.

Anf. 60 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Jag tycker att jag har varit väldigt tydlig under den här debatten med att detta är frågor som utreds just nu. Jag kommer inte att föregå utredningarna och heller inte den budgetprocess som väntar.

Det här handlar inte om något friår. Det här handlar inte om att genomföra några hobbykurser. Vad det här handlar om är att stärka svensk konkurrenskraft och svensk omställningsförmåga. Vi ska vara ett land som bejakar förändring. Vi ska välkomna ny teknik och ligga i framkant i den gröna omställningen. Vi ska bejaka kunskap och konkurrera just med kunskap.

För att lyckas med detta behöver vi ha en god omställningsförmåga. Där har vi den svenska modellen som ett otroligt viktigt verktyg. Detta är något som jag är otroligt stolt över. Parternas arbete och den svenska modellen är helt avgörande.

Genom den historiska överenskommelse som parterna har ingått har de tagit ett stort ansvar för att utveckla den svenska arbetsmarknadsmodellen. Vi behöver både bättre omställningsförmåga, ökad flexibilitet för företagen och trygghet i omställning för de anställda.

Jag tycker givetvis, fru talman, att det är positivt om det finns ett engagemang i dessa frågor. Detta är viktigt och centralt såväl för Sveriges framtid som för en mycket mer välfungerande arbetsmarknad och en stärkt konkurrenskraft.

Jag vill samtidigt uppmana riksdagsledamoten Lars Beckman att ha lite mer tålamod och vänta in utredningens förslag, som ju kommer den 15 maj.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2020/21:565 om den ökande arbetslösheten

Anf. 61 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Saila Quicklund har frågat mig vilka konkreta åtgärder jag avser att vidta i närtid för att sänka arbetslösheten.

Utbrottet av covid-19 har lett till en global ekonomisk kris och till att arbetslösheten har stigit snabbt under 2020, både i Sverige och i andra länder.

Regeringen har vidtagit kraftfulla åtgärder för att minska konsekvenserna av pandemin för jobb och företag. Genom stöd vid korttidsarbete har hundratusentals löntagare hittills undgått risken att bli av med jobbet och företagen kunnat behålla viktig arbetskraft.

Svensk ekonomi återhämtade sig starkare än väntat under hösten 2020, vilket regeringens åtgärder bidrog till. Ökningen av arbetslösheten dämpades under andra halvåret 2020, och arbetslöshetsprognosen har reviderats ned i varierande grad av såväl regeringen och Konjunkturinstitutet som Arbetsförmedlingen jämfört med tidigare bedömningar.

I enlighet med budgetpropositionen för 2021 har över 100 miljarder kronor tillförts 2021 för att återstarta ekonomin, samtidigt som långsiktiga reformer ska bidra till att lösa samhällsproblemen. Sammantaget bedöms reformerna medföra att arbetslösheten blir drygt 1,3 procentenheter lägre jämfört med om förslagen inte genomförs. Det motsvarar cirka 75 000 fler jobb.

Satsningarna inom arbetsmarknadspolitiken uppgår till över 9 miljarder kronor 2021. Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag förstärks med cirka 1 miljard kronor för att möta den ökande arbetslösheten samt för att säkerställa en ändamålsenlig lokal närvaro och likvärdig service i hela landet. Över 2 miljarder kronor satsas för att öka antalet deltagare i arbetsmarknadsutbildning, upphandlade matchningstjänster, extratjänster och introduktionsjobb.

Regeringen arbetar för att etableringsjobb för nyanlända och långtidsarbetslösa införs under 2021, i enlighet med parternas förslag. Reformeringen av Arbetsförmedlingen fortsätter för att förbättra effektiviteten i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

Sverige har högst arbetskraftsdeltagande i EU, och arbetskraftsdeltagandet har, till skillnad från i många andra länder, bibehållits på en hög nivå under krisen. Det är ett viktigt skäl till att arbetslösheten i Sverige har ökat i relation till många andra länder. Men vi har gått in i den här krisen med ett gott utgångsläge. Sverige har i dag 350 000 fler i arbete jämfört med när regeringen tillträdde 2014, varav omkring 100 000 fler som jobbar i välfärden. Under denna period fördes också en ekonomisk politik som vände underskott i statens budget till stora överskott, vilket har lagt grunden till nödvändiga reformer och att Sverige är väl rustat att hantera de ekonomiska konsekvenserna av covid-19-pandemin.

Att vaccineringen fortskrider ger hopp om 2021, både när det gäller människors hälsa och den ekonomiska utvecklingen. Osäkerheten kring den ekonomiska utvecklingen är dock stor och beror till stor del på hur smittspridning och vaccinering utvecklas framöver i Sverige och i omvärlden.

Anf. 62 SAILA QUICKLUND (M):

Fru talman! Tack, arbetsmarknadsministern, för svaret!

Arbetsmarknadsministern har frekvent fått debattera just arbetslösheten här i kammaren. Ämnet är också ett av de absolut viktigaste för en regering, därav Moderaternas oro och det höga antalet debatter.

När jag var tonåring var mitt första arbete jordgubbsplockare – ett sommarjobb. Alla ungdomar i min by hade ett sommarjobb. Det var plantsättning och jordgubbsplockning, och under en sommar samlade vi till och med älgspillning för export till Japan. Glädjen och stoltheten över att få den första lönen och uppnå drömmen om att få köpa det man hade längtat efter var oerhört central för oss.

Så tjänade vi också pengar inför körkortet. I Norrland i synnerhet kunde och ville de allra flesta ha körkort redan på 18-årsdagen direkt. Körkort innebar frihet, och det betydde också att möjligheten att få ett arbete stärktes. I dag är det många ungdomar som inte har råd med körkort. Det begränsar också möjligheten att få det första jobbet. Betydelsen av ett arbete för ungdomar är alltså central.

Inget har ändrats sedan dess. De här drömmarna för unga lever kvar. Här har tiden verkligen stått stilla.

Vi kunde även i vuxen ålder och efter studier få ett jobb, och vi kunde byta jobb. De möjligheterna fanns, alltså friheten. Vi kunde köpa de första möblerna. Skillnaden i dag är att ungdomsarbetslösheten i mitt län, Jämtlands län, har förvärrats så oerhört, och det gäller ju även på rikspanet.

Det är anmärkningsvärt att EU:s övriga nationer var kloka nog att satsa och rusta för en bättre arbetssituation och då under en högkonjunktur. 25 av 27 nationer i EU förbättrade arbetslöshetsituationen, men inte Sverige. Här ökade arbetslösheten i stället i en högkonjunktur. År 2014 låg Sverige tolv gällande arbetslösheten, 2019 låg endast tre nationer efter Sverige.

Sverige och regeringen hade och har inte en arbetsmarknadspolitik värd namnet i motsats till övriga EU-länder, och det gäller i såväl hög- som lågkonjunktur – så frustrerande.

I arbetsmarknadsutskottet har vi väntat och ifrågasatt frånvaron av reformer och propositioner som ska förbättra situationen gällande den mycket höga arbetslösheten. Propositionerna borde ju rasa in i ett så här svårt läge för de viktiga jobben. Men vi ser i stället en arbetslöshet som sticker ut i negativ riktning mot övriga nationer.

Vi behöver en framtidstro, och det skadar när människor saknar det. Regeringens brist på lösningar skadar människor, och den psykiska ohälsan stiger också i rasande fart.

Med det misslyckande vi ser inom arbetsmarknadspolitiken, och som vi nu har sett i sju år, blir min fråga till arbetsmarknadsministern: Vilka nya konkreta åtgärder avser regeringen att vidta för att avhjälpa den mycket allvarliga situationen på arbetsmarknaden?

Anf. 63 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Den här regeringen har vidtagit historiskt kraftfulla åtgärder när det gäller att bekämpa arbetslösheten och framför allt att rädda många svenska jobb under en mycket tuff situation beroende på covid-19-pandemin.

Jag skulle vilja fånga upp det som jag tycker är mycket viktigt som interpellanten här lyfter fram, nämligen ungdomsarbetslösheten.

Jag hade så sent som i dag möjlighet att träffa regeringens ungdomspolitiska råd för att föra ett samtal om hur vi kan samarbeta och utveckla arbetet för att ge unga människor arbete, att få dem i utbildning, att få unga människor att känna att de är viktiga och att de behövs. Det är en jättetuff situation just nu för många unga människor på arbetsmarknaden, men de ska veta att de behövs. Och vi vidtar väldigt många olika typer av åtgärder för ungdomarna.

För unga människor som saknar fullföljd gymnasieutbildning är det väldigt viktigt att de fullföljer gymnasieutbildningen. Av det skälet har regeringen gett ett uppdrag till Arbetsförmedlingen att se till att öka övergångarna till studier eller studiemotiverande insatser för ungdomar som saknar gymnasieutbildning.

Vi har genomfört och fortsätter att satsa på ett betydande kunskapslyft, vilket vi har byggt ut med tusentals utbildningsplatser de senaste åren. Det handlar om att ge individer, både unga och vuxna, möjlighet att i en tuff tid fylla på med ny kunskap och kompetens så att man står starkare när ekonomin vänder och jobben börjar komma tillbaka.

Om man jämför med tidigare kriser ser det likadant ut på det sättet att unga människor drabbas hårt och drabbas snabbt i en nedgång, vilket vi såg under förra året. Om vi jämför med 90-talskrisen, då jag själv var ung och arbetslös under en tid hemma i Norrbotten, eller om vi jämför med finanskrisen 2009–2010 ser vi att arbetslösheten nu har dragit i väg till ungefär samma nivåer som då.

Något som är viktigt att säga, om det är några unga människor som lyssnar på den här debatten, är att när ekonomin väl vänder igen är det de unga som snabbast får jobb. Ja, unga drabbas hårt och först i en nedgång i ekonomin. Men det är också de unga som sedan får jobb när ekonomin vänder, och det är hoppfullt. Och vi kan se att de unga har kortare arbetslöshetstider än vuxna generellt.

Det viktiga för oss är att se till att unga människor inte fastnar, att inte långtidsarbetslösheten biter sig fast, för det är farligt för unga människor. Därför är det glädjande, tycker jag, att enligt den senaste siffran som jag sett, från februari i år, är det 58 procent av alla som är arbetslösa och inskrivna på Arbetsförmedlingen som heltidsstuderar. Nästan sex av tio ungdomar som är arbetslösa och inskrivna på Arbetsförmedlingen är alltså heltidsstuderande. Det är någonting väldigt bra, för det är smart att passa på att använda tiden till att utbilda sig.

Regeringen fortsätter att satsa på att bygga ut antalet utbildningsplatser. Jag kunde i dag också ge besked om ytterligare förstärkningar när det gäller arbetsmarknadspolitiken. Vi har förlängt Duas uppdrag, alltså Delegationen för unga och nyanlända till arbete. Vi gör alltså en hel del just för att stödja unga människor att komma i jobb.

Anf. 64 SAILA QUICKLUND (M):

Fru talman! Inför valet 2014 var Socialdemokraternas främsta vallöfte att Sverige skulle ha Europas lägsta arbetslöshet. Man uttryckte även: Ni kan utmana mig på jobben. Det var stora ord, och resultatet vet vi ju nu.

Fru talman! Jag undrar vad som hände, eller rättare sagt vad som inte hände, och ministern får gärna beskriva det. Jag uppfattar inte att vi någon

gång i de debatter som har förts här i kammaren har fått en förklaring till varför regeringen inte kunde lyckas som övriga nationer i en högkonjunktur.

Pandemin anges ofta som en orsak till de mycket oroväckande arbetslöshetssiffrorna. Arbetslösheten är ju 8,6 procent i riket och 11,6 procent gällande ungdomsarbetslösheten. Endast nationer som Grekland, Spanien och Italien ligger bakom oss. Sverige är i dag femte sämst i hela EU i arbetslöshet.

Jag förstår att det är besvärande för arbetsmarknadsministern, som säkert har goda intentioner med sitt uppdrag.

Försörjningsstödet i hårt ansträngda kommuner skenar, och regeringen satsar på extratjänster, som till fullo är subventionerade, i stället för på riktiga jobb.

Hur ska vi kunna lita på en regering som inte lyckas leverera arbetstillfällena i en högkonjunktur? Vilka är reformerna för fler i arbete?

Med tanke på den misslyckade arbetsmarknadspolitik vi nu sett under sju år, i högkonjunktur och lågkonjunktur, blir min fråga till arbetsmarknadsministern: Vilka nya konkreta åtgärder avser arbetsmarknadsministern och regeringen att vidta för att avhjälpa den mycket allvarliga arbetslösheten?

Anf. 65 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Moderaterna försöker att beskriva regeringens politik som att vi är passiva och inte gör något. Saila Quicklund sa i sitt tidigare inlägg att det inte kommer några propositioner. Låt mig påminna om den kanske viktigaste propositionen, nämligen budgetpropositionen. Här satsar vi över 100 miljarder extra. Det är mycket kraftfulla satsningar, också på arbetsmarknadspolitikerna på 9 miljarder kronor.

Hela tiden jobbar vi stenhårt för att få nya reformer på plats, styra våra myndigheter och skapa förutsättningar för människor att både rusta sig och kunna komma närmare arbete.

Låt mig nämna två exempel. Alldeles nyligen presenterade jag en satsning om 200 miljoner på jobb för unga. Regeringen har gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att fördela 200 miljoner till kommuner som anställer unga människor som står långt från arbetsmarknaden, alltså de unga jag talade om tidigare som varken arbetar eller studerar och har de största behoven.

Detta gjorde vi även förra året, men nytt för i år är att vi riktar hälften av dessa resurser till ungdomar som lever i särskilt socioekonomiskt utsatt situation. Detta är alltså även en viktig jämlikhetsåtgärning.

I morgon får både fru talmannen och Saila Quicklund gärna lyssna när jag har min pressträff tillsammans med Maria Mindhammar, generaldirektör för Arbetsförmedlingen. Vi kommer att presentera det vi är överens om inom januariavtalet, nämligen ett intensivår för nyanlända.

Vi jobbar hårt och aktivt och gör allt vi kan för att skapa de bästa förutsättningarna för att människor ska komma i jobb eller kunna rusta sig för att kunna ta de jobb som växer fram i ekonomin.

Det är en tuff och allvarlig situation, och jag är förstuds oroad över den ökande långtidsarbetslösheten, ungdomsarbetslösheten och utrikes födda kvinnors situation på arbetsmarknaden. Här jobbar vi aktivt för att se vad

vi mer kan göra tillsammans med kommuner och andra aktörer för att bidra mer till att ge rätt stöd.

Men det är viktigt att också höja blicken lite och se att det finns stora möjligheter. Det är inte kört. I Platsbanken ligger det i dag mer än 100 000 lediga jobb, så det finns jobb att söka. Många arbetsgivare söker rätt kompetens. Inom många viktiga yrken råder det brist på arbetskraft, och väljer man att utbilda sig i ett yrke där det råder brist är jobbchanserna väldigt goda.

Vi ska inte måla en nattsvart bild utan tvärtom se de fantastiska möjligheter vi har. Att vi kunde gå in i pandemin med ordning och reda i statens finanser och att vi har kunnat vidta kraftfulla åtgärder för att rädda jobb och företag, stötta löntagare och bidra med mer aktiviteter inom exempelvis arbetsmarknadspolitiken är givetvis oerhört viktigt för att skapa de bästa förutsättningarna för jobb i Sverige.

Anf. 66 SAILA QUICKLUND (M):

Fru talman! I dag kunde vi ta del av regeringens nyhet om mer pengar till Arbetsförmedlingen. Det är ganska anmärkningsvärt att ministern ser detta som en lösning på arbetslösheten. Regeringen kan tilldela ofantliga medel till en myndighet utan att få bättre resultat. Utan ledning och styrning kommer Arbetsförmedlingen inte att fungera, och jag talar om ledning och styrning från regeringen och arbetsmarknadsministern.

Vi har tidigare tagit del av uppgifter om att Arbetsförmedlingen förmedlade 1,5 procent av jobben och lämnade igen 9,6 miljarder kronor förra året, varav nästan 6 miljarder kronor var avsedda för insatser för just arbetslösa. Mer pengar kommer därför knappast att lösa arbetslösheten.

Det är kanske lockande att låta påskina handlingskraft via en presskonferens, men mot bakgrund av att Arbetsförmedlingen lämnade tillbaka många miljarder kan det tolkas som ett taktiskt och populistiskt utspel.

Passiviteten inom arbetsmarknadspolitiken är vida utbredd. Utbildningsplikten fungerar inte heller. Endast 10 procent av målgruppen går in i reguljära studier.

Redan före pandemin hade effektiva insatser som praktik och nystartsjobb minskat under flera år.

Låt mig avsluta debatten med att tacka arbetsmarknadsministern för möjligheten till dialog i en för Sverige viktig fråga. Jag avslutar med att fråga: Vilka lärdomar har ministern dragit av denna situation?

Anf. 67 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Jag tackar Saila Quicklund för debatten.

Det framkommer tydligt att Moderaterna är kritiska till regeringens politik, och det är inget konstigt med det. Det är dock trist att jag inte hör några förslag från Moderaterna på hur de skulle vilja vända utvecklingen.

Det regeringen gör med samarbetspartierna är att via historiskt kraftfulla åtgärder och satsningar i årets budget se till att det skapas jobb i Sverige. Det görs många fantastiska investeringar i vårt avlånga land, och inte minst i norra Sverige, som jag kommer från, ser vi en enorm utveckling. Vi ser också hur många jobb som kommer att skapas runt om i landet.

Utöver att vi satsar på grön omställning och på att utveckla välfärden förstärker vi a-kassan och satsar på arbetsmarknadspolitiken i hela vårt

avlånga land. Vi skapar också utbildningsmöjligheter för framtidens jobb. Det är denna politik vi står för.

Jag tackar för debatten och hoppas få möjlighet att återkomma. Det är viktigt att vi debatterar dessa frågor och fortsätter att utveckla arbetsmarknadspolitiken.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2020/21:106

13 april

Svar på
interpellationer

§ 18 Svar på interpellation 2020/21:609 om kommunala lantmäterimyndigheter

Anf. 68 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Fru talman! Lars Beckman har frågat mig om jag avser att vidta några lagstiftningsåtgärder som gör det lättare för kommuner att bilda egna kommunala lantmäterimyndigheter, hur jag ser på det förhållandet att kommuner som är missnöjda med den statliga lantmäteriservicen fortsätter att ansöka om att få bilda en egen kommunal lantmäterimyndighet och hur förutsättningarna ser ut för de kommuner som redan ansökt eller som nu överväger att lämna in en ansökan att få ett beslut så att verksamheten kan starta den 1 januari 2023.

Kompetensbristen när det gäller lantmätare i Sverige är fortsatt ett problem, något som också Statskontoret påpekade i sin rapport *Delat ansvar för fastighetsbildning* från 2018. Där konstateras också att det delade huvudmannaskapet bidrar till att resurserna inte utnyttjas effektivt, vilket i sin tur gör det svårare att uppnå lika behandling av sakägare avseende pris och handläggningstid. Regeringen har ställt krav på den statliga lantmäterimyndigheten och vidtagit ett flertal åtgärder för att uppföljningen och handläggningstiderna inom fastighetsbildningsverksamheten hos den statliga lantmäterimyndigheten ska bli kortare och mer förutsägbara.

Det pågår för närvarande inget arbete för att ändra lagen (1995:1393) om kommunal lantmäterimyndighet. Den lag som finns ger kommuner möjlighet att skicka in en ansökan om att inrätta en kommunal lantmäterimyndighet till Lantmäteriet. Ansökan tillsammans med Lantmäteriets yttrande skickas sedan till Regeringskansliet för handläggning. Regeringen fattar därefter beslut efter lagens krav. Uppfyller kommunen kraven ges tillstånd att inrätta en kommunal lantmäterimyndighet. Hur lång tid handläggningen av ett sådant ärende tar är inte möjligt att svara på närmare.

Samtliga myndigheter, både den statliga och de kommunala, behöver ha förmåga att tillgodose och möta samhällets behov. Jag är mån om att Sverige har en välfungerande fastighetsbildningsverksamhet i hela landet.

Anf. 69 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Detta är en oerhört viktig fråga, det vill säga att staten ska leverera sin del av samhällskontraktet. Tyvärr finns det stora brister på detta område. Vi har i dag en samhällsbyggnadsprocess som rent av försvåras av statens verksamhet. Jag har tagit fram en rapport från riksdagens utredningstjänst, eller egentligen två rapporter. Den ena handlar om Sverige i förhållande

till våra nordiska grannländer. Vi kan konstatera att Sverige är dyrast i Norden och har längst handläggningstider.

Jag skulle vilja läsa upp ett citat från den 17 juli 2018. Rubriken är: ”Låt kommuner få ansvaret för byggprocessen”. Och sedan: ”Sveriges kommuner lider idag av en process för bostadsbyggande som försenar, fördyrar och försvårar byggandet. Regeringen måste därför släppa fram fler kommuner som vill och kan starta egna lantmäterier.”

Vem var det som tyckte så den 17 juli 2018, fru talman? Jo, det var Lena Micko, som då var ordförande för Sveriges Kommuner och Lands-ting och som nu är statsrådskollega med bostadsministern. Vad har hänt sedan 2018? Jo, vi har fått längre handläggningstider under de tre åren 2019, 2020 och 2021. Jag antar att Lena Micko, om hon skulle skriva en motsvarande artikel i dag, fru talman, skulle rasa ännu mer.

Varför är då denna fråga så viktig? Jo, därför att staten inte levererar på sitt samhällskontrakt. Det innebär att vi förhindrar bostadsutveckling och näringsverksamhet i Sverige, och det blir ett stort bekymmer för växande kommuner.

Jag har låtit ta fram en rapport från riksdagens utredningstjänst som jämför hur staten och de kommunala lantmäterierna levererar. Vi kan ta några exempel. Gävle: 17 veckor, kommunalt, och Falun: 34 veckor, statligt. Det tar alltså mer än dubbelt så lång tid i Falun som det tar i Gävle.

Sedan har vi Skövde: 11 veckor, Umeå: 16 veckor, Sundsvall: 11 veckor, Hässleholm: 24 veckor och Västerås: 27 veckor. Om vi tittar på jämförbara kommuner där staten har ansvaret ser vi Eskilstuna: 41 veckor, Malung och Sälen: 60 veckor, Luleå: 23 veckor, Härnösand: 46 veckor och, som sagt, Falun: 34 veckor. Det tar alltså dubbelt så lång tid för staten att leverera i Falun som det tar i Gävle, där vi har KLM. I Västerås, som har KLM, tar det 27 veckor, jämfört med Eskilstuna, där staten levererar på 41 veckor.

Detta är direkt förödande för samhällsutvecklingen. Det är naturligtvis därför kommunerna i ren desperation har sagt att de vill ta ansvar – för att staten inte levererar. Det var därför Lena Micko skrev debattartikeln.

Man kan säga till kommunerna som statsrådet gör i svaret, att de ska skicka in en ansökan så behandlas den. Problemet, fru talman, är att nästan alla kommuner som skickar in en ansökan får avslag. Det är därför jag har ställt interpellationen. Jag vill veta vad statsrådet tänker göra för att det ska bli lättare för kommunerna att få bilda egna kommunala lantmäterimyndigheter. Finns det något som helst initiativ från regeringen och statsrådet för att de ska få den hjälp som Lena Micko efterlyste 2018?

Anf. 70 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Fru talman! Långa handläggningstider i förrättningsverksamheter är ett problem för hela samhället – det är vi väldigt överens om. Det är en problematik som ledamoten själv tidigare har lyft upp och som vi redan har debatterat vid ett flertal tillfällen i kammaren, trots min korta tid i rollen.

Kompetensbristen när det gäller lantmätare i Sverige är också en problematik som är tätt sammanlänkad med problemet med handläggningstiderna. Där har regeringen skjutit till pengar för att inrätta fler utbildningsplatser, men det tar lite tid innan fler har utbildats.

Statskontoret har pekat på att det delade huvudmannskapet för verksamheten har bidragit till en inlåsning av personalresurser och i förläng-

ningen bidragit till de långa handläggningstiderna. Det är långt ifrån självklart att fler kommunala lantmäterimyndigheter i sig löser problemet med långa handläggningstider när det inte finns tillräckligt många lantmätare.

Det kan självfallet finnas många kommuner där det är både bra och ändamålsenligt att inrätta kommunala lantmäterimyndigheter. Vi har en lång rad mycket duktiga kommunala lantmäterimyndigheter i Sverige. Det delade huvudmannskapet tillåter kommunala lantmäterimyndigheter att medverka i plan- och byggprocessen, vilket många menar höjer kvaliteten i kommunernas detaljplaner. Detta är väldigt bra i grunden. Det viktiga är att kunna avgöra när och var ett inrättande av en kommunal lantmäterimyndighet är ändamålsenligt, och den handläggningsprocessen är gedigen.

I handläggningen av en ansökan tar regeringen hänsyn till ett samlat underlag innehållande bland annat kommunens ansökan och Lantmäteriets yttrande. Därefter fattas beslut utifrån kraven i lagen om kommunal lantmäterimyndighet. I grund och botten finns dessa krav för att försäkra oss om att kommunerna har förmåga och kapacitet att ta över ansvaret från staten vad gäller fastighetsbildningsverksamheten – att man klarar att ha en tillräcklig kompetens i sin verksamhet. Det är bra att vi har kraven, för fastighetsbildningen behöver vara enhetlig och effektiv och därmed också rättssäker för alla som behöver använda dessa tjänster.

Anf. 71 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Det stämmer som statsrådet säger. Vi moderater har ett starkt engagemang för att få staten att leverera på sitt samhällskontrakt.

Om vi vecka efter vecka kan se att det inte kommer några initiativ från regeringen och att det inte händer något utan man bara låter det rulla som vanligt kommer vi att få stå många gånger här och debattera. Jag tror att statsrådet kan förbereda sig för och boka in ett antal interpellationsdebatter i sin kalender, inte för att vi ska diskutera här utan därför att det är det verktyg som man som riksdagsledamot har. Ett av verktygen är att man kallar hit statsrådet så att statsrådet får en möjlighet att förklara inför svenska folket vad man tänker göra eller om man delar en problembild.

Det hjälper inte att statsrådet tycker att det är ett problem att det inte fungerar. Det hjälper inte kommuninvånarna i Ljusdal, som vill stycka av tomter för att kunna bygga där. Det hjälper inte företagarna i Falun, som inte kan expandera sin verksamhet tillräckligt snabbt därför att det tar så lång tid att göra en så enkel sak som fastighetsbildning. Det hjälper inte bondgården i Storvik, där man ska göra ett generationsskifte. Gefle Dagblad och Arbetarbladet hade stora reportage om LRF-medlemmen som gick ut och sa att det är helt sanslöst att deras generationsskifte försenas av att staten inte kan leverera. Detta är problemet.

Det var precis som statsrådskollegan Lena Micko skrev i debattartikeln den 17 juli 2018, och det har blivit värre sedan dess. Det var alltså bättre 2018 än vad det är i dag. Det man önskar är en minister som inte har några förutfattade meningar, som kan komma med helt nya ögon, som brinner för uppdraget att utveckla så att vi får fart på bostadsbyggandet i Sverige och som kanske inte försvarar den ordning som finns utan kan bjuda Lena Micko på en digital kopp kaffe och be henne utveckla det som hon skrev som ordförande i SKL. Jag tror att det är viktigt att ministern lyssnar på

Sveriges kommuner, på alla de kommuner som vill växa och kan växa, som har företagare som vill investera, men där staten inte levererar.

Man måste nog göra flera saker. Jag utesluter inte att man ska titta på Danmark, Norge och Finland, som har en helt annan ordning med snabba och billigare processer. Men parallellt ska man öppna för de kommuner som i desperation säger att problemet måste lösas. De kan inte sitta på händerna och vänta.

När det gäller de kommuner som har fått avslag anser både kommunerna och SKR att de har fått avslag på lösa boliner. SKR har tydligt sagt att man anser att kommunerna uppfyller lagens krav. Men jag tror att ministern sätter fingret på en sak, nämligen inlåsningseffekten för dem som är anställda på Lantmäteriet. Det kan bli fråga om löneglidning när fler kommuner får denna möjlighet. Men den löneglidningen kan innebära att fler kommer att utbilda sig – om lönenivåerna går upp. När det är en kraftig brist på en yrkesgrupp är det inte otänkbart att löneläget växlar upp. Men det är kanske det som krävs för att fler ska välja utbildningen.

Men att inte göra någonting, att sitta på händerna och tycka att dagens ordning är bra, kommer inte att lösa kommunernas problem.

Anf. 72 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Fru talman! Först ska vi påminna om att Lantmäteriet har genomgått ett stort förändringsarbete och kortat sina handläggningstider inom fem av sju områden. Detta har skett när man har betat av gamla ärenden och därmed fått längre handläggningstider på grund av det arbetet.

Vi ska också påminna om att jämförelsen mellan de nordiska länderna, precis som den utredning som Lars Beckman själv beställde, pekar på hur svårt det är att jämföra mellan länderna eftersom uppgifterna för lantmäterimyndigheterna i de olika länderna är sinsemellan mycket olika. Det går därför inte att jämföra rakt av.

De krav som ställs i lagen bygger i grund och botten på att varje medborgare ska ha rätt till en rättssäker och bra process. Det krävs därför en minsta bemanning och kompetens i en verksamhet för att tillgodose detta. Att tydliggöra vilka krav som gäller för att en kommun ska kunna inrätta en lantmäteriverksamhet är ett viktigt arbete. Regeringen har, precis som ledamoten pekar på, tidigare mottagit kritik för att kraven som ställs inte är tillräckligt tydliga i motiveringarna. Vi har också tagit till oss av kritiken. För bara någon månad sedan handlade regeringen en ansökan, och vi tog fasta på den kritiken. Vi var noggranna med att vara tydliga på de punkter där vi tidigare har uppfattats vara otydliga.

Det delade huvudmannaskapet tillkom i och med lagen om kommunal lantmäterimyndighet. I förarbetena till lagen poängterades att bara för att ett ansvar för fastighetsbildningsverksamheten läggs på kommunen innebär inte det en begränsning av statens övergripande ansvar för fastighetsbildningsverksamheten. Det ska därför inte uttryckas som att statens ansvar delegeras till en kommun utan att kommunens ansvar inte omfattar annat än att bestrida kostnaderna för verksamheten och att göra det möjligt för myndigheten att bedriva verksamhet effektivt och i organisatoriskt lämplig form.

Utifrån att det övergripande ansvaret för fastighetsbildningsverksamheten ligger på staten är det också ändamålsenligt att det finns tydliga krav som ska vara uppfyllda för att kunna ta på sig det ansvaret. Här finns ett

problem. Eftersom jag är tidigare kommunpolitiker tror jag att många känner igen sig i svårigheten för små kommuner att bygga upp egna verksamheter inom många olika områden som ska finansieras på olika sätt inom ramen för den egna verksamheten. För att varje medborgare i Sverige ska kunna lita på att de får tillgång till samma kompetens och hjälp finns kraven för att säkerställa att de kommunala lantmäterimyndigheterna kan sköta uppdraget.

Med detta sagt är vi överens om att handläggningstiderna behöver bli kortare och att vi behöver fortsätta att hålla ögonen på den positiva utveckling vi har sett hos den statliga lantmäterimyndigheten. Utvecklingen behöver fortgå så att det ska gå fortare att få beslut och fortare att genomföra fastighetsombildningar. Jag ser fram emot att noga följa dessa frågor, och jag hoppas att i någon av våra säkert snart stundande debatter få möjlighet att peka på att handläggningstiderna har kortats inte bara inom fem av sju områden utan inom alla områden. Jag hoppas att den utvecklingen ska hålla i sig.

Anf. 73 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Det här är väl talande för regeringen. Jag vill inte att statsrådet ska följa utvecklingen, utan jag vill att statsrådet ska leda utvecklingen. Det är två helt olika perspektiv. Det här är en följa John-regering.

Fru talman! Vad säger verkligheten? När Eskilstuna har lämnat in sin ansökan om att få bilda en kommunal lantmäterimyndighet skriver man att utredningsinitiativet tillkom som en reaktion på den statliga lantmäterimyndighetens långa leveranstider och brist på lokal närvaro. Eskilstuna kommun uppfattar handläggningstiderna för lantmåteriförrättningar under senare år som så pass långa att de utgör ett påtagligt hinder för en effektiv samhällsbyggnadsprocess i kommunen.

Fru talman! På byråkratsvenska är det där en våldsamt sågning av den statliga verksamheten som Lantmäteriet bedriver. Lägg till vad Lena Micko sa när hon var ordförande för SKL. Hon konstaterade att Sveriges kommuner i dag lider av en process för bostadsbyggande som försenar, fördyrar och försvårar byggandet.

Fru talman! Jag önskar att vi har en regering och ett statsråd som leder utvecklingen. Det är det som kommer att innebära en förändring. Att sitta på händerna och följa utvecklingen kommer alltså inte att lösa problemet.

Vad är statsrådets besked till sina partivänner? Det finns ju en och annan miljöpartist som är med i kommunledning runt om i Sverige, bland annat i Hudiksvall. Vad är beskedet till partivännerna och andra samhällsintresserade personer? När kommer kommunerna att få de effektiva verktyg som krävs för att kunna utöva en rimlig samhällsplanering i sin egen kommun?

Anf. 74 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Fru talman! Jag ser fram emot många debatter, om inte annat för att njuta av Lars Beckmans mycket måleriska skrivningar och uttalanden som alltid är lika fantastiska att lyssna på.

Jag har lång erfarenhet av ledarskap från många olika verksamheter och genom många förändringsarbeten. När man har genomfört en förändring följer man utvecklingen därför att man vill se om det man har gjort har fått effekt.

Det är detta vi gör med Lantmäteriet. Det har genomförts en lång rad förändringar, och nu följer vi dem för att se om de får effekt. Hittills har vi sett att de har fått stor effekt på fem av sju områden. Vi hoppas nu att få se samma effekt i de sista två.

Om man sedan inte ser den förändring man vill ha vidtar man åtgärder. Men man springer inte och förändrar direkt igen innan man vet om det man har gjort har fått effekt, och det är grundläggande i allt ledarskap.

Som statsråd med ansvar för dessa frågor är jag mån om att Sverige har en fastighetsbildningsverksamhet som fungerar likvärdigt runt om i landet. Kompetensbristen vad gäller lantmätare, framför allt erfarna lantmätare, är påtaglig för hela samhället, och handläggningstiderna i verksamheten är för långa.

Nu är vi på god väg att få ned handläggningstiderna i förrättningsverksamheterna till mer rimliga nivåer. Regeringen och Lantmäteriet arbetar hårt med detta. Jag är övertygad om att alla hårt arbetande lantmätare, handläggare och tjänstepersoner runt om i landet kommer att fortsätta att vara framgångsrika i att korta ned handläggningstiderna. Det finns däremot ingenting som självklart tyder på att fastighetsbildningen blir mer enhetlig eller effektiv av uppluckrade krav för inrättande av kommunala lantmäterimyndigheter och därmed en svagare kompetens. Det är inte självklart enkelt för en kommun att inrätta en kommunal lantmäterimyndighet. Därför kommer vi i stället att följa den statliga lantmäterimyndighetens handläggningstider mycket noga, och vi kommer säkert att få tillfälle att debattera dessa frågor vid fler tillfällen.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 19 Svar på interpellation 2020/21:543 om framtiden för biståndet

Anf. 75 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP):

Fru talman! Hans Wallmark har frågat mig om jag avser att gå mot mer handel eller fortsatt bejaka den traditionella biståndspolitikerna. Han har också frågat mig om det finns skäl att göra en positionsförflyttning inom biståndet, om jag avser att vidta åtgärder för att det svenska biståndet i större utsträckning ska kunna villkoras samt hur jag och regeringen kommer att främja förverkligandet av FN:s Agenda 2030 genom att arbeta för global tillväxt.

Jag kan stolt säga att Sverige har ett innovativt utvecklingssamarbete. Vi är bra på att tänka nytt gällande de många utvecklingsutmaningarna globalt. OECD-Dacs senaste utvärdering av svenskt utvecklingssamarbete visade att Sverige ligger i framkant och att vi under lång tid har arbetat för att stärka innovationskraften inom utvecklingssamarbetet.

Svenskt bistånd verkar inte enskilt, avgränsat från andra områden i samhället. Att bekämpa fattigdom och förtyck, motverka konflikter och verka för ett mer jämställt samhälle är något som skapar förutsättningar för demokrati och ekonomisk utveckling. Utan fungerande, jämställda och hållbara stater kan inte företag verka.

Ett exempel på innovativt tänkande är ett arbetssätt vi arbetat med sedan 2016. Vi kallar det ”bredare relationer”, och syftet med arbetssättet är att fånga synergier mellan vårt utvecklingssamarbete, exportfrämjandet

och handelspolitiken. Därmed kan vi bygga bredare ekonomiska relationer mellan oss och våra partnerländer som också sträcker sig bortom biståndet. Arbets sättet kopplar samman den svenska resursbasen med utvecklings-samarbetet och ger därmed svenskt näringsliv möjlighet att bidra till den globala utvecklingen – utan att villkora eller binda vårt bistånd.

Genom vårt utvecklingssamarbete arbetar vi också på flera sätt för en fri, rättvis och regelbaserad handel och för att utvecklingsländernas delta-gande i internationell handel ska öka. Sverige bidrar bland annat till Aid for Trade för att ge stöd till utvecklingsländer att delta i internationell han-del, och vi ger också stöd till exportörer i utvecklingsländer att exportera till Sverige och EU genom den nationella kontaktpunkten Open Trade Gate Sweden.

Regeringen har också stärkt Swedfunds roll i utvecklingssamarbetet. Swedfund är ett helstatligt bolag som investerar i långsiktigt hållbara pri-vata företag i låg- och medelinkomstländer, vilket bidrar till att skapa jobb där. Ett annat verktyg som jag gärna vill lyfta är Sidas garantiinstrument, som mobiliserar privat kapital och därmed ökar resurserna för ekonomisk tillväxt och hållbar utveckling. Sida hade vid årsskiftet en garantiportfölj om nästan 9 miljarder kronor som i sig mobiliserat finansiering om nästan 24 miljarder kronor.

Vad gäller frågan om att villkora biståndet vill jag påminna om att må-let för svenskt utvecklingssamarbete är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Men ut-vecklingssamarbetet är inte utan villkor. Sverige står tydligt upp för demo-kрати och mänskliga rättigheter och värnar konsekvent biståndspolitiska principer.

Regeringen anser att ett generellt villkor kopplat till frågan om återta-gande inte vore en ändamålsenlig metod utan snarare skulle kunna vara kontraproduktivt. I enlighet med slutsatser som EU antagit, där främst more for more-principen tillämpas, och med principer för ett effektivt ut-vecklingssamarbete kan bistånd användas som grund för att medvetande-göra tredjeländer om vikten av att få till stånd ett väl fungerande samarbete om återtagande.

Avslutningsvis vill jag framhålla att för att kunna upprätthålla en hu-man, rättssäker och långsiktigt hållbar asylpolitik måste de som efter en rättssäker prövning av sina asylskäl fått ett avslagsbeslut återvända så snabbt som möjligt. Regeringen kommer att fortsätta arbeta med återvän-dandefrågorna bland annat genom dialog med mottagarländer och fortsatt stöd till återvändandearbetet på EU-nivå. Det är ett arbete som leds av Ju-stitiedepartementet.

Anf. 76 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Låt mig först hälsa Sveriges nya biståndsminister Per Ols-son Fridh varmt välkommen!

Detta är biståndsministerns första interpellationsdebatt, och det gläder mig särskilt att de första han får möta är Magdalena Schröder och under-tecknad från Moderaterna. Som jag har kommit att uppfatta den bistånds-och utvecklingspolitiska debatten i Sverige i dag, fru talman, är det näm-ligen så att de två partier som är mest engagerade i dessa frågor är Miljö-partiet och Moderaterna. Det är inte så att vi tycker lika, men vi har ett engagemang. Vi kan skilja oss åt när det gäller metoder och när det gäller

verklighetsbeskrivning, men det finns ett delat engagemang för världen som helhet.

Därför vill jag verkligen varmt och uppriktigt hälsa Per Olsson Fridh välkommen. Som tidigare statssekreterare kan han också frågorna. Det är dessutom oftast statssekreterarna som brukar bestämma på ett departement, så det borgar för djup kunskap hos den nya ministern.

Fru talman! Min avslutande fråga i interpellationen var hur regeringen kommer att främja förverkligandet av FN:s Agenda 2030 genom att arbeta för global tillväxt. Enda gången statsrådet använder ordet ”tillväxt” är när han upprepar min fråga, fru talman. I övrigt nämns inte ordet en enda gång i svaret. Ibland brukar man prata om tillväxtmotståndare, men de förhåller sig åtminstone till ordet ”tillväxt”. I det här fallet osynliggörs ju begreppet ”tillväxt” – och det, fru talman, är ganska talande. Det avslöjar en skillnad mellan Moderaterna och Miljöpartiet, vill jag hävda.

Ska vi kunna förverkliga Agenda 2030 om att lyfta världen, lösa ett antal problem, hantera ett antal mål och över 160 delmål har man konstaterat att vi behöver öka tillväxten i ett antal länder – i de fattigaste länderna och i utvecklingsländerna. Man har till och med pekat på 6–7 procents årlig ökning. Därför är det intressant att statsrådet inte förklarar hur Sverige arbetar för att globalt öka tillväxten.

Fru talman! När det gäller biståndspolitik brukar man i Agenda 2030-sammanhang prata om att man ska ha inhemsk resursmobilisering. Det brukar betyda att man ska försöka hitta vägar att via skatt, moms och annan uppbörd få in mer pengar så att man kan bygga skolor och sjukvård – lyfta samhällena. Men det bygger ju på flera saker. Dels behöver det finnas fungerande skatteväsen, dels behöver det finnas ett förtroende från medborgarna för att den egna staten levererar. Dessutom behöver det finnas någonting att beskatta, och det är ju det man får genom tillväxt.

Därför, fru talman, är det en central punkt hur förutsättningarna för tillväxt ordnas. Då menar vi moderater att det i grunden inte är utvecklingsbiståndet det hänger på. Det är inte genom att man får pengar utan genom hjälp till självhjälp som länder går från beroende till att växa och stå på egna ben. Och det finns ju den typen av exempel, fru talman, som biståndsministern skulle ha kunnat nämna. Indien är ett sådant exempel: Under många decennier var man en typisk biståndsmottagarnation, men nu har man gått mot egen tillväxt – mot att producera, mot att bidra.

Jag ska lämna talarstolen och ge ministern möjlighet att reflektera över vad jag har sagt. Det skulle vara väldigt givande, fru talman, att få höra hur biståndsministern ser på tillväxt.

Anf. 77 MAGDALENA SCHRÖDER (M):

Fru talman! Eftersom detta är även min första debatt med statsrådet vill givetvis jag också passa på att gratulera Per Olsson Fridh till det här viktiga uppdraget och hälsa honom välkommen till riksdagens kammare.

Rubriken på interpellationen är *Framtiden för biståndet*. Statsrådet nämnde arbetet ”bredare relationer”, som syftar till att bygga bredare ekonomiska relationer bortom biståndet. Just ”bortom biståndet” är oerhört centralt, fru talman. Utvecklingsbistånd ska vara hjälp till självhjälp, och är det hjälp till självhjälp betyder det också att det en dag måste ta slut.

Ingen är naiv och menar att behovet av bistånd, framför allt inte behovet av det humanitära katastrofbiståndet, kommer att upphöra i morgon.

Men långsiktigt måste målet vara att bistånd ska vara just hjälp till självhjälp och leda till resultat. Har man ett bistånd som leder till resultat blir resultatet ytterst att biståndet en dag inte längre behövs. Målet måste vara att gå från bistånd till handel.

Den grundläggande frågan som måste ställas i den här debatten blir om statsrådet delar uppfattningen om att bistånd, och nu talar jag om utvecklingsbistånd, ska vara hjälp till självhjälp och om han delar uppfattningen att det i så fall innebär att biståndet så som vi känner det i dag en dag måste fasas ut. Det ska inte ske i morgon men långsiktigt. Det är principiellt viktigt att förstå hur statsrådet för internationellt utvecklingssamarbete ser på detta.

Anf. 78 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP):

Fru talman! Det blev många frågor på en gång här. Så ska det säkert vara. Det finns säkert en poäng från de moderata riksdagsledamöterna här att göra det på det sättet.

Tillväxtbegreppet är intressant. I biståndet har vi en term som vi ofta återkommer till som handlar om ekonomisk utveckling och också inkluderande ekonomisk utveckling. Det är en ekonomisk utveckling som är mer jämställd, mer jämlik och också hållbar på sikt.

Ska vi vara riktigt ärliga har de flesta länder som varit bland de allra fattigaste under ganska lång tid haft en väldigt stark tillväxt. Det är inte bara Indien, som Hans Wallmark nämner. Många länder i Afrika har haft en nästan tvåsiffrig tillväxt under flera år. Ändå har de kvar stora delar av sin befolkning i fattigdom.

Tillväxt löser inte på egen hand ett lands fattigdomsproblem. Tillväxt uppstår inte heller i ett vakuum. Det kräver att det finns hållbara, fungerande energilösningar, en social dialog där människor kan komma till sin rätt och få rättigheter på arbetsmarknaden, att det finns transparens och ett aktivt arbete mot korruption och att det finns ett rättssystem som klarar av att lösa konflikter utan att man behöver blanda in militär. Vi måste också se till att marknader tillgängliggörs för fler.

Detta jobbar biståndet med. Det är ingenting som tillväxten ordnar på egen hand eller som marknadslösningarna löser helt på egen hand. I många länder finns det i dag en väldigt begränsad finansiering för små och medelstora företag, till exempel. Det gäller särskilt för kvinnliga företagare att få tillgång till bankkonton och komma ut på marknader och för unga entreprenörer att få möjligheten att starta upp. Småbönder kan sakna krediter för att få utsäde och andra investeringar.

Utan finansiering kommer de företagen inte att växa, och de kommer inte att anställa. De kommer inte att bidra till mer försörjning eller minskad fattigdom på det sätt som de skulle kunna. Där kan biståndet bidra genom att när det ska tas lån från banker och investerare i väldigt riskfyllda miljöer dela den risken med de här finansiella institutionerna.

Genom att dela riskerna med banker och investerare möjliggör biståndet till exempel genom garantiinstrumentet att finansiering för entreprenörer blir tillgänglig. Människor som annars skulle ha väldigt svårt att få tillgång till marknader kan plötsligt starta upp, sälja sina grödor och bli en del av en fungerande ekonomi. Detta är en viktig del av biståndsarbetet.

Magdalena Schröder vill sedan diskutera bredare relationer. Det blir lite väl spekulativt om vi i dag står här och talar om att en dag kanske inte biståndet behövs. Vi lever i en tid med parallella, stora, ömsesidigt stärkande kriser. Det är en klimatkris, en artkris, en pandemi och en rättighetskris. Det är 150 miljoner människor som enligt Världsbanken trycks ut i extrem fattigdom bara i år på grund av covid-19-pandemin.

Jag har då inte riktigt tid eller råd med att ha en debatt om: Vilken dag tror du att vi inte längre behöver biståndet? Det brinner därute. Det är en kamp därute om grundläggande fri- och rättigheter, ett klimat som förvärrar och salterna som tränger in i grundvattnet och omöjliggör mänskligt liv i väldigt många utsatta och sårbara miljöer.

Jag tror däremot så här: Vi kommer alltid att behöva globalt samarbete. Vi kommer att behöva lösa utmaningar tillsammans med andra. Vi kommer att behöva säkerställa stödet för de människor som är mest sårbara, allra fattigast, som riskerar att få sin vardag och framtid utslagen av att klimatförsämringarna förstärks eller att den väpnade konflikten startar och sedan inte tar slut.

De kommer alltid att behöva stöd under andra premisser än vad den rena tillväxten eller den rena marknadskraften kan leverera. Där kommer biståndet att spela en roll. Jag hoppas också att vi en dag långt i framtiden kan lösa det på annat sätt. Men jag vill inte spekulera i ett sådant datum här och nu.

Anf. 79 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Biståndsministern har alldeles rätt i att det finns en tanke från Moderaternas sida med att ställa många olika frågor. Vi är djupt nyfikna på var ministern står i ett antal frågor. Därför erbjuder vi den här möjligheten med de olika interpellationerna att få någon form av biståndspolitisk linjemarkering. Vi kommer i fred, fru talman.

Jag skulle vilja fånga upp några av de saker som ministern nämner. Först och främst pekar Agenda 2030 på behovet för de allra mest fattiga och behövande av utvecklingsländerna av ungefär en årlig tillväxt på 6–7 procent. Delar ministern den bedömningen? I så fall måste vi börja diskutera just förutsättningarna för hur man skapar tillväxt.

Forskning visar att den ekonomisk tillväxten till ytterst liten del är biståndets förtjänst. I stället skapas utvecklingen av allt bredare ekonomier där jordbrukets roll krymper och andra samhällssektorer växer. Jobb skapas till 90 procent inom den privata sektorn, varav 80 procent i små eller medelstora företag. Åtgärder för att främja ekonomisk tillväxt, internationell handel och förbättrat företagsklimat är helt avgörande för att nå biståndspolitikens yttersta mål: att utrota fattigdom och förtryck.

Fru talman! Jag tycker nog att biståndsministern delvis var inne på det. Det handlar just om sådana enkla saker som utsäde. Det kan handla om mikrolån och att skapa förutsättningar. Det tror jag att många har en delad åsikt om. Den intressanta frågan är, och det är väl det Moderaterna undrar när det gäller det biståndspolitiska linjetalet: Hur ser man på slutmålet?

Är det att man ska kunna få hjälp till självhjälp, att man ska kunna stå på egna ben och få den egna kraften? Eller är det ett bistånd som varar under mycket lång tid? Det Moderaterna erbjuder är en biståndspolitik där vi vill eftersträva att länder får hjälp till självhjälp så att de kan stå på egna ben och nå den egna tillväxten.

Det är ingen som påstår att detta är enkelt. Det är ingen som påstår att detta kommer att ske i morgon. Men vi påstår och hävdar att det måste finnas den typen av långsiktiga mål för biståndspolitiken. Då är min fråga, fru talman, om regeringen delar den synpunkten eller inte.

Fru talman! Sedan nämner biståndsministern flera gånger detta med garantier och framhäver det som ett gott exempel. Garantiinstrumentet gäller hur man ordnat med 9 miljarder i stöd och 24 miljarder från privata finansärer. Det är ett utmärkt exempel.

Fru talman! Samtidigt har riksdagen nu att behandla en riksrevisionsrapport. Den kommer att debatteras om några veckor här i kammaren. Riksrevisionen pekar på att det är ett problem inom Sida. Man prioriterar hellre utbetalningsmål än att ordna den här typen av garantiinstrument. Det står i Riksrevisionens egen rapport.

Det är också den kritik som vi har från Moderaternas sida. Vi skulle vilja ha längre biståndsramar. Vi talar om fyraåriga ramar. För vår del vill vi gå ifrån det utbetalningsmål som regeringen har om 1 procent av bni. Vi vill se till resultatet, inte till ett utbetalningsmål.

Anf. 80 MAGDALENA SCHRÖDER (M):

Fru talman! Jag avkräver inte statsrådet ett datum för när biståndet inte längre kommer att behövas. Min fråga handlade om det långsiktiga målet. Även om svaret kom något motsträvt så kom det ändå, vilket trots allt är ett väldigt viktigt besked om jag tolkade det rätt, att statsrådet delar bilden att långsiktigt måste målsättningen vara att utvecklingsbiståndet så som vi känner det i dag en dag måste ta slut.

Det var ett viktigt besked att statsrådet delade den långsiktiga målsättningen att utvecklingsbistånd ska vara just hjälp till självhjälp. Det är viktigt att statsråden delar den bilden. Det var för mig – om jag uppfattade det rätt – ett nytt besked givet det liv som det blev när Moderaterna sa att långsiktigt måste utvecklingsbiståndet som vi känner det i dag präglas av en nollvision. Jag upprepar: en vision. Det handlar inte om att biståndet per automatik ska upphöra en viss tid, utan det är en vision om att utvecklingsbiståndet inte ska vara för alltid.

Vilka initiativ kommer statsrådet att ta för att hela det svenska biståndet ska arbeta för att gå mot en långsiktig utfasning och mer i riktning mot handel?

Anf. 81 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP):

Fru talman! Jag tycker kanske inte att Moderaterna ska ta åt sig äran att vara först ut med en vision om en värld fri från fattigdom och förtryck utan risk för pandemier och där klimatförändringarna inte längre utgör ett hot mot mänskligt liv på den här planeten.

Det är en vision och en dröm som också jag har. Det är den jag jobbar för, och det är den biståndet jobbar för att skapa. Om det är det som Magdalena Schröder menar är hennes och Moderaternas vision om att en dag någon gång, den dag världen är fri från fattigdom och förtryck, kanske inte biståndet behövs – då är vi överens. Men att nu lägga en plan för att fasa ut svenskt bistånd är inte förenligt med den visionen eller den drömmen.

Det Moderaterna erbjuder är inte heller en ny biståndspolitisk princip och ett resultatfokuserat bistånd. Det Moderaterna erbjuder är en kraftig nedskärning av det svenska biståndet med ett uttalat fokus på det humani-

tära biståndet och inte på de långsiktiga fattigdomsbekämpande insatserna som också bidrar till att privat kapital kommer in, investeringar sker och tillväxten kan tillkomma.

När man vill dra ned biståndet från 1 procent till 0,7 procent och samtidigt öka det humanitära biståndet kvarstår bara hälften av det långsiktiga utvecklingssamarbetet och stödet därtill – det som finansierar demokrati-rörelser runt om i världen, det som finansierar och säkerställer att kvinnor kan få tillgång till säkra aborter och det som möjliggör att vi kan mota klimatförändringarna och minska sårbarheten hos de allra fattigaste när översvämningarna eller torkan slår till. Detta är det moderata erbjudandet.

Riksrevisionen är faktiskt inte alls särskilt kritisk mot Sidas garanti-instrument utan konstaterar tvärtom att det fungerar väldigt bra. Den här regeringen har också valt att i varje budget öka garantiramen. Siffror från 2019 visar att de 220 miljoner som använts har mobiliserat 16,7 miljarder i investeringar som har kommit fattiga människor till del. Det är en fantastisk utveckling, och det är ett modernt och innovativt utvecklingssamarbete. Det står Miljöpartiet för.

När det gäller 6–7 procents tillväxt har jag ingen anledning att ifrågasätta detta påstående. Men det får inte vara en tillväxt som bygger på fortsatt fossilberoende. Det får inte vara en ekonomi som bygger på fortsatt uthämtning av fossila resurser ur planeten. Det behöver vara en tillväxt som bygger på förnybar energi.

Det får inte heller vara en tillväxt som ökar klyftorna på det sätt som har skett de senaste tre decennierna. När vi har varit lyckosamma i att lyfta människor ur fattigdom har vi också ökat klyftorna i och mellan länder till nivåer vi aldrig tidigare har sett. Det är inte den tillväxten vi behöver se framåt.

Vi behöver se en inkluderande ekonomisk utveckling, byggd på förnybar energi, som minskar klyftorna mellan människor, som ser till att kvinnor och män får lika tillgång till arbetsmarknad och ekonomi och som ser till att flickor och pojkar kan lyckas och få tillgång till skola och utbildning. Det ska vara en utveckling där man inte gifter bort flickor på grund av ekonomiska bekymmer även om tillväxtsiffrorna i ens land är tvåsiffriga.

Den typen av tillväxt, Hans Wallmark, jobbar vi för, och det är där vi vill att biståndet ska in och göra nytta.

Anf. 82 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Jag förnekar på inget sätt att Miljöpartiet och ansvariga statsråd drivs av en dröm. Tvärtom, fru talman, sa jag inledningsvis att jag tror att det finns ett förenande engagemang mot fattigdom och förtryck. Däremot skiljer våra metoder oss åt, och kanske ibland också verklighetsbedömningarna.

På samma sätt måste jag rätta statsrådet: Jag sa inte att det var någon som i grunden var emot garantiinstrumenten som sådana. Tvärtom – jag tror att de är bra exempel. Däremot konstateras just i riksrevisionsrapporten att det är ett problem att en hel del i Sidas verksamhet uppfattar att man har detta utbetalningsmål, och det kan förhindra att man i stället sätter resurserna till att allokera och ordna resurser till garantiinstrumenten.

Fru talman! Jag tycker också att det är otroligt glädjande att ministern nämner tillväxt. Sedan kan man definiera det på olika sätt och med vissa olika grundförutsättningar. Det är också ett av skälen till att vi har inbjudit till den här typen av debatter – för att se var skillnaderna finns.

Jag delar mycket av det som ministern nämner. Men samtidigt är det grundläggande, oavsett om vi använder oss av vindkraft eller kärnkraft, att om vi ska kunna lyfta människor ur fattigdom och förtryck – framför allt de absolut fattigaste – kräver det den här typen av tillväxttal. Det är därför man måste fundera på hur man skapar förutsättningarna för det.

Fru talman! Jag vill ge statsrådet rätt: Det kan handla om något så till synes enkelt som utsäde eller mikrolån. Men det kan också handla om något så svårt och komplicerat som att ett land som Sverige hjälper andra länder att komma in i WTO-processer och handelsprocesser. Statsrådet nämnde själv detta att ordna tillgång till marknader.

Därför, fru talman: Jag kommer i fred. Låt oss se vad vi kan diskutera trots att vi har olika åsikter om en del saker. Men hur skapar vi förutsättningar för en värld där vi bekämpar fattigdomen och bekämpar förtrycket? Jag och Moderaterna tror att tillväxt är en av nycklarna till detta.

Anf. 83 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP):

Fru talman! Jag vill då också passa på att ge Hans Wallmark rätt i att det är klart att handel är ett enormt viktigt verktyg för den här hållbara ekonomiska utvecklingen.

Det gläder då såklart Hans Wallmark att veta att vi också i svenskt bistånd stöder utsatta och fattiga länder i deras avslutningsarbete till WTO och i deras arbete med att kunna förhandla om handelsavtal. Vi stöttar och ligger på i EU-ländernas handelspolitik för att EU ska ta hänsyn till utvecklingsländernas behov och intressen.

Vi är en stark röst i det multilaterala systemet inom WTO mot protektionism som slår hårt just mot utvecklingsländernas exportmöjligheter. Handel är ett enormt viktigt instrument i fattigdomsbekämpningen, och likaså investeringar.

Men återigen måste vi fundera på: Vad krävs för att investeringar ska komma på plats? Jag gjorde nyligen en resa till Bangladesh, och inför resan träffade jag svenska näringslivsintressen som finns på plats med produktion i Bangladesh. Jag frågade dem: Vad är det för två medskick ni vill ge mig när jag träffar regeringsrepresentanter i Bangladesh för vad som krävs för att era investeringar ska fortsätta att öka i det här landet? De svarade: Ge oss ren energi, och ge oss ökad social dialog så att vi vet att våra produkter är gröna och rättvisa! Då kommer vi att kunna öka våra investeringar.

Det här är områden där biståndet definitivt kan hjälpa till och där vi kan bidra till förutsättningarna för den här hållbara tillväxten, förutsättningarna för människor att vara delaktiga i ekonomin och förutsättningar för länder att resa sig ur fattigdom och få tillgång till de globala marknaderna på ett rättvist och hållbart sätt.

Avslutningsvis gläder det mig att ni har bjudit in till debatten i dag. Det gläder mig att vi har de här diskussionerna. Tack för vänliga ord och delat engagemang för världen som helhet! Det är en bra utgångspunkt för diskussioner.

Jag tror att när vi förstår varandra bättre och känner till intressen och ingångar kommer vi också att komma längre i förståelsen för varför världen är viktig för Sverige och varför Sverige är viktigt för världen.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 20 Svar på interpellation 2020/21:544 om samverkan mellan humanitärt och långsiktigt utvecklingsbistånd

Anf. 84 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP):

Fru talman! Magdalena Schröder har frågat mig vilka initiativ jag kommer att vidta för att stärka effektiviteten i svenskt bistånd och stärka samarbetet mellan det humanitära biståndet och det långsiktiga utvecklings-samarbetet.

80 procent av de humanitära behoven är skapade av och kommer ur konflikter. Regeringen arbetar aktivt för mer och bättre samordnad finansiering för att förebygga konflikt och för att bygga hållbar fred. Det långsiktiga utvecklingssamarbetet är en förutsättning för att vi ska kunna se minskade humanitära behov i framtiden.

Regeringen arbetar kontinuerligt för att säkerställa att biståndet på bästa sätt kan bidra till svenska utvecklingspolitiska mål om att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck samt till uppfyllandet av målen i Agenda 2030. En viktig del i det arbetet är att värna de internationellt överenskomna principerna för ett effektivt utvecklingssamarbete: ägarskap, fokus på resultat, inkluderande partnerskap, transparens och delat ansvar.

För att svenskt utvecklingssamarbete fortsatt ska befinna sig i frontlinjen ska vi vara lyhörda för vad som fungerar eller inte, och vi ska vara flexibla i våra stödformer för att anpassa samarbetet till de olika kontexter vi verkar i. Principerna för effektivt utvecklingssamarbete är vägledande för regeringen och för Sida, som har ett tydligt uppdrag att redovisa resultat. De behöver samtidigt ses i ljuset av dagens utmaningar, och resultat på kort sikt kan vara svåra att mäta. Sverige är pådrivande internationellt för att bättre definiera och mäta biståndets effektivitet, bland annat inom OECD-Dac och i Global Partnership for Effective Development Cooperation.

Regeringen arbetar för att stärka kopplingen mellan humanitärt stöd och utvecklingssamarbete men också kopplingen till det fredsbyggande arbetet – trippelnexus. Detta är nödvändigt eftersom dagens humanitära kriser ofta är komplexa, långvariga och landsgränsöverskridande. Covid-19-pandemin har ytterligare tydliggjort behovet av att stärka denna koppling. Integrerade arbetssätt behövs för bättre resursutnyttjande, samverkan och nytänkande kring det samlade svenska engagemanget.

Jag instämmer även i Magdalena Schröders betoning på resultat. Genom ökad samverkan och synergier mellan humanitärt stöd, utvecklingssamarbete och fredsbyggande kan vi anpassa våra insatser, nå de allra mest sårbara i de svåraste utvecklingskontexterna, bidra till att minska de humanitära behoven samt adressera grundorsakerna till kris och konflikt. För att möjliggöra detta har Sida exempelvis förstärkt utlandsmyndigheter i Afrika med fem tjänster som arbetar specifikt med just nexusfrågor, och

ytterligare tre är under rekrytering. Dessutom finns två nexustjänster för Asien och Mellanöstern och en för genomförandet av den kommande nya regionala Latinamerikastrategin.

I det multilaterala arbetet är Sverige pådrivande för att exempelvis FN, Världsbanken och EU på bästa sätt ska arbeta tillsammans, inte minst i konfliktdrabbade länder. Regeringen verkar för att gemensamma konfliktanalyser ska användas och att insatser ska hänga samman och komplettera varandra över hela konfliktcykeln.

Slutligen vill jag välkomna att Magdalena Schröder lyfter regeringens arbete med Jemen, där den svåra konflikten orsakat just en sådan där djup, utdragen kris där det humanitära, utvecklingssamarbetet och fredsbyggnaden måste samverka. FN beräknar att även om konflikten tar slut nästa år kommer Jemens utveckling att ha tryckts tillbaka 26 år av kriget, med enorma utmaningar för en hållbar fred. Därför bidrar Sverige både med akut humanitär hjälp, stärkt långsiktigt utvecklingssamarbete och aktiva diplomatiska insatser för att få ett slut på konflikten.

Anf. 85 MAGDALENA SCHRÖDER (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret, även om jag tyckte att det lämnade en del att önska.

I samband med nära nog alla möten jag haft med företrädare för civilsamhällets aktörer inom biståndet och med företrädare för Sida har frågan om hur utvecklingsbiståndet och det humanitära katastrofbiståndet bättre kan samverka kommit upp. Alla verkar vara överens om att de stuprör som finns mellan det humanitära katastrofbiståndet och det långsiktiga utvecklingsbiståndet hindrar svenskt bistånd från att vara mer effektivt.

Fru talman! Jag är ganska säker på att statsrådet också stöter på den här diskussionen i många av sina möten. Jag hoppas och vill givetvis tro att statsrådet har som ambition att göra biståndet mer effektivt.

Under alltför lång tid har den allmänna debatten fokuserat på hur mycket pengar Sverige lägger på bistånd och i alldeles för liten utsträckning handlat om vilket resultat biståndet leder till eller vad som ska uppnås genom biståndet. Vad gäller samverkan mellan humanitärt bistånd och utvecklingsbistånd handlar det i grunden om att sätta resultat i fokus och i förlängningen se till att våra resurser används optimalt. Det är inte alltid kortsiktigt katastrofbistånd eller långsiktigt utvecklingsbistånd som behövs utan båda eller kanske någonting däremellan. Den globala flyktingkrisen är ett exempel på en situation där de båda biståndsformerna i större utsträckning behöver samverka.

Humanitärt bistånd, eller katastrofbistånd som det också kallas, är biståndets kärna. Det är rent vatten, mat och förnödenheter till människor i katastrof. Utvecklingsbistånd å andra sidan är mer långsiktigt bistånd. Det kan handla om att hjälpa länder att bygga upp fungerande institutioner, utbildningssystem eller sjukvårdssystem. Utvecklingsbiståndet är den typ av bistånd som ska vara hjälp till självhjälp; humanitärt bistånd är det bistånd som syftar till att hindra död och lindra nöd i katastrof.

Det humanitära biståndet är – trots att det är det jag tror att de flesta människor tänker på när de tänker ”bistånd” – en mycket liten del av allt bistånd. Den stora merparten av allt bistånd är långsiktigt utvecklingsbistånd.

I ljuset av att de humanitära behoven ökar och är ständigt underfinansierade finns anledning att ytterligare stärka Sveriges humanitära bistånd men givetvis också att kraftsamla för reformer som ökar effektiviteten. Jag betvivlar inte statsrådets genuina engagemang i frågan, fru talman, men tyvärr tycker jag som sagt att hans svar lämnar en del att önska. I stället för att nämna konkreta exempel på hur biståndet kan bli mer effektivt framför statsrådet ganska svepande svar som att ”regeringen arbetar för att stärka kopplingen” och att ”integrerade arbetssätt behövs”.

Vad gäller samverkan mellan de här biståndsformerna handlar det som sagt i grunden om att sätta resultat i fokus. Att det finns ett behov av att samverka bättre är i princip alla överens om, och regeringen säger ju att detta är en prioriterad fråga. Så mot den bakgrunden önskar jag fråga statsrådet vilka konkreta åtgärder regeringen avser att vidta för att ge Sida bättre förutsättningar till samverkan mellan det humanitära biståndet och utvecklingsbiståndet.

Anf. 86 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP):

Fru talman! Som jag nämnde i mitt första svar har vi gett Sida förutsättningar att stärka upp sin personal ute i fält med experter på just samverkan mellan långsiktigt utvecklingssamarbete och humanitärt stöd. Det är ett väldigt konkret svar, tycker jag, på Magdalena Schröders fråga om vad regeringen gör för att skapa förutsättningar för Sida att utveckla det här arbetet.

Vi har också omfattande diskussioner med både Sida och Folke Bernadotteakademien om hur Sverige kan bidra internationellt för att främja just den här typen av synergier. Vi jobbar drivande inom OECD, med FN:s fonder och program och med Världsbanken för att de också ska bli bättre just i de miljöer där denna samverkan och synergi är som allra viktigast.

Världsbanken antog alldeles nyligen en ny strategi för hur man ska jobba i de fragila staterna i de svåraste konfliktmiljöerna, en strategi som Sverige har varit drivande och legat på för. Vi blev också glada att den förhandlades färdigt i Stockholm när vi blev färdiga med den nya Världsbanksfonden för de allra fattigaste länderna.

Fru talman! Man ska komma ihåg att den humanitära verksamheten ska respektera de humanitära principerna om humanitet, neutralitet, opartiskhet och oberoende. Det långsiktiga utvecklingssamarbetet ska bidra genom att bekämpa fattigdom och verka för att länder blir mer demokratiska. Det här är olika principer, och det betyder också att det finns olika aktörer med olika roller. Men detta ska såklart inte hindra att vi kan samarbeta bättre, även om vi måste respektera de olika formernas särart. ODA-kriterier ska följas; fredsbevarande trupp ska såklart ha sina specifika mandat. Men vi måste lära oss att samverka och samarbeta närmare.

Sverige är en föregångare i de här sammanhangen, vilket också OECD-Dacs granskning från 2019 visar. Våra flexibla och långsiktiga kärnstöd till FN:s fonder och program har till exempel ökat fokus på resiliens och på konfliktperspektiv i utvecklingssamarbetet. Det är några av de saker som lyfts fram.

Runt två tredjedelar av de allra mest utsatta människorna i världen lever i de här sviktande situationerna i konfliktländer. Det är klart att vi måste ställa höga krav, just i de kontexterna, på att våra olika verktyg sam-

verkar och att vi kan nå mål. Jag håller med: Det är så biståndet blir effektivt. Det är så vi kan nå bäst resultat.

En konflikt är inte alltid orsakad bara av den direkta, väpnade konflikten, utan den kan också ha uppkommit på grund av en utvecklingsbrist. Vi kan alltså inte bara jobba med det ena eller det andra. Magdalena Schröder har helt rätt: Vi behöver både och. I Jemen, som exempel, måste vi nyttja det humanitära mandatet för att få lov att komma in också med långsiktiga utvecklingsinsatser. Dessa långsiktiga utvecklingsinsatser är helt avgörande för att vi en dag ska kunna fasa ut det humanitära stödet i de här frågorna.

Sverige har gjort flera sådana insatser. I den nya strategin för Demokratiska republiken Kongo har vi kraftigt ökat det långsiktiga biståndet för att kunna hitta bättre synergier med det redan stora humanitära biståndet där på plats. Vi är väldigt medvetna om de här synergier. Vi jobbar aktivt med dem, och i internationella forum är Sverige drivande och ledande för att världen bättre ska samla sig kring just nexusfrågorna.

Anf. 87 MAGDALENA SCHRÖDER (M):

Fru talman! Tack, Per Olsson Fridh, för svaret!

Av de miljarder som vi lägger på bistånd är tio nya handläggare visserligen en viktig men i sammanhanget väldigt liten åtgärd. Jag ställde frågan om vilka åtgärder regeringen kommer att vidta för att ge Sida bättre förutsättningar att samverka mellan det humanitära biståndet och utvecklingsbiståndet eftersom Riksrevisionen i en granskning konstaterat att det finns brister i de förutsättningar som regeringen har gett Sida vad avser samverkan mellan humanitärt bistånd och utvecklingsbistånd.

Det handlar bland annat om att regeringen inte har tagit fram gemensamma målformuleringar för de båda biståndsformerna på strateginivå. Avsaknaden av gemensamma mål bidrar till att bibehålla uppdelningen mellan det humanitära biståndet och det långsiktiga utvecklingssamarbetet.

För ett större genomslag för samverkan mellan biståndsformerna lyfte Riksrevisionen fram en rad rekommendationer på åtgärder. Det handlade då bland annat om just gemensamma målformuleringar på strateginivå. Det handlade också om att säkerställa att de tekniska möjligheter som finns för att samfinansiera och samrapportera insatser kan användas i verksamheten.

Trots att regeringen säger sig vilja prioritera bättre samverkan mellan biståndsformerna valde regeringen att inte ta hänsyn till någon av Riksrevisionens rekommendationer. I den skrivelse som regeringen lämnade till riksdagen med anledning av Riksrevisionens granskning skrev regeringen att samfinansiering och gemensam programmering medvetet uteslutits då det skulle riskera att påverka respekten för de humanitära principerna negativt.

Fru talman! Det kan i sammanhanget vara värt att konstatera att ineffektiv samordning och den stuprörsmodell som i dag finns inom biståndet riskerar att påverka biståndets resultat negativt.

Därför är mina frågor till statsrådet: Är man från regeringens sida beredd att ompröva detta? Är man från regeringens sida beredd att göra förändringar för att få till stånd ett mer effektivt bistånd? Kommer regeringen att ta fram gemensamma målformuleringar på strateginivå? Kommer rege-

ringen att se till att det finns möjlighet att samfinansiera och samrapportera insatser inom både humanitärt stöd och utvecklingssamarbete?

Anf. 88 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP):

Fru talman! Vi gör precis detta som Magdalena Schröder efterfrågar. Jag tycker att man ska vara noga och titta på vilken tidsperiod det är som Riksrevisionen har tittat på under den granskning som man har gjort. Det är ju en tid tillbaka som den granskningen gäller, även om det var ganska nyligen som den presenterades. Det är inte förra året, eller förrförra året eller ens förra mandatperioden, som de har tittat på när de har tagit fram sina rekommendationer.

Att regeringen i sin skrivelse inte går Riksrevisionen till mötes just när det gäller de här rekommendationerna är för att vi anser att vi redan jobbar på det sätt som Riksrevisionen rekommenderar att vi ska göra – såklart med fortsatt respekt för respektive instruments särart och respektive instruments principer, och jag hoppas att vi i den här kammaren är överens om vikten av att respektera dessa, alltså de humanitära principerna och principen om opartiskhet vad gäller humanitärt stöd.

Sverige ligger här i framkant, och det finns kanske egentligen ingen anledning att fortsätta utveckla exakt de åtgärder som har vidtagits de senaste åren. Här finns nexusfrågorna och resiliensfrågorna. De kommer in i våra bilaterala strategier. Vi har stärkt personalkapaciteten, och jag känner på mig att Magdalena Schröder precis som jag tycker att tio nya tjänster ändå är ganska bra. Vi vill ju trots allt att biståndet används effektivt och först och främst hamnar hos de allra mest fattiga och utsatta innan vi låter dem hamna i vår egen byråkrati, även om den är extremt viktig för att vi ska veta att vi gör rätt saker på rätt sätt.

Nej, det humanitära är inte heller en sådan liten del av biståndet, men jag tror också att det är viktigt att vi funderar igenom hur stor del av biståndet som vi tycker att det humanitära stödet ska vara. Med bara humanitärt stöd löser vi inte några grundorsaker till konflikt, svält eller till att flickor och kvinnor inte får tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, vare sig de lever i en konfliktmiljö eller inte.

Vi vet att man inte kan ta någon springnota på klimatförändringarna, på krig och konflikter eller på minskat demokratiskt utrymme. Det här är saker som kostar, och det kommer att kosta på. De parallella, ömsesidigt stärkande kriser som världen har kommer att kosta världen. Vi kan antingen välja att investera i dem långsiktigt och här och nu försöka göra vad vi kan för att mota konflikter och främja fred och frihet, eller så kommer vi att få ta kostnaden när konflikten och katastrofen är ett faktum. Då blir det väldigt mycket dyrare.

Den här omläggningen av biståndet som också Moderaterna vill göra, där vi drar ned på det långsiktiga utvecklingssamarbetet och ökar på det humanitära, kommer att vara kostnadsdrivande, för humanitärt bistånd är inte effektivt bistånd. Det lindrar nöd och räddar liv här och nu, men det bygger inte en bättre värld på sikt. Det humanitära biståndet är helt uppbyggt på ettåriga appeller, men i det långsiktiga utvecklingssamarbetet kan vi driva fleråriga engagemang och fleråriga partnerskap där vi steg för steg skapar förutsättningar för människor att ta sig själva ur fattigdom och förtryck.

Det måste vi fortsätta med, och vi ska ha höga ambitioner. Världen är i kris, och det är inte tid att backa undan. Det är tid att kliva fram och vara engagerade för en bättre värld genom ett långsiktigt utvecklingsarbete och genom humanitärt bistånd.

Jag ger Magdalena Schröder helt rätt i att ska vi lyckas i de svåraste kontexterna där de fattigaste människorna bor är det genom just samverkan och synergier mellan det långsiktiga och det humanitära – och koppla gärna på det fredsbyggande där. Lyckas vi bättre med det kommer vi också att lyckas bättre med utvecklingen i världen.

Anf. 89 MAGDALENA SCHRÖDER (M):

Fru talman! Jag misstror som sagt inte statsrådets engagemang, men jag måste dessvärre konstatera att statsrådet trots allt inte verkar tycka att bristande samordning, något som Riksrevisionen faktiskt konstaterar finns, är ett så pass stort problem att man måste presentera nya förslag.

Som statsråd för internationellt utvecklingsarbete är Per Olsson Fridh i regeringen ansvarig för ett av statsbudgetens största utgiftsområden och en budget för bistånd som är extremt stor internationellt sett. I regeringens budget prioriterar man att lägga nästan dubbelt så mycket pengar på internationellt bistånd som på polisen. På 20 år har Sveriges biståndsbudget tredubblats. Sett till andel av bni lade Sverige nästan tre gånger så mycket på bistånd som genomsnittet i Dac-länderna 2019. Tittar man på genomsnittligt årligt bidrag till FN-systemet åren 2015–2017 var svenska skattebetalare den femte största givaren i världen.

Varje land väljer givetvis självt hur man prioriterar, men det är trots allt intressant att jämföra oss med andra. Exempelvis lägger Sverige mer pengar på bistånd än Kanada, trots att Kanada är en tre gånger så stor ekonomi som Sverige.

Moderaterna prioriterar annorlunda och vill minska biståndet, men, fru talman, det här är ju ingen budgetdebatt utan en debatt som syftar till att lyfta fram förslag som kan göra biståndet mer effektivt.

Förutsättningarna ser inte alltid ut som de regler som finns i olika system för att kalla en insats för humanitärt bistånd eller inte. Samverkan, gemensamma strategier, gemensamma mål och sambudgetering för de båda biståndsformerna handlar inte enbart om att göra biståndet mer effektivt. Det handlar också ytterst om allmänhetens förtroende för biståndet.

Anf. 90 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP):

Fru talman! Jag har i mina tidigare svar försökt förklara att sedan Riksrevisionen gjorde sin granskning, sedan den period för vilken Riksrevisionen granskade just synergier mellan det långsiktiga och humanitära biståndet, har regeringen vidtagit flera åtgärder. Det hade vi gjort innan Riksrevisionen presenterade sin granskning. Att därefter presentera samma åtgärder en gång till är inte särskilt effektivt.

Vi har sedan den period som Riksrevisionen granskade ökat personalkapaciteten och ökat vår kompetens kring nexusfrågorna. Vi har skrivit in just den typen av synergier i flera av våra bilaterala biståndsstrategier. Vi har också legat på FN:s fonder och program och Världsbanken att utveckla policyer, kunskap och kompetens i fråga om att jobba i just de miljöer där de synergierna behöver öka. Regeringen har alltså levererat på de brister

som fanns långt tidigare, kanske till och med under den tid Moderaterna hade ansvar för biståndet i Sveriges regering.

Det är glädjande att höra i klartext från Magdalena Schröder att Moderaternas ambition är att sänka det svenska biståndet. De vill sänka volymerna i svenskt bistånd. Men minskade volymer är inte detsamma som effektivitet, Magdalena Schröder. Det är inte samma sak som biståndseffektivitet. Att dessutom, som Moderaterna vill, styra biståndet med icke-biståndspolitiska principer, såsom återtagande av asylsökande som får avslag här i Sverige, är inte heller biståndspolitiskt effektivt. Det minskar varken fattigdom eller förtryck någonstans i världen.

Jag är glad för de här interpellationerna, för möjligheten att debattera biståndet och för den ömsesidiga förståelsen av Sveriges roll i världen och det globala engagemanget. Men jag tror inte att det just nu är tider att backa undan. Nu är det tider att kliva fram. Nu ska vi vara stolta över vårt enprocentsmål, stolta över vårt bistånd, stolta över den roll vi spelar i FN, i Världsbanken och i multilaterala forum för att driva på utveckling, fred och frihet.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 21 Svar på interpellation 2020/21:545 om korruption inom biståndet

Anf. 91 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP):

Fru talman! Magdalena Schröder har frågat mig vilka initiativ jag kommer att vidta för att stärka arbetet mot korruption inom biståndet. Magdalena Schröder har tidigare ställt liknande frågor till min företrädare Peter Eriksson som har förklarat hur antikorrupsionsarbetet har stärkts. Sverige verkar i de svåraste miljöerna där biståndet behövs mest, men där korruptionen ofta är utbredd.

Antikorrupsion är en högt prioriterad fråga för regeringen, och en stor mängd aktiviteter genomförs. Regeringen har hittills arbetat brett med att bemöta korruption både som utvecklingshinder och som risk.

Regeringen har genom mål om minskad korruption i strategierna för det internationella utvecklingssamarbetet stärkt Sidas arbete. Majoriteten av de nyligen antagna strategierna inkluderar mål om antikorrupsion, ett arbete som kommer att drivas vidare framgent. Tack vare ett ökat förvaltningsanslag har Sida även utökat antalet controllers i verksamheten, både i fält och här hemma i Stockholm, samt rekryterat fler anställda med antikorrupsion som specialitet.

Regeringen har också stärkt kopplingen mellan demokrati och antikorrupsion. Det uppdrag om demokrati som Sida fick under 2020 inkluderade förstärkning av antikorrupsionsarbetet. Även skrivningen om antikorrupsion i strategin om MR, demokrati och rättsstatens principer stärktes.

Utöver det utgör antikorrupsion en prioritering under demokratiseringen där målet är att främja framväxten av effektiva och oberoende institutioner, inklusive frånvaro av just korruption. Regeringen fortsätter även att verka mot korruption och oegentligheter gentemot de multilaterala organisationerna.

Avslutningsvis vill jag poängtera att det är avgörande att arbeta mot korruption för att de mest sårbara och utsatta människorna ska kunna lämna fattigdom och förtryck.

Prot. 2020/21:106
13 april

*Svar på
interpellationer*

Anf. 92 MAGDALENA SCHRÖDER (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Bakgrunden till den här interpellationen är korruptionens extremt negativa inverkan på utveckling och människors välbefinnande. Regeringen visar sällan intresse för att tänka nytt i biståndspolitiken, men inom ett område har regeringen trots allt gjort en välkommen positionsförflyttning. Det gäller hur Sverige och svenskt bistånd ska förhålla sig till de länder där den demokratiska utvecklingen går åt fel håll.

Fru talman! Jag citerar nu direkt från regeringens budget för biståndet: ”Mot bakgrund av den negativa demokratiska utvecklingen i många länder, ser regeringen över hur ökade krav kan ställas på de länder som mottar svenskt bistånd att leva upp till rättsstatens principer och mänskliga rättigheter. Som utgångspunkt ska stödet till staten minska vid en negativ utveckling vad gäller mänskliga rättigheter och demokrati.”

Fru talman! Det är viktigt att svenskt bistånd kommer med krav och att Sverige tydligt signalerar att man kommer att avsluta eller förändra biståndet om kraven inte uppfylls. När ett land utvecklas i helt fel riktning vad gäller demokrati och mänskliga rättigheter kan inte svenskt bistånd fortsätta som om ingenting har hänt.

Fru talman! Det som regeringen beskriver i sin budget, som jag precis citerade, kallas ibland mer-för-mer- eller mindre-för-mindre-principen. Att regeringen har aviserat att man ska arbeta efter den principen är välkommet. Statsrådet får gärna svara på hur arbetet går med att ställa om biståndet efter denna nya inriktning.

Det är såklart bra, även om det borde vara självklart, att regeringen har med mål om minskad korruption i en så kallad majoritet av strategierna för biståndet. Det väcker dock frågan varför mål om minskad korruption inte finns med i samtliga strategier.

Fru talman! Den här interpellationen handlar inte enbart om skattepengar som på grund av korruption hamnar i fel fickor. Låt mig bara säga det uppenbara: När korruption innebär att biståndspengar, alltså skattebetalarnas pengar, hamnar fel är det allvarligt nog och någonting som regeringen måste ta på största allvar. De pengar vi lägger på bistånd ska gå till rätt saker. Där ska vi ha kontroll. Där ska vi ha inflytande. De pengar vi lägger på bistånd ska inte försvinna i korruption.

Eftersom korruptionsskandalerna har varit så många vittnar det om att kontrollen inte har varit tillräcklig. Det är givetvis inte acceptabelt, och regeringen är ytterst ansvarig.

Men den här interpellationen handlar främst om korruptionens extremt negativa inverkan på utveckling och välbefinnande. Därför önskar jag fråga statsrådet om han ser vikten av att samma princip som gäller för utvecklingen i fråga om demokrati och mänskliga rättigheter, alltså mer-för-mer- eller mindre-för-mindre-principen, bör gälla också för graden av korruption i ett land. Om korruptionen inte minskar kommer alltså svenskt bistånd att minska.

Fru talman! Det skulle innebära att Sverige tar korruptionens extremt negativa inverkan på allvar.

Anf. 93 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Jag är väldigt uppmuntrad av den debatt som jag har hört mellan Magdalena Schröder och ansvarigt statsråd. Därför är jag också glad att Moderaterna har presenterat denna triptyk av interpellationer som i grunden påverkar och handlar om olika aspekter av svenskt bistånd. De har varit illustrativa. De visar nämligen att det finns skillnader. Det finns ett förenande engagemang, men det finns också skillnader i hur vi vill bedriva politiken.

Fru talman! För att påminna om vad som har sagts tidigare i debatten: Ansvarigt statsråd har påpekat att Moderaterna vill dra ned på biståndsresurser. Men helig vrede borde fylla ett ansvarigt statsråd om biståndspengar försvinner genom korruption. Det innebär ju också att pengar tas från biståndet. Nivån i kronor räknat kan vara densamma. Men varje bortkorrumpad krona är en bortslösad biståndskrona.

Med samma anklagande finger som ett statsråd kan peka mot Moderaterna och säga ”Ni vill dra ned biståndet” borde man peka mot varje regim som inte gör det de ska göra för biståndspengarna.

Jag tycker kanske inte att jag alltid märker ett sådant engagemang eller en sådan kritik. Det är lättare att kritisera ett parti som vill göra reformer på biståndsområdet än regimer som inte vill reformera sina länder.

Fru talman! Ett exempel som jag tror att biståndsministern ofta kommer att få höra i debatten är Tanzania. Ackumulerat – samlat – under åren har svenska skattebetalare fått gå in med minst 50 miljarder. Det finns de som hävdar att det har varit 60 miljarder, men låt oss för enkelhetens skull säga 50 miljarder. Det är, fru talman, ungefär två års finansiering av svensk polisväsen. Finns det någon, inklusive Per Olsson Fridh, som tror att allt detta har gått till precis det som det ska, fru talman? Eller finns korruption inblandad också i utbetalningarna av dessa 50 miljarder? Det är den ena delen.

Den andra delen, som Magdalena Schröder berör i sin utmärkta interpellation, är att korruption snedvrider strukturer. En svårighet i att bygga upp dessa länder är att medborgarnas tilltro och tillit till sina stater urgrävs av korruptionen. Detta skapar sedan svårigheter att hitta resurser. Viljan att bistå med skatt och en del annat sjunker när man inte vet att man får något tillbaka. Dessutom behöver man pengarna för att betala för läkarvård eller skola eller för att sticka till någon annan eftersom systemet i landet bygger på korruption.

Av detta skäl, fru talman, är Magdalena Schröders frågor så centrala. Det är bara genom nolltolerans mot korruption som man kan bygga ett bistånd som långsiktigt fungerar i de mottagande ländernas intresse.

Anf. 94 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP):

Fru talman! Så här långt är jag och interpellanten överens. Korruption är ett av de största hindren i världen mot utveckling. Fattiga människor drabbas värst när de inte får den service och de möjligheter som de har rätt till, när samhällets ekonomi saboteras, när pengar hamnar i fel fickor och när människors förtroende för systemet minskar. Möjligheterna till ett positivt samhällskontrakt utarmas.

De fattigaste länderna i världen är präglade av en utbredd korruption. Om svenskt bistånd ska göra skillnad måste vi vara just där, och vi måste arbeta mot korruption varje dag i allt vi gör. Att verka i svåra kontexter

med mycket korruption innebär en risk, men om vi ska nå ut till de allra fattigaste – de som behöver biståndet allra mest – måste vi ta den risken.

Svenskt bistånd når ut till de allra fattigaste. Återigen: Enligt OECD-Dacs senaste utvärdering av svenskt bistånd är vårt bistånd ett av de mest effektiva i världen när det handlar om att nå ut till de mest utsatta. Om jag förstår Magdalena Schröder rätt vill hon ha en biståndspolitisk princip om att vi inte ska vara och verka med biståndet i miljöer där det finns korruption. Men jag kan upplysa om att vi då inte skulle ha något bistånd till de allra fattigaste människorna som lever på den här planeten tillsammans med oss. Humanitärt stöd, som Moderaterna vill öka anslagen till, skulle vi inte kunna ha alls. I de konfliktmiljöer där det humanitära stödet är avgörande för människors överlevnad är korruptionen också utbredd. Den finns också där.

Ökad korruption eller upptäckten av fler korruptionsfall i biståndet i ett partnerland betyder inte med nödvändighet att biståndet *till* det partnerlandet eller *i* det partnerlandet ska upphöra. Det kan tvärtom betyda att vi måste öka stödet till civilsamhället och till fria och oberoende medier så att de i sin granskande roll kan upptäcka och bryta mönstren av korruption.

De sammanställningar som har gjorts av upptäckta fall av korruption visar att det motsvarar ungefär 1 promille av det samlade biståndet. Internationellt bistånd verkar ju i många länder där korruption är vanligt, och att korruptionsfall upptäcks och utreds är viktigt och bra. När vi upptäcker sådana fall betyder det att de system som vi sätter på plats för att spåra, upptäcka och rapportera fungerar. Det betyder att antikorrupcionsarbetet också fungerar i sin granskande funktion.

Fru talman! Korruptionsbekämpning är fattigdomsbekämpning. Det är en av de viktigaste insatser vi kan göra för att skapa transparens och öppenhet och skapa förtroende mellan människor och mellan människor och institutioner samt bygga samhällen som står pall, som har motståndskraft och som är resilienta mot konflikter, förtryck och klimatförändringar.

Därför ska vi *alltid* ha ett antikorrupcionsarbete med oss. Regeringen lyfter systematiskt in detta i våra bilaterala biståndsstrategier liksom i våra organisationsstrategier för de multilaterala organisationer där vi är stora givare. Vi har det centralt i styrningen av biståndets myndigheter.

Jag vill upprepa: Antikorrupcionsarbete är fattigdomsbekämpning. Det gläder mig att Moderaterna är helt eniga med regeringen om vikten av detta. Jag kan lova att det här är en central del av vårt biståndspolitiska arbete. Vi bär det med oss i vårt arbete varje dag.

Anf. 95 MAGDALENA SCHRÖDER (M):

Fru talman! Statsrådet missade att svara på frågan varför mål om minskad korruption inte är inkluderat i samtliga av de nyligen beslutade strategierna.

Bakgrunden till den här interpellationen är som sagt korruptionens negativa inverkan på utveckling och människors välbefinnande. Siffror från Världsbanken och Världshälsoorganisationen visar att det finns ett samband mellan det som kallas healthy life years och control of corruption. Det finns också ett tydligt samband mellan ett lands tillväxt och bnp och graden av korruption. På en presentation som hölls för utrikesutskottet förra veckan presenterades siffror, också från Världsbanken, som visade

att det till och med finns ett tydligt samband mellan hur nöjd man som medborgare är med livet och graden av korruption i landet.

Även Sida hänvisar på sin hemsida till ny forskning som visar att korruptionen har mer allvarliga och långtgående konsekvenser än vad man tidigare trott. Korruption hämmar ekonomisk tillväxt och hejdar fattiga länders utveckling och fattigdomsbekämpning. Det leder i sin tur till försvagad tillit bland medborgare, till att demokratin urholkas och till att den negativa spiralen riskerar att fortsätta nedåt.

Jag har tidigare bett riksdagens utredningstjänst att titta närmare på korruptionen inom biståndet, och då har man bland annat hänvisat till boken *Corruption and Development Aid*. En av slutsatserna som kan dras av boken är att i länder där korruptionen är hög och där regeringens politik inte är särskilt inriktad på fattigdomsbekämpning riskerar biståndet att hålla denna regering under armarna och ge utrymme att fortsätta en icke utvecklingsfrämjande politik.

Bistånd där det förekommer utbredd korruption kan således ha en negativ effekt för det resultat man vill uppnå med biståndet. Att motverka korruption är därför helt centralt för att biståndet ska kunna göra det som det är avsett för, det vill säga bidra till utveckling.

Om statsrådet inser korruptionens extremt negativa inverkan på utveckling borde han vara beredd att låta principen som man har aviserat att man ska arbeta efter vad gäller utvecklingen av mänskliga rättigheter och demokrati också gälla utvecklingen av graden av korruption i de länder där Sverige ger bistånd.

Fru talman! Låt mig säga det uppenbara: Gör vi som vi alltid har gjort blir det också som det alltid har blivit. Vad jag efterfrågar i denna interpellationsdebatt är inte enbart olika biståndsprojekt vars tematiska inriktning är att minska korruptionen, utan jag undrar också om statsrådet är beredd att använda samma princip som man har aviserat att man ska använda för demokrati och mänskliga rättigheter.

Anf. 96 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Medan vi alla funderar på Magdalena Schröders viktiga avslutande fråga vill jag understryka något som statsrådet sa, nämligen att korruptionsbekämpning är fattigdomsbekämpning. Det är därför det är så centralt. Det gäller både vardagskorruptionen i ett land och den stora korruptionen, som utstrålas av regimer som bygger på förtryck och utsugning.

Därför, fru talman, kan jag lova att vi från Moderaternas sida under de 17–18 månader som är kvar av den här regeringens tid kommer att följa regeringens arbete när det gäller att slå ned på alla former av korruption och visa att man inte tillåter det. Det handlar nämligen ytterst om fattigdomsbekämpning och om att skapa förutsättningar för länders befolkningar att lyfta sig ur fattigdom och förtryck.

Fru talman! Vi hade i utrikesutskottet för någon dag sedan besök av professor Bo Rothstein från Göteborg. Han konstaterade några saker, som jag vill påminna om – jag tror inte att de kommer som någon överraskning för statsrådet, utan han delar nog detta: Korruption har starka negativa effekter på i princip alla mått vi har på mänsklig välfärd. En summering av mänsklig ofärd i världen pekar ut korruption som en av de viktigaste faktorerna. Korruptionen undergräver både mellanmänsklig och institutionell tillit, det vill säga det sociala kitt som håller ihop ett samhälle.

Det är därför det här är så intimt förknippat. Vill man, som de internationalister vi är i Sverige, hjälpa och bistå människor att lämna fattigdom och förtryck är det centralt att göra detta. Därför är vårt resultatgarantilöfte till regeringen att vi kommer att följa antikorrupsionsarbetet.

Jag vill än en gång tacka statsrådet för de här första interpellationsdebatterna. Han är från Lomma-Bjärred, fru talman. Det ligger nära Öresund. Därför kan vi avsluta med: På gensyn!

Anf. 97 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP):

Fru talman! Jag måste säga att jag i linje med demokratiska principer är väldigt glad över att vi har en opposition som ser som sin roll att granska, noga följa och ställa regeringen till svars. Den typen av demokratiska principer har vi alldeles för lite av i världen i dag. Det ligger i allas vårt intresse att främja dem och jobba på många håll i världen för att just det här parlamentariska samspelet ska fungera bättre. Det är en annan del i kittet, förtroendet i samhällskontraktet, som vi ska anstränga oss för att bygga med det långsiktiga utvecklingsarbetet. Men då måste vi också våga investera i biståndet.

Både Magdalena Schröder och Hans Wallmark har beskrivit vilken svulst på samhällskroppen korrupktion är och vilket hinder för utveckling det är, både i det stora och i det lilla. Jag har hållit med och beskrivit hur jag från mitt håll ser på korrupsjonen som utvecklingshinder.

Det vi inte riktigt verkar vara överens om är huruvida korrupktion är en anledning för oss att upphöra med bistånd i en kontext eller tvärtom kanske till och med en anledning att öka våra insatser för att öka förutsättningarna för att stärka de grupper, människororganisationer och medier som upptäcker korrupktion och ställer sina makthavare till svars. Ska vi bygga det här parlamentariska samspelet, ska vi bygga miljöer där opposition kan vara och verka utan risk för sina liv och där journalister kan vara och verka utan risk för sina liv, ställa makthavare till svars och synliggöra och blotta korrupsjonen, då behöver vi också ett närvarande bistånd. Jag hoppas att vi kan bli överens om att det är viktigt. Stödet till de grupperna i Ukraina, i Uganda, i Bangladesh och i Colombia är viktigt långsiktigt bistånd.

Vi tar upp demokratifrågor, inklusive korrupktion, med de regeringsrepresentanter som vi träffar när vi reser med anledning av biståndet. Det är självklart. Ofta möter jag när jag träffar regeringsrepresentanter i partnerländer en besvikelse över att vi inte kanaliserar vårt bistånd via dem, via deras myndigheter och deras statsbudget. De efterfrågar mer direkt stöd. Men sanningen är ju den i svenskt bistånd att en väldigt liten andel av stödet går direkt till staten. Vi har inget budgetsamarbete alls på det sättet. I stället kanaliserar vi biståndsstödet via civilsamhällesorganisationer och andra aktörer där vi har större chans att få transparens, granskning och uppföljning av det stöd som vi ger.

Det är inte alltid detta tas emot särskilt väl. Som sagt möter jag ofta besvikelse. Då är mitt svar ganska enkelt: Ni måste visa att ni vill jobba med oss för öppenhet och transparens, för ökad demokrati och för att vidga det demokratiska utrymmet. Ni måste respektera mänskliga rättigheter mer och jobba med oss för att minska korrupsjonen. Då möjliggör det för oss att också jobba närmare er och era myndigheter och låta er utveckla ert land. Men om ni inte vill det kommer vi att söka andra aktörer som med vårt finansiella stöd och med vårt partnerskap kan kämpa för jämställdhet,

för sexuella och reproduktiva rättigheter, mot klimatförändringar och så vidare – de målsättningar som vi sätter upp i biståndet.

Korruption är ett av de största och starkaste utvecklingshinder vi har i världen. Vi behöver använda alla instrument vi har för att bekämpa det. Biståndet är en del. Handel är en annan. Investeringar är en tredje. Jag hoppas att Hans Wallmark och Magdalena Schröder är överens med mig om att det inte bara är biståndets roll att ta sig in och bekämpa korruptionen. Låt oss använda alla verktyg vi har för en värld fri från korruption och med ökad öppenhet och transparens!

Anf. 98 MAGDALENA SCHRÖDER (M):

Fru talman! Den princip som regeringen har sagt att man ska arbeta efter vad gäller mänskliga rättigheter och rättsstatens principer är: ”Som utgångspunkt ska stödet till staten minska vid en negativ utveckling vad gäller mänskliga rättigheter och demokrati.” Min fråga är som sagt om statsrådet kan tänka sig att arbeta efter samma princip vad gäller graden av korruption.

Statsrådet sa att det är väldigt lite statligt samarbete. Det är en sanning med modifikation. Ett exempel är Tanzania. Om jag minns den rapport jag läste rätt skickades 2019 nästan 40 procent av biståndet till landet i samarbete med statliga aktörer.

Sverige har biståndssamarbete med ett flertal länder där korruptionen är utbredd. Exempelvis skriver Sida själva så här om Kenya på sin hemsida: ”Korruptionen är genomgripande, systematisk och strukturell. Den gynnar mäktiga grupper och skadar särskilt de människor som lever i fattigdom. Enligt Transparency Internationals granskning av länders korruption ligger Kenya på plats 124 av 180 länder.” Kenya är ett av de länder där regeringen har fattat beslut om en ny strategi för biståndet. Den nya strategin gäller från 2021 till 2025 och omfattar 1,75 miljarder. Det är otroligt mycket pengar.

Att arbeta efter principen om ”mer för mer” och ”mindre för mindre” inom biståndet vad gäller graden av korruption hade varit viktigt, både för att säkerställa att inga skattebetalares pengar ska riskera att försvinna i korruption och för att visa att regeringen tar den negativa inverkan korruptionen har på utveckling på allvar. Att ta den negativa inverkan korruptionen har på utveckling och människors välbefinnande på allvar är någonting jag tror att de flesta förväntar sig att ministern för internationellt utvecklings-samarbete ska göra.

Anf. 99 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP):

Fru talman! Än en gång tar Magdalena Schröder upp gamla uppgifter som hon ställer mig till svars för. Magdalena Schröder vet om att vi i början av 2020 antog en ny samarbetsstrategi för Tanzania, med kraftigt minskade volymer och minskat direkt stöd till staten, av den anledningen att vi vid återkommande dialog med den tanzaniska regeringen inte har fått något stöd eller gehör för våra principer gällande demokrati, mänskliga rättigheter, rättsstatens principer och korruption.

Vi agerar i enlighet med de principer vi har skrivit ut i budgeten. Vi samarbetar i mindre utsträckning med de stater som inte vill ställa upp på våra demokratiska principer och jobba med mänskliga rättigheter. Då styr vi om biståndet till andra aktörer, icke-statliga aktörer. Det gör också att

volymen på totalen oftast går ned i de här samarbetsstrategierna, då det civila samhället inte kan svälja den typ av resurser som statliga aktörer ofta kan. Vi fullföljer detta, och det finns flera exempel på det här. Ett annat är Kambodja, där vi har gjort en kraftig omläggning av biståndet just på grund av att det finns en avsaknad av dialog och gehör för just demokratiska principer och mänskliga rättigheter.

Jag tror att korruption måste ses som en fråga i sig, som vi måste attackera, angripa, jobba med och lära oss mer om. Vi måste följa upp den bättre och jobba bort den. Men korruption och antikorruption måste också vara någonting som genomsyrar allting och allt arbete som vi gör.

Jag vill passa på att nämna ytterligare en sak. Om vi tittar på var korruptionen är som mest utbredd ser vi att den till exempel finns i väldigt stor utsträckning inom fossil industri. Omställningen av energisektorn mot förnybar energi blir därmed också ett sätt att minska korruptionen.

Vi måste se detta som den komplexa fråga det är. Vi kan inte förenkla det, men vi måste angripa det.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 22 Svar på interpellation 2020/21:581 om åtgärder mot könsstymning i utrikespolitiken

Anf. 100 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP):

Fru talman! Amineh Kakabaveh har frågat mig om jag och regeringen avser att ta upp frågan om en gemensam lagstiftning för hela EU om ett förbud mot könsstymning, att inom EU verka för att de medlemsländer som inte har förbjudit könsstymning ska göra det omedelbart, att verka för att frågan om könsstymning kommer högre upp på dagordningen inom EU och FN samt att inom FN driva kravet på att ett förbud mot könsstymning införs i alla FN:s medlemsstater.

Könsstymning är jämförbart med tortyr. Att flickor fortfarande utsätts för något så avskyvärt är helt oacceptabelt och måste bekämpas på alla nivåer, såväl nationellt som inom det europeiska och internationella samarbetet.

Detta är högt prioriterade frågor för regeringen. Kvinnors och flickors fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter, särskilt i fråga om deras sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter, SRHR, driver vi i alla relevanta forum vi kan.

Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet, Istanbulkonventionen, omfattar både förebyggande arbete och insatser för flickor och kvinnor som utsatts för könsstymning. EU undertecknade Istanbulkonventionen 2017 och har därmed bekräftat unionens åtagande att bekämpa våld mot kvinnor inom sitt territorium och globalt.

Frågan om EU även kan ansluta sig till och ratificera konventionen, som både innehåller frågor som faller under EU:s kompetens och frågor som faller under medlemsstaternas kompetens, har diskuterats sedan dess. År 2016 fick regeringens ståndpunkt att EU bör ansluta sig till konventionen stöd i riksdagen.

Det finns i dag en kvalificerad majoritet av medlemsländer som vill att EU ska ansluta sig till konventionen, och det finns en mindre grupp länder som blockerar detta. Sedan i april 2019 pågår en domstolsprocess som Europaparlamentet initierat, i vilken EU-domstolen bland annat ska ta ställning till frågan om EU kan ansluta sig till konventionen även om alla medlemsstater inte är överens.

Könsstympling av flickor och kvinnor är en allvarlig kränkning som medför ett stort lidande. Av FN, EU och andra organisationer och myndigheter ses könsstympling av flickor och kvinnor i dag som ett uttryck för hedersrelaterat våld och förtryck och som en kränkning av barns och kvinnors rättigheter.

Låt mig vara tydlig: Sverige har konsekvent varit drivande i förhandlingarna om EU:s anslutning till konventionen. Bland annat lade Sverige i samarbete med Tyskland fram en politisk deklaration i samband med EU:s undertecknande av konventionen. Dessutom kvarstår givetvis det viktiga arbetet med att hålla genomförandet av konventionen levande i alla länder.

Sveriges feministiska utrikespolitik innebär att utrikesförvaltningen genomgående arbetar med att bekämpa könsrelaterat våld mot kvinnor och flickor och främja SRHR, både politiskt och inom utvecklingssamarbetet.

Regeringen arbetar för att Istanbulkonventionen ska få ett ökat genomslag även utanför EU. Vi verkar för att skapa internationell och svensk opinion samt för att så långt som möjligt genomföra och utöka de internationella åtagandena och resurserna för att bekämpa könsstympling. I somras antog till exempel FN:s råd för mänskliga rättigheter en resolution som uppmanar stater att avskaffa könsstympling, till vilken Sverige var medförslagsställare.

Vi kan glädja oss åt att vi genom intensivt arbete i såväl EU och FN som vid våra ambassader i berörda länder lyckats mobilisera allt fler länder att uttrycka stöd för SRHR, även till exempel i gemensamma anföranden för SRHR i FN:s högnivåsammanhang.

Sverige är bland de största givarna till UNFPA, UN Women och Unicef, som jobbar med denna fråga globalt, regionalt och på landnivå. Sverige driver också på för att EU prioriterar SRHR i sina externa relationer och för att EU:s bistånd bidrar till detta viktiga arbete.

Just nu har krafter som vill begränsa kvinnors och flickors mest grundläggande rättigheter vind i seglen. Detta är livsfarligt. Jag kommer att fortsätta bekämpa en sådan utveckling i mitt arbete varje dag, såväl inom EU som globalt.

Anf. 101 AMINEH KAKABAVEH (-):

Fru talman! Jag skulle först vilja gratulera ministern och välkomna honom samt uttrycka ett jättetack för ett omfattande och viktigt svar. Detta var faktiskt första gången jag hörde någon minister säga att könsstympling är jämförbart med tortyr.

Att flickor – det vill säga barn – utsätts för något så avskyvärt är helt enkelt oacceptabelt och måste bekämpas på alla nivåer, såväl internationellt som inom det europeiska samarbetet. Det är viktigt, för vi vet att över 4 miljoner unga flickor varje år utsätts för denna brutala tortyr. Vi vet också att det finns över 200 miljoner kvinnor och unga flickor som är utsatta; detta motsvarar 20 gånger Sveriges befolkning.

Tänk om det här inte handlade om kvinnor och flickor, som man är likgiltig inför. Om det handlade om andra former av tortyr skulle hela världens stater, och FN och EU, enas om att bekämpa det.

Jag själv tycker att den som inte bryr sig om halva befolkningen och som inte tar ställning för dess rätt heller inte tar ställning för hela befolkningen i världen. Så är det: Vi kvinnor är halva befolkningen – och mer än så i många länder – men har inte samma rättigheter.

Könsstympling är en av de grövsta formerna av hedersförtryck och finns i 30 länder. Precis nu, när jag satt och lyssnade på ministern, mejlade faktiskt en läkare mig och frågade om jag visste att det finns också i södra Iran. Detta innebär att könsstympling finns i 31 länder. Iran är ju mitt gamla hemland; jag visste inte att detta fanns där.

Detta kommer att breda ut sig. Det finns som sagt i Afrika och i Mellanöstern, men det finns också i vissa delar av Latinamerika. Detta är ett stort samhällsproblem och hälsoproblem dagligen, månadsvis och stundvis. De flickor och kvinnor som vi möter här i Sverige och som vi hör och läser om har problem vid toabesök och vid förlossning. Detta får allvarliga konsekvenser för dessa kvinnor, särskilt för unga flickor.

I vårt eget land rör det sig om 40 000 personer, enligt statistik som går sju år tillbaka, men det är säkerligen fler. Enligt den senaste statistiken från Unicef och Europaparlamentet handlar det om över 600 000 kvinnor i våra medlemsländer. Man befärar också att 180 000 unga flickor är utsatta för detta fruktansvärda brott och denna tortyr.

Jag menar att denna interpellation är högst aktuell för oss i Sverige, för oss som medlemsstat och för oss som en röst i FN när det gäller att driva frågan att detta ska bli olagligt. Jag undrar om vi, utöver det som ministern uttryckte på ett bra sätt, kommer att driva på för en lagstiftning i medlemsländerna.

Anf. 102 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP):

Fru talman! Sverige driver på för att EU ska ansluta sig och för att vi ska ratificera detta. När det görs ska EU:s medlemsländer hållas ansvariga för att följa konventionen och leva upp till dess principer.

Sverige har ju konsekvent drivit på för ett villkorande inom EU när det gäller demokrati- och rättighetsfrågor för att ett land ska kunna ta del av de stora stöden i EU:s budget samt drivit på för att man ska sätta stopp för den här formen av övergrepp och denna brutala form av våld, oftast mot småflickor. Det måste ses som grundläggande också inom EU. Sverige kommer såklart att följa detta och fortsätta att ligga på i de forum vi kan och på det sätt som det ges möjlighet till.

Jag vill också påpeka att detta verkligen är ett stort utvecklingshinder i världen. För flickor som blir utsatta för de här övergreppen kommer konsekvenserna att bli sämre möjligheter att ta del av rättigheter, komma vidare i livet, vara en del av en ekonomi, vara en del av en utbildning, vara en del av en familj och ta del i samhället på lika villkor.

Vi ser hur våld mot flickor och kvinnor ökar, hur tillgången till andra sexuella rättigheter och sexuell hälsa minskar, trycks undan och nekas unga flickor och kvinnor.

Det är skrämmande att det i en tid med en pandemi som vi lever i just nu är den här typen av tjänster och arbete som trängs undan. UNFPA, FN:s befolkningsfond, som ju är FN:s främsta verktyg för att jobba just med

SRHR-frågor globalt, menar att upp till 2 miljoner fler fall av kvinnlig könsstympning kommer att ske på grund av pandemin – fall som annars hade upptäckts och undanröjts. Men resurserna styrs nu om och utrymmet minskar att det sker. 2 miljoner flickor till kommer att utsättas för dessa fruktansvärda övergrepp, för att vi har en värld som inte klarar av att vara tillräckligt hållbar och säkerställa flickors och kvinnors lika rättigheter. Det är såklart oacceptabelt.

Unicef menar också att de resurser som vi satsar på området skulle behöva öka tio gånger om vi ska nå målet i hållbarhetsagendan att vi ska utrota förekomsten av kvinnlig könsstympning till 2030. Det är ett mål som nu ter sig vara allt längre bort från oss, och så kan vi såklart inte ha det.

Det totala svenska stödet i biståndet till SRHR-frågor förra året översteg 3 miljarder. Det är en siffra som är preliminär och som sannolikt kommer att justeras uppåt. Vi beslutade förra året att öka vårt stöd till världens hittills största insats för att utrota könsstympning och motverka könsrelaterat våld.

Vi kommer att jobba i 16 afrikanska länder det närmaste årtiondet. Det är en helt unik satsning som inte har någon motsvarighet när det gäller insatser just mot kvinnlig könsstympning. Det är en bred geografisk verksamhet där man jobbar globalt, regionalt och nationellt med att minska förekomsten av detta. Och vi har sett resultat. Det tydligaste var kanske i samband med att Sudan 2020 fick till en ny lag som förbjuder könsstympning. Det har de inte tidigare haft. Det är nu 15 av 16 länder som ingår i det här programmet som har antagit den här typen av lagstiftning. Över 200 000 flickor har under 2019 lyckats söka hjälp och undkomma könsstympning. Detta är såklart framgångar. Framgångar handlar också om att ta fram och involvera män mer i det här arbetet.

Mot pandemin finns det vaccin, men mot våldet, mot könsstympningen, finns det inget vaccin. Lösningen är att vi bygger samhällen som inte accepterar det här längre och att vi jobbar med alla delar av samhället för att upptäcka, motarbeta och trycka bort förekomsten av den här formen av övergrepp.

Anf. 103 AMINEH KAKABAVEH (-):

Fru talman! Tack, statsrådet, för orden!

Det är glädjande att Sverige är ett starkt humanitärt land, och det är vi kända för. Vart man än åker, till Colombia eller Västsahara, är man en stolt svensk representant, och det är glädjande. Men vi måste faktiskt ställa krav på motparten. Vi måste göra det vare sig det är kvinnorörelser eller organisationer, statliga eller icke-statliga, för könsstympning är inte vilket förtryck som helst.

Som ministern håller med mig om är det tortyr och brott mot mänskliga rättigheter, och det borde faktiskt klassas som brott internationellt. Man borde i Haag anmäla flera stater för brott mot halva befolkningen. Det är ganska många – 200 miljoner. Och som statsrådet nämnde riskerar det att under pandemin, under ett år, bli ytterligare 2 miljoner. Det innebär att hundratals miljoner flickors och kvinnors liv förstörs på grund av problematiken med seder och bruk som ligger bakom detta.

Det handlar om religiösa, patriarkala och förlegade kulturer. I till exempel Egypten är könsstympning faktiskt förbjuden, men ändå är 80 pro-

cent av landets kvinnor och flickor könsstympade. Det religiösa brödraskapets ministrar i den förra regeringen sa att det här måste man göra för att ha kontroll över flickors sexualitet.

Det var inte länge sedan som en kvinna i regeringen i Malaysia, vice premiärminister Wan Azizah Wan Ismail, menade att det är kvinnlig omskärelse. Man förminskar problemet och säger att det är en religiös tradition och sed som man inte kan lagstifta bort. Jag tycker att det är väldigt allvarligt när regeringsrepresentanter, ministrar och en vice premiärminister som själv är kvinna säger detta.

Jag menar att även om vi har lagstiftningar räcker det inte om vi inte går till botten med detta och informerar om vilket slags tortyr, samhällsproblem och hälsoproblem det här är. Detta drabbar inte bara kvinnor och flickor, utan det drabbar faktiskt också män och relationer. Det förstör väldigt mycket för många miljoner människor dagligen, inte minst när det gäller barnafödande. Därför måste det här stoppas. Vi måste göra allt som står i vår makt för att genomföra upplysningskampanjer på svensk nivå, på EU-nivå men också i FN.

Precis som ministern befarar kommer den här tortyren, precis som mäns våld mot kvinnor, hedersvåld och också våld mot män, att drabba hundratals miljoner kvinnor och flickor. Vi måste helt enkelt ha upplysningskampanjer men också medvetandegöra de här regeringarna och de patriarkala strukturerna om detta, och det menar jag att Sverige kan göra.

Anf. 104 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP):

Fru talman! Förekomsten av könsstympning är vanligast i 29 länder i Afrika. Högst är andelen i Somalia och Guinea. I 26 av de 29 länderna är det förbjudet enligt lag, men lagstiftningen följs inte. Amineh Kakabaveh har helt rätt i att det inte räcker att lagstifta.

Förutom i en del afrikanska länder förekommer också könsstympning i delar av Mellanöstern och Asien, i Jemen, i delar av Irak, i Iran, Indonesien och Filippinerna. I flera länder är förekomsten ofta begränsad till mindre regioner eller till vissa folkgrupper. Historiskt sett har det också skett i USA och i Europa.

Agenda 2030 har som ambition att utrota förekomsten av kvinnlig könsstympning till 2030, men som vi har konstaterat går arbetet för långsamt. Uppskattningsvis är det 68 miljoner flickor som riskerar att bli könsstympade till 2030, och att skydda dem kommer att kräva en betydande ansträngning. Som jag tidigare nämnde menar Unicef att arbetet skulle behöva gå tio gånger snabbare för att målet ska kunna uppnås.

Samtidigt har framgångar skett. I dag drabbas cirka en av tre flickor mot en av två för 30 år sedan. I länder som Centralafrikanska republiken, Irak, Liberia och Nigeria har antalet drabbade flickor minskat med hälften. Andelen flickor som protesterar mot de här övergreppen har fördubblats de senaste 20 åren.

Men det är en kulturellt känslig fråga. Det är därför av stor vikt att vi jobbar nära lokala ledare i olika länder, inte minst religiösa lokala ledare och opinionsbildare. Religiösa argument till stöd för könsstympning finns ju även i länder där sedvänjan är förbjuden enligt lag. Det är därför ofta helt centralt att använda religiösa aktörer som ingångar i samhällen där könsstympning utövas. Att ge religiösa aktörer som är emot den här praktiken möjlighet att använda sina plattformar är extremt viktigt för att nå

framgång i det här arbetet och motarbeta religion som medel för att fortsätta med den här typen av sedvänjor.

Samtidigt vet vi att de religiösa skrifterna inte stöder kvinnlig könsstympling. Ändå har detta fastnat i de traditionella samhällena, och religionen används. Därför är det viktigt att vi också använder religionen som ett verktyg för att minska och komma bort från denna typ av övergrepp.

Lika viktiga är såklart andra traditionella ledare av icke-religiös karaktär.

Könsstympling är också en universell utmaning. Det kan inte bekämpas utan ett samhällsengagemang på absolut gräsrotsnivå, också bland unga människor. Ungdomar och aktivister måste inkluderas i detta arbete, ges en röst och utrymme och vara en del av den kollektiva globala ansatsen.

Vi måste vara fler som vågar och har utrymme att resa oss upp och säga: Nu räcker det! Enough!

Civilsamhället kan också ha en extremt viktig roll i att driva rättsfall som kan leda till lagföring och att hålla beslutsfattare till svars för att den lagstiftning som kanske finns på plats inte upprätthålls.

Den allvarliga kränkning som detta innebär av barns, flickors och kvinnors mänskliga rättigheter är en form av våld djupt rotad i ojämlikhet mellan könen. Det är en extrem form av diskriminering mot flickor och kvinnor. Det är ett övergrepp på människans rätt till hälsa, fysisk integritet och säkerhet.

Det handlar om rättigheten att inte utsättas för tortyr eller grym, omänsklig eller annan förnedrande behandling. Det handlar även om rätten till liv då detta ingrepp faktiskt ibland leder till döden. Eftersom ingreppet mestadels sker på barn är det också ett allvarligt brott mot barnets rättigheter.

Det finns helt enkelt inga argument för att världen inte ska samla sig, mobilisera och göra allt den kan för att få bort denna vedervärdiga praktik från samhället.

Anf. 105 AMINEH KAKABAVEH (-):

Fru talman! Jag tackar statsrådet hjärtligt för att han på ett så bra och djupgående sätt beskriver denna problematik.

Det är ingen tvekan om att vi är överens, men frågan är hur man ska komma till rätta med detta. Det är det min interpellation handlar om.

Det finns inom både kristendom och islam, men det förekommer också hos dem som inte är jättereligiösa. Vi vet att religiösa ledare som skriver texter såklart påverkar fattiga människor.

Vilka är det som begår dessa brott? Jo, det är faktiskt kvinnor. Det värsta är att det är kvinnor som gör detta mot sina medsyster, mot sina döttrar och barnbarn. Det gör det svårare än alla andra brott mot mänskliga rättigheter, och därför har världen länge varit tyst. Aldrig tidigare har jag hört en minister här i kammaren jämföra detta med tortyr och brott mot mänskliga rättigheter.

Det är bra att vi börjar med det nu, och det gläder mig att regeringen tar mina interpellationsfrågor på allvar. Jag hoppas att Sverige inte stannar vid ord utan också agerar kraftigt både i FN och i de medlemsstater där detta ännu inte förbjuds så att det förbjuds. Det räcker inte med lag, utan

vi måste ha informationskampanjer i flyktingläger och inom jordbruket i de länder där Sverige finns och verkar.

Prot. 2020/21:106
13 april

Svar på
interpellationer

Anf. 106 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP):

Fru talman! Ja, det gäller att jobba med alla resurser vi har och de medel som står till buds på de ytor och i de sammanhang vi befinner oss. Det handlar om stöd till lokala opinionsbildare och till nätverk av kvinnor och nätverk av män som kan jobba med att upptäcka och motarbeta detta utan att det leder till stigmatisering, utanförskap eller utestängning för att man väljer att bryta mot sedvänjor som dominerat under lång tid.

Det handlar om att stötta religiösa aktörer att stå upp och tala om detta och att stötta beslutsfattare att våga presentera, driva igenom och leva upp till lagstiftning.

Det handlar också om att jobba globalt med normer som skapar ökat utrymme så att vi mycket starkare kan driva på för kvinnors och flickors sexuella rättigheter och hälsa.

Jag hoppas att den nya administrationen i USA, som tar avstånd från president Trumps vedervärdiga politik på detta område, öppnar för nya möjligheter att jobba mer aktivt med detta globalt, för det behövs. Dessa vedervärdiga övergrepp på flickor och kvinnor, ofta i allt tidigare ålder, måste få ett slut.

Jag avslutar med att tacka Amineh Kakabaveh för hennes välkomnande av mig till kammaren. Jag vill också tacka för interpellationen och för hennes oförtröttliga arbete med att hela tiden lyfta upp flickors och kvinnors utsatthet, våldsförtryck och annat förtryck. Vi måste våga lyfta upp detta, prata om det och mobilisera resurser och politik för att bekämpa det.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 23 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2020/21:171 Angiven yrkesgrupp – åtgärder för en begriplig sjukförsäkring

2020/21:173 Nya kapitaltäckningsregler för värdepappersbolag

2020/21:174 Genomförandet av MKB-direktivet i plan- och bygglagen

2020/21:175 Stärkt kompetens i vård och omsorg – reglering av undersköterskeyrket

2020/21:176 Modernare regler för bekräftelse av föräldraskap, faderskapsundersökningar och för att åstadkomma könsneutral föräldraskapspresumtion

Skrivelser

2020/21:114 Strategisk exportkontroll 2020 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden

2020/21:169 Riksrevisionens rapport om statens insatser mot exploatering av arbetskraft

Motioner
med anledning av prop. 2020/21:149 Förbud mot erkännande av utländska
månggiften
2020/21:3923 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD)
2020/21:3934 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M)
2020/21:3937 av Robert Hannah m.fl. (L)
2020/21:3951 av Larry Söder m.fl. (KD)
2020/21:3961 av Martina Johansson m.fl. (C)

med anledning av prop. 2020/21:150 Ett stärkt barnrättsperspektiv i vård-
nadstvister
2020/21:3922 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD)
2020/21:3928 av Jon Thorbjörnson m.fl. (V)
2020/21:3938 av Juno Blom m.fl. (L)
2020/21:3953 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M)
2020/21:3960 av Martina Johansson m.fl. (C)
2020/21:3969 av Larry Söder m.fl. (KD)

med anledning av prop. 2020/21:160 Säkrare samordningsnummer och
bättre förutsättningar för korrekta uppgifter i folkbokföringen
2020/21:3975 av Hampus Hagman m.fl. (KD)
2020/21:3976 av David Lång m.fl. (SD)
2020/21:3977 av Niklas Wykman m.fl. (M)

§ 24 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 9 april

2020/21:634 Kraftsystemets funktion under sommaren
av *Joar Forssell* (L)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

den 11 april

2020/21:635 Subventionerade anställningar
av *Alexander Christiansson* (SD)
till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)
2020/21:636 Observatörskap i FN:s konvention mot kärnvapen
av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)
2020/21:637 Beredskapsflygplatser
av *Martina Johansson* (C)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

den 12 april

2020/21:638 Företagare som inte anmäler brott
av *Lotta Olsson* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:639 Brott hot mot företagsamheten

av *Lotta Olsson* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:640 Stoppade antikroppstester och covidpass

av *Jan Ericson* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

Prot. 2020/21:106

13 april

§ 25 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 9 april

2020/21:2473 Covidvaccinering och funktionsnedsatta i riskgrupp

av *Lars Beckman* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2474 Efterkontroll i utlandet av krigsmateriel

av *Björn Söder* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:2475 Hastighetsbegränsningen för elsparkcyklar

av *Tobias Andersson* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:2476 Förutsättningarna för elsparkcyklar

av *Tobias Andersson* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:2477 Svårigheter för personer med funktionsnedsättning att flytta mellan kommuner

av *Maj Karlsson* (V)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2478 Veterinärutbildning

av *Fredrik Christensson* (C)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:2479 Tillväxtverkets hantering av stöd

av *Sofia Westergren* (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:2480 Skogspolitiken inriktning

av *Saila Quicklund* (M)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:2481 Basanslag till Linköpings universitet

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2020/21:2482 Ökade övergrepp mot kristna och andra icke-muslimska kvinnor i Indonesien

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:2483 Älvdalskan som språk

av *Peter Helander* (C)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:2484 Trafikverkets översyn av kriterierna för begreppet riksintresse

av *Anders Åkesson* (C)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:2485 Barns klagorätt

av *Mikael Eskilandersson* (SD)
till statsrådet Märta Stenevi (MP)

2020/21:2486 Tillväxtverkets handläggning

av *Katarina Brännström* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:2487 Försäkringskassans handläggning

av *Emma Ahlström Köster* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

den 11 april

2020/21:2488 Det ryska hotet mot Ukraina

av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:2489 Pensionsutredarens opartiskhet

av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2020/21:2490 Donationer som undergräver Sveriges demokrati och grundläggande friheter

av *Alexandra Anstrell* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:2491 Konsekvenser av energipolitiken

av *Lars Hjälmered* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:2492 Utländska hot mot svenska journalister

av *David Josefsson* (M)
till utrikesminister Ann Linde (S)

den 12 april

2020/21:2493 Den svenska gränsstängningen och Bornholm

av *Niels Paarup-Petersen* (C)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:2494 Finansiering av Islamic Relief

av *Björn Söder* (SD)
till statsrådet Per Olsson Fridh (MP)

2020/21:2495 Barn och ungdomar som drabbas av förakt mot svenskar

av *Jonas Andersson i Lingham* (SD)
till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:2496 Behovet av att markera mot Ryssland

av *Pål Jonson* (M)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:2497 Kanaliseringsmålet efter omregleringen av spelmarknaden

av *Jonas Andersson i Lingham* (SD)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

§ 26 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Prot. 2020/21:106

13 april

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 9 april

2020/21:2380 Säkrare processer kring skuldärenden

av *Angelica Lundberg* (SD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

§ 27 Kammaren åtskildes kl. 20.45.

Sammanträdet leddes

av tredje vice talmannen från dess början till och med § 13 anf. 37 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.57,

av tredje vice talmannen därefter till och med § 21 anf. 93 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

EMMA PAAKKINEN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Avsägelse.....	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövningar	2
§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
§ 6 Anmälan om återkallelse av proposition	3
§ 7 Ärenden för hänvisning till utskott	3
§ 8 Ärenden för bordläggning	3
Ajournering.....	4
Återupptaget sammanträde.....	4
§ 9 Svar på interpellation 2020/21:595 om laddstolpar för elfordon.....	4
Anf. 1 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	4
Anf. 2 JENS HOLM (V)	5
Anf. 3 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	5
Anf. 4 JENS HOLM (V)	6
Anf. 5 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	7
Anf. 6 JENS HOLM (V)	8
Anf. 7 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	8
§ 10 Svar på interpellation 2020/21:616 om sommarens revision av kärnkraften	9
Anf. 8 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	9
Anf. 9 LARS HJÄLMERED (M).....	10
Anf. 10 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	11
Anf. 11 LARS HJÄLMERED (M).....	12
Anf. 12 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	13
Anf. 13 LARS HJÄLMERED (M).....	14
Anf. 14 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	15
§ 11 Svar på interpellation 2020/21:552 om en hållbar återstart av kollektivtrafiken	15
Anf. 15 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	15
Anf. 16 JENS HOLM (V)	16
Anf. 17 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	17
Anf. 18 JENS HOLM (V)	18
Anf. 19 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	19
Anf. 20 JENS HOLM (V)	20
Anf. 21 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	21
§ 12 Svar på interpellation 2020/21:538 om bottenstrålning	21
Anf. 22 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	21
Anf. 23 KJELL JANSSON (M)	22
Anf. 24 LARS BECKMAN (M)	23
Anf. 25 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	24
Anf. 26 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	25
Anf. 27 KJELL JANSSON (M)	25
Anf. 28 LARS BECKMAN (M)	26
Anf. 29 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	27
Anf. 30 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	27

Anf. 31	KJELL JANSSON (M)	28
Anf. 32	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	29
§ 13	Svar på interpellation 2020/21:547 om fiskeförbud	29
Anf. 33	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	29
Anf. 34	ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	30
Anf. 35	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	31
Anf. 36	ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	32
Anf. 37	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	33
Anf. 38	ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	34
Anf. 39	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	35
§ 14	Svar på interpellation 2020/21:591 om åtgärder för ett sakligt debattklimat	35
Anf. 40	Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	35
Anf. 41	TOBIAS ANDERSSON (SD)	36
Anf. 42	Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	37
Anf. 43	TOBIAS ANDERSSON (SD)	38
Anf. 44	Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	39
Anf. 45	TOBIAS ANDERSSON (SD)	41
Anf. 46	Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	41
§ 15	Svar på interpellation 2020/21:537 om aktivitet hos arbets sökande	42
Anf. 47	Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	42
Anf. 48	LARS BECKMAN (M)	43
Anf. 49	Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	44
Anf. 50	LARS BECKMAN (M)	45
Anf. 51	Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	46
Anf. 52	LARS BECKMAN (M)	47
Anf. 53	Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	48
§ 16	Svar på interpellation 2020/21:563 om friår	48
Anf. 54	Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	48
	(forts.)	49
Ajournering		49
Återupptaget sammanträde		49
§ 16	(forts.) Svar på interpellation 2020/21:563 om friår	49
Anf. 55	LARS BECKMAN (M)	49
Anf. 56	Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	50
Anf. 57	LARS BECKMAN (M)	51
Anf. 58	Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	52
Anf. 59	LARS BECKMAN (M)	52
Anf. 60	Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	53
§ 17	Svar på interpellation 2020/21:565 om den ökande arbetslösheten	54
Anf. 61	Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	54

Anf. 62 SAILA QUICKLUND (M).....	55
Anf. 63 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	55
Anf. 64 SAILA QUICKLUND (M).....	56
Anf. 65 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	57
Anf. 66 SAILA QUICKLUND (M).....	58
Anf. 67 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	58
§ 18 Svar på interpellation 2020/21:609 om kommunala lantmäterimyndigheter.....	59
Anf. 68 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	59
Anf. 69 LARS BECKMAN (M)	59
Anf. 70 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	60
Anf. 71 LARS BECKMAN (M)	61
Anf. 72 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	62
Anf. 73 LARS BECKMAN (M)	63
Anf. 74 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	63
§ 19 Svar på interpellation 2020/21:543 om framtiden för biståndet	64
Anf. 75 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP).....	64
Anf. 76 HANS WALLMARK (M)	65
Anf. 77 MAGDALENA SCHRÖDER (M).....	66
Anf. 78 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP).....	67
Anf. 79 HANS WALLMARK (M)	68
Anf. 80 MAGDALENA SCHRÖDER (M).....	69
Anf. 81 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP).....	69
Anf. 82 HANS WALLMARK (M)	70
Anf. 83 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP).....	71
§ 20 Svar på interpellation 2020/21:544 om samverkan mellan humanitärt och långsiktigt utvecklingsbistånd	72
Anf. 84 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP).....	72
Anf. 85 MAGDALENA SCHRÖDER (M).....	73
Anf. 86 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP).....	74
Anf. 87 MAGDALENA SCHRÖDER (M).....	75
Anf. 88 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP).....	76
Anf. 89 MAGDALENA SCHRÖDER (M).....	77
Anf. 90 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP).....	77
§ 21 Svar på interpellation 2020/21:545 om korruption inom biståndet	78
Anf. 91 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP).....	78
Anf. 92 MAGDALENA SCHRÖDER (M).....	79
Anf. 93 HANS WALLMARK (M)	80
Anf. 94 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP).....	80
Anf. 95 MAGDALENA SCHRÖDER (M).....	81
Anf. 96 HANS WALLMARK (M)	82
Anf. 97 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP).....	83
Anf. 98 MAGDALENA SCHRÖDER (M).....	84
Anf. 99 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP).....	84
§ 22 Svar på interpellation 2020/21:581 om åtgärder mot könsstämpning i utrikespolitiken	85
Anf. 100 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP).....	85
Anf. 101 AMINEH KAKABAVEH (-)	86

Anf. 102 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP)	87	Prot. 2020/21:106
Anf. 103 AMINEH KAKABAVEH (-).....	88	13 april
Anf. 104 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP)	89	-----
Anf. 105 AMINEH KAKABAVEH (-).....	90	
Anf. 106 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP)	91	
§ 23 Bordläggning.....	91	
§ 24 Anmälan om interpellationer.....	92	
§ 25 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	93	
§ 26 Anmälan om skriftligt svar på fråga	95	
§ 27 Kammaren åtskildes kl. 20.45.....	95	